

STOP FENNOVOIMA!

Protestileirin toimintaympäristön muotoutuminen Pyhäjoella

Tanja Syvänperä

Pro gradu

Yhteiskuntapolitiikka

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Syksy 2018

TIIVISTELMÄ

STOP FENNOVOIMA!

-Protestileirin toimintaympäristön muotoutuminen Pyhäjoella

Tanja Syvänperä

Yhteiskuntapolitiikka

Pro gradu -tutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Tiina Silvasti

Syksy 2018

Sivumäärä: 82

Protestileireistä on 2000-luvun aikana muotoutunut yhä merkittävämpi osa kansalaisosallistumisen keinovalikoimaa, ja myös Suomessa taktiikkaa on sovellettu muutamaa otteeseen. Taktiikkana protestileiri on haastava, ja luo mielenkiintoisen vastakkainasettelun totuttuun konventionaalisempaan toimintaan nähden. Tässä tutkielmassa tarkastelen Pyhäjoella vuosien 2015-2016 aikana järjestettyä Pyhäjoen ydinvoimalahankkeen vastaista protestileiriä. Tutkin sitä, minkälaisen toimintaympäristön protestileirin infrastruktuurit luovat yhdessä leirin toiminnan kannalta keskeisten objektien ja toimijoiden kanssa.

Tutkimusaineisto koostuu seitsemästä haastattelusta, jotka on tehty yhdessä protestileirille osallistuneiden toimijoiden kanssa. Aineistoa analysoidaan teoriaohjaavan sisällön analyysin keinoin, ja aineiston tarkastelu ammentaa vahvasti protestileirin infrastruktuurien analyysistä (Feigenbaum, Frenzel & McCurdy 2013). Teoria avaa protestileiritutkimusta median- ja kommunikaation, toiminnan, hallinnon ja uudelleenluonnin infrastruktuurien kautta, ja antaa raamit protestileirien tarkastelulle myös suomalaisessa kontekstissa.

Pyhäjoen protestileirin keskeisimmät infrastruktuurit liittyvät protestitoiminnan ja hallinnon käytäntöihin. Näiden lisäksi median- ja kommunikaation infrastruktuurit ovat vahvasti esillä, mutta leirin mediastrategiat jäävät hajanaisiksi. Uudelleenluonnin infrastruktuurit antavat kehykset leirin keskeisimmille objekteille, jotka liittyvät ravinnon ja suojan teemoihin. Keskeisiä leirin ympäristössä vaikuttavia toimijoita ovat leiriläisten lisäksi valtion auktoriteetit, kolmannen sektorin toimijat sekä Pyhäjoen kunnan asukkaat. Näistä tekijöistä muodostuu leirin toimintaympäristö, joka on samalla sisäisesti inspiroiva ja radikalisoiva, mutta myös rajoittava. Leirin ja sen ympäristön välille syntyy selkeä antagonistinen asetelma.

Tutkielma avaa ikkunan radikaalin yhteiskunnallisen vaikuttamisen tilaan 2010-luvun Suomessa. Aineiston pienen koon vuoksi tulokset eivät ole yleistettävissä, mutta tulokset antavat tarttumapintaa uusien radikaalien ja omistautumista vaativien vaikuttamiskeinojen tarkasteluun. Lisäksi tutkielma valottaa uuden aktivistisukupolven kokemuksia suhteessa aiempiin haastaviin yhteiskunnallisen osallistumisen aaltoihin.

Avainsanat: protestileirit, suora toiminta, kansalaistottelemattomuus, infrastruktuurien analyysi, ydinvoima, aktivismi

Sisällys

1. JOHDANTO	1
2. VASTALIIKKEET JA RADIKAALI KANSALAISAKTIVISMI SUOMESSA	5
2.1. Suomen ydinvoimapolitiikka ja sen vastareaktiot	5
2.2 Postmodernit yhteiskunnalliset liikkeet ja radikaali kansalaisaktivismi	11
2.3 Ydinvoiman vastainen toiminta Pyhäjoella	15
3. PROTESTILEIRIT OSANA YHTEISKUNNALLISTEN LIIKKEIDEN TAKTIIKKAA	18
3.1 Kansalaisosallistumisen murros.....	18
3.2 Post-industrialistiset ympäristöliikkeet ja epämuodolliset verkostot	20
3.3 Protestileirit ja niiden infrastruktuurien analyysi	23
3.3.1 Infrastruktuurien analyysi	26
4. AINEISTO JA MENETELMÄT	34
4.1. Tutkimuskysymykset	35
4.2. Teemahaastattelu ja aineisto	36
4.3. Sisällönanalyysi	39
4.4. Tutkimuseettisiä pohdintoja.....	41
5. PROTESTILEIRIN TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUOTOUTUMINEN PROSESSINA	44
5.1 Protestileirin keskeisimmät infrastruktuurit.....	44
5.2. Leirin kannalta keskeisimmät objektit ja toimijat.....	52
5.3 Leirin muuttuva toimintaympäristö.....	56
6. PROTESTILEIRI - UUSI RADIKAALIN OSALLISTUMISEN KEINO VAI OHIMENEVÄ TAKTIIKKA?	64
6.1 Antagonistinen, haastava ja inspiroiva toimintaympäristö.....	64
6.2 Protestileirin rooli yhteiskunnallisen vaikuttamisen traditiossa.....	67
6.3 Tutkielma oppimisprosessina.....	70
LÄHTEET	73
LIITTEET	81

1. JOHDANTO

Tässä tutkielmassa tarkastelen ydinvoiman vastaista radikaalia kansalaisaktivismia ja protestileirejä yhteiskunnallisen liikehdinnän taktiikkana 2010-luvun Suomessa. Tarkastelu keskittyy Pyhäjoelle rakenteilla olevan ydinvoimalan radikaaleiksi luokittelemiini vastustajiin ja toimijoihin, jotka olivat osallisina noin vuoden mittaisen protestileirijakson toteuttamisessa. Tutkielman tarkoituksena on protestileirin kuvaaminen ja sen syvällisempi ymmärtäminen ilmiönä Suomessa. Olen kiinnostunut leirin infrastruktuurista, sekä leirin sosiaalisesta toimintaympäristöstä. Tavoitteena on ymmärtää uusia toiminnan muotoja, sekä tuoda erilaisia ja uusia kansalaisosallistumisen taktiikan muotoja näkyviksi.

Protestileirit ovat ilmiönä mielenkiintoisia, sillä ne syntyvät aina osana suurempia yhteiskunnallisia liikkeitä, ja heijastelevat myös oman aikakautensa laajempaa yhteiskunnallista kontekstia (Feigenbaum, Frenzel & McCurdy 2013, 117). Protestileireille osallistuu hyvin eri taustaisia toimijoita, ja ilmiö luokin värikkään leikkauspinnan aikansa yhteiskunnallisen toiminnan keinojen ja periaatteiden tarkastelulle (emt. 233). Pyhäjoen protestileirien toiminta voidaan nähdä merkittävästi radikaalimpana aiempaan suomalaiseen konventionaaliseen ja institutionalisoituneeseen ympäristöliikkeen perinteeseen, sekä ydinvoiman vastaiseen liikehdintään nähden (esim. Siisiäinen 1998, 220, myös Konttinen 2010, 162). Radikaali kansalaisaktivismi viittaa toimintaan, joka haastaa yhteiskunnallisia normeja ja poikkeaa juuri edellä mainitun kaltaisesta perinteisestä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tähtäävästä toiminnasta (Juppi, Peltokoski & Pyykkönen 2003, 7). Protestileirit toiminta vaatii toimijoiltaan paljon henkilökohtaisia resursseja ja uhrauksia, sekä epämukavuuksien sietämistä (Doherty 2000, 74–75), mikä tekee ilmiöstä toimijoiden näkökulmasta mielenkiintoisen.

Myös toiminnan mobilisaation pitkäkestoisuuden sekä kansalaisaktiivismin volyymin myötä protestileirin toiminta erottuu aiemmasta suomalaisen suoran toiminnan perinteestä. Protestileirien toimijat pyrkivät hyödyntämään väkivallattoman suoran toiminnan keinoja. On kuitenkin huomioitava, että jaottelu väkivallattoman ja väkivaltaisen toiminnan välillä saa erilaisia merkityksiä katsantokannasta riippuen. Joillekin toimijoille esimerkiksi omaisuuden vahingoittaminen on väkivaltaista, kun toiset taas näkevät tämän väkivallattomaksi, ja kokevat väkivaltaiseksi ainoastaan eläviin olentoihin kohdistuvan

vahingonteon. Taktiikat ovat moninaisia ja monimerkityksellisiä, ja tällaisia binäärisiä erotteluja tehdessä tulisi olla varovainen (Feigenbaum ym. 2013, 127). Pyhäjoen protestileirien kontekstissa väkivalta määrittyi elävien olentojen vahingoittamiseksi. Esimerkiksi Sisäministeriö on luokitellut toiminnan aiempaa radikaalimmaksi, ja joitain toimijoita on epäilty väkivaltaisesta ekstremismistä (Sisäministeriön julkaisu 23/2016 & 3/2017). Tässä tutkielmassa olen kiinnostunut myös siitä kontrastista, jonka tällainen intensiivinen toiminta luo suhteessa konventionaaliseen perinteeseen.

Protestileirien rooli yhteiskunnallisten liikkeiden taktiikkana on kasvanut 2010-luvun aikana, ja Arabikevään tapahtumien sekä Occupy-liikkeen myötä taktiikka on saanut myös julkista huomiota. Toistuvien ja kansainvälisten protestileirijaksojen myötä protestileirejä voidaan pitää merkittävänä osana nykyaikaisen yhteiskunnallisen vaikuttamisen areenaa. (McCurdy, Feigenbaum & Fenzel 2016, 97–98.) Pyhäjoen protestileirin lisäksi Suomessa julkisuuteen ovat nousseet myös turvapaikanhakijoiden Helsingissä 2017 perustama "Oikeus elää" -protestileiri, sekä samaan aikaan vastamielenosoituksena järjestetty rasistinen "Suomi Ensin" -leiri (Yle 30.6.2017 & 26.6.2017).

Ydinvoimanvastaisen liikehdinnän tarkastelu on tullut uudelleen ajankohtaiseksi erityisesti Fukushima vuoden 2011 ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen. Onnettomuuden myötä ydinvoimanvastainen ympäristöliikehdintä on aktivoitunut, ja vaikka ydinvoimateknologia on saanut osansa vahvasta kritiikistä, useat valtiot ovat jatkaneet ydinvoiman lisärakentamista. Tätä tutkielmaa kirjoittaessani Suomessa rakennetaan rakentamisaikataulustaan jo huomattavasti myöhässä olevaa Olkiluoto 3 - ydinvoimalalaitosta, ja Pyhäjoella ovat meneillään Fennovoiman Hanhikivi 1 - ydinvoimalalaitosta varten laajat infrastruktuuri- ja maanrakennustyöt. Suomessa ydinvoimateknologiaa ovat viime vuosina vastustaneet ympäristöjärjestöt, ydinvoimanvastaiset ryhmät, sekä Vihreiden, Sosiaalidemokraattisen puolueen ja Vasemmistoliiton kansanedustajat. Nämä toimijat ovat korostaneet teknologiaan liittyviä ympäristöhaittoja ja kyseenalaistaneet sen taloudellisen kannattavuuden (Ylönen 2015, 9).

Fennovoiman ydinvoimalahanke ei ole edennyt suunnitelmien mukaan, eikä voimalalle ole vielä myönnetty rakennuslupaa. Rakennustöiden oli määrä alkaa jo vuonna 2018, mutta Säteilyturvakeskus (Stuk) on pysynyt hankkeen edessä tiukkana, eikä ole myöntänyt lupaa puutteellisen lupahakemusten vuoksi. Stuk on tarkastellut kriittisesti sekä voimalan teknisiä suunnitelmia, että toimijan turvallisuuskulttuuria, hallintoa ja tilaajan ja toimittajan

organisaatioita, ja sen arvion mukaan lupa-aineistosta on toimittamatta vielä lähes 90 prosenttia. Stuk on kritisoinut muun muassa laitostoimittaja Rosatomin ja pääurakoitsija Titan2:n turvallisuuskulttuuria. (Hartikainen, 2018.)

Ydinvoimaturvallisuuden liittyvä vaatimustaso ja menettelytavat ovat uutta Rosatomille, jolle Pyhäjoen ydinvoimala on ensimmäinen projekti länsimaissa. Fennovoimalla ei ole aiempaa kokemusta ydinvoimalahankkeista, joten osaaminen ja tietotaito on jouduttu hankkimaan yrityksen ulkopuolelta, mikä puolestaan on kuluttanut toimijan taloudellisia resursseja huomattavasti. (Hartikainen, 2018). Tämän lisäksi Stukin mukaan projektin turvallisuuskulttuuri on kokonaisuutena huolestuttava, ja projektin suunnittelu on lyhytnäköistä. Fennovoima ei ole osoittanut hoitavansa projektia suunnitelmallisesti, mikä vähentää toiminnan ennustettavuutta ja heikentää yllättäviin tilanteisiin varautumista. Puutteelliset suunnitelmat hankaloittavat riskien hahmottamista, sekä osaamis- ja resurssisuunnittelua. (Stuk 2018, Hanhikiven kolmannesvuosiraportti.) Tämän hetkisten suunnitelmien mukaan yhtiö pyrkii kuitenkin yhdistämään valmiin voimalan sähköverkkoon vuonna 2024 (Hartikainen, 2018). Toiminta Pyhäjoella on mielenkiintoista monesta näkökulmasta, ja on kiinnostavaa tarkastella sitä, millaisen toimintaympäristön protestileiri luo uutena toiminnan muotona yhdessä edellä kuvatun kaltaisen hankkeen kanssa.

Tutkielma on luonteeltaan empiirinen, ja tieteenfilosofisesti se asettuu väljästi fenomenologis-hermeneuttiseen tutkimusperinteeseen. Tutkielman teoreettinen viitekehys ammentaa siitä keskustelusta, jota on viime vuosina käyty liiketutkimuksen, radikaalin kansalaisaktiivisuuden ja yhteiskunnallisen liikehdinnän muutosten ympärillä. Lisäksi keskeisessä asemassa on 2010-luvun akateeminen protestileirien tutkimus. Tutkielma on kvalitatiivinen, ja aineisto koostuu seitsemästä teemahaastattelusta, jotka keräsin vuosien 2017-2018 välisenä aikana. Kaikki haastattelemani henkilöt olivat olleet osana Pyhäjoen protestileirien toimintaa. Aineisto analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla.

Johdannon jälkeen toisessa luvussa käydään läpi suomalaisen ydinvoimapolitiikan trendejä sekä näiden vastareaktioita. Lisäksi perehdytään tarkemmin suomalaisen kansalaisaktiivisuuden perinteeseen, sekä Pyhäjoen protestileireihin. Kolmannessa luvussa muotoillaan tutkielman teoreettinen viitekehys, joka rakentuu vahvasti protestileirien infrastruktuurien analyysin ympärille, ja ammentaa myös siitä muusta keskustelusta, jota protestileireistä on käyty 2010-luvun aikana. Lisäksi perehdytään teoreettisella tasolla post-

industrialistisen ympäristöliikkeiden, sekä yhteiskunnallisen liikehdinnän uudenlaisten piirteiden ympärille.

Neljännessä luvussa tutustutaan tutkielman aineistoon, sisällönanalyysiin menetelmänä, sekä käydään läpi tutkimuseettisiä pohdintoja. Varsinaiset tulokset tuodaan esiin luvussa viisi, joka on jaettu kolmeen alalukuun tutkimuskysymysten mukaisesti. Tutkielman päättää kuudes luku, jossa kootaan yhteen tutkielman keskeisimmät tulokset, ja pohditaan protestileiritutkimuksen roolia osana kansalaisosallistumisen tutkimusta. Lisäksi viimeisessä alaluvussa pohditaan tutkielmaa oppimisprosessina itsereflektion keinoin.

2. VASTALIIKKEET JA RADIKAALI KANSALAISAKTIVISMI SUOMESSA

Yhteiskunnallisia liikkeitä ja kansalaisaktivismia on 2000-luvulla tutkittu Suomessa monesta näkökulmasta. Tutkimus on keskittynyt esimerkiksi yhteiskunnallisten liikkeiden ja kansalaisosallistumisen tutkimukseen (Juppi, Peltokoski & Pyykkönen 2003, Luhtakallio 2010, Konttinen & Peltokoski 2011), eläinoikeusliikkeeseen (Juppi 2004, Konttinen & Peltokoski 2004, Rasimus 2006, Lundbom 2016) ja globalisaatiokriittiseen liikkeeseen (Lindholm 2005, Ylä-Anttila 2010). Ydinvoimaan, uraaniin ja kaivosteollisuuteen liittyviä kysymyksiä tutkimaan ovat keskittyneet erityisesti Litmanen & Kojo (2009, 2011, myös Litmanen, Kojo, Ylönen & Lindel 2015). Hannah Strauss (2011) tarkasteli väitöskirjassaan kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia suurissa ydin- ja vesienenergiaprojekteissa, ja Tapio Litmanen, Matti Kojo ja Eija Syrjämäki (2015) analysoivat Pyhäjoen ydinvoimalaprojektin yhteydessä järjestettyjä YVA-yleisötilaisuuksia. Litmanen on tarkastellut myös ydinvoiman vastaista liikettä (1998), ja Kojo on toimittanut ydinvoiman kannattajista ja vastustajista, sekä ydinvoimapolitiikan muutoksista kertovan teoksen (2004). Kansainvälisesti protestileirejä ovat tarkastelleet esimerkiksi McCurdy, Feigenbau & Frenzel (2013, 2016), ja kolmikko on kehittänyt myös protestileirien analysointiin soveltuvan infrastruktuurien analyysin (Fegenbaum, Frenzel ja McCurdy 2013).

Tässä luvussa tutustutaan Suomalaiseen ydinvoimapolitiikkaan ja sen aiheuttamiin vastareaktioihin, sekä käydään läpi radikaalin kansalaisaktivismin kehityspolkuja. Lisäksi luvussa perehdytään Pyhäjoen ydinvoiman vastaiseen toimintaan, ja kuvataan Pyhäjoen protestileirin toiminta jakson keskeisimpiä tapahtumia.

2.1. Suomen ydinvoimapolitiikka ja sen vastareaktiot

Ydinvoiman vastainen liikehdintä on Suomessa tyypillisesti aktivoitunut reaktiona aikansa ydinvoimapolitiikalle. Vastaliikkeen on voitu nähdä aktivoituneen aaltomaisesti aina silloin, kun ydinvoimapolitiikassa on keskusteltu, tai merkittäviä päätöksiä on tehty esimerkiksi uuden ydinvoimalan tai ydinjätteen loppusijoituspaikan rakentamisesta. 2010-luvun ydinvoiman vastaista liikehdintää ei kuitenkaan ole vielä kattavasti tarkasteltu, joten tässä kappaleessa ydinvoiman vastaista liikehdintää lähestytään niin historiallisen kehityksen, kuin yleisemmän liiketutkimuksen teorian kautta. Lyhyt läpileikkaus ydinvoimapolitiikan

keskeisiin tapahtumiin auttaa jäsentämään vastaliikehännän reaktiivista luonnetta, tyypillisiä toiminnantapoja sekä mobilisaation aaltomaista liikettä. Suomen energiapolitiikalle tyypillistä ovat olleet metsä- ja ydinvoimateollisuuden, sekä valtion yhteistyö. Siitä huolimatta, että ydinvoimapolitiikasta on pyritty tekemään osallistavampaa liittämällä energiapoliittiseen keskusteluun myös kansalaisyhteiskunnan toimijat, on kolmas sektori jäänyt usein valtion ja taloudellisten toimijoiden jalkoihin. (Litmanen & Kojo 2010, 174.)

Litmanen ja Kojo (2010) ovat analysoineet suomalaisen ydinvoimapolitiikkaan liittyviä muutoksia, sekä aikakausien kannattaja- ja vastakoalitiota, näiden resursseja, diskursiivista valtaa sekä niin sanottuja pelin sääntöjä. He ovat jakaneet vuosien 1986–2010 aikaiset tapahtumat ja suhtautumisen ydinvoimaan *hylkäämisen* (rejection, vuosina 1986–1993), *elpymisen* (revival, vuosina 1994–2002) ja *uudistamisen* (renewal, vuosina 2003–2010) ajanjaksoihin (Litmanen & Kojo 2010, 171). Tämän lisäksi Litmanen ja Kojo ovat yhdessä Ylösen sekä Lindelin (2015) kanssa nimenneet vuosien 2011–2014 välisen ydinvoimapoliittisen neljännen jakson edelliseen kauteen viitaten *jatkuvaksi, mutta heikentyneeksi lojaalisuudeksi* ydinvoimalle (Ylönen, Litmanen, Kojo & Lindell 2015, 1).

Ydinvoiman vastaisen liikkeen voidaan nähdä syntyneet Suomeen 1970-luvulla, jolloin erityisesti ruotsalaisen lehdistön myötävaikutuksesta kriittisempi suhtautuminen ydinvoimaa kohtaan alkoi saada jalansijaa väestön keskuudessa. Ensimmäinen merkittävä ydinvoiman vastainen kansalaisjärjestö "Energiapoliittinen yhdistys - Vaihtoehto ydinvoimalle" (EVY) perustettiin vuonna 1977 vastustamaan ydinvoimaa, sekä tarjoamaan vaihtoehtoa uusiutuvasta energiasta. Samana vuonna otettiin kaupalliseen käyttöön myös ensimmäinen ydinreaktori Loviisa 1. (Tammilehto 1996, 98.) Olkiluoto 1, Loviisa 2, sekä Olkiluoto 2 -reaktorit otettiin käyttöön vuosien 1979–1982 aikana (Kojo 2004, 284–286).

Vuoden 1986 Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden myötä yleinen suhtautuminen ydinvoimaa kohtaan muuttui aiempaa kriittisemmäksi. (Litmanen & Kojo 2010, 173.) Näin ollen ydinvoiman *hylkäämisen* kautena ydinvoiman vastainen koalitiio pystyi haastamaan ydinvoiman kannattajat sekä erilaiset ympäristöjärjestöt, ja ydinvoimanvastaiset liikkeet onnistuivat lisäämään kannatustaan (emt. 179). Vuosikymmenen loppupuolella syntyi myös uusia ydinvoiman vastaisia toimijoita, kuten edelleen vaikuttava Naiset ydinvoimaa vastaan. Aikakauden aikana ydinvoiman vastustajat järjestivät useita mielenosoituksia ympäri

Suomea, ja myös ydinjätteiden loppusijoituspaikan rakentamista vastustavat toimijat organisoituivat esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa. (Kojo 2004, 284–286.)

Ydinvoimapolitiikan *elpymisen* vuosina 1994–2002 ydinvoiman kannattajakcoalitio voimistui, ja samalla myös ydinvoiman vastainen liike koki suuria muutoksia (Kojo & Litmanen 2010, 182). 1990-luvun alkupuolella ydinvoiman vastainen toiminta aktivoitui esimerkiksi Greenpeacen, sekä Suomen luonnonsuojeluliiton toimesta. Vuosikymmenen aikana perustettiin Ydinsulku 35 -kampanja, jonka ympärille laajempi liikehdintä keskittyi. (Litmanen 1998, 291.) 1990–2000-lukujen taitteessa ydinvoiman vastainen työ painottui erilaisten vetoamusten ja kannanottojen avulla vaikuttamiseen (Nissinen 2004, 89). Ydinvoiman vastustajat kuitenkin epäonnistuivat yrityksissään koota kasaan tarpeeksi voimakas liike, joka olisi pystynyt vastustamaan uusien ydinvoimalahakemusten esittämistä (Kojo 2004, 236).

Ydinvoiman vastainen liikehdintä alkoi elpyä *uudistamisen* kautena vuosina 2003–2010. Tämä kolmas aalto koostui ympäristöjärjestöistä, joistain poliittisista nuorisoliikkeistä, paikallisista uraanin louhintaa ja tutkimusta vastustavista toimijoista, sekä paikallisista ryhmittymistä, jotka vastustivat uusimman ydinvoimalan rakentamista Pyhäjoelle ja Simoon (Litmanen & Kojo 2011, 14). Näiden lisäksi myös Vihreä liitto vastusti voimakkaasti uutta ydinvoimaa, ja yleinen mielipide muuttui aiempaa kriittisemmäksi (Kiljunen 2010). Vastustajat kritisoivat erityisesti Olkiluoto 3 -reaktorin rakentamista ja rakentamiseen liittyneitä ongelmia. Mediassa näkyvänä toimijana esiintyi varsinkin Greenpeace (Kojo & Litmanen 2010 183–186.)

Fukushiman vuoden 2011 ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen ydinvoimapolitiikan linjauksista on keskusteltu laajalti, ja valtiot sekä muut toimijat ovat reagoineet tapahtuneeseen hyvin eri tavoin. Tällaiset shokin kaltaiset katastrofit ovat usein avanneet uutta tilaa aiheiden politisoimiselle, eli uudennlaiselle reflektiolle, haastamiselle sekä vastustamiselle. (Ylönen ym. 2015, 2.) M.V. Ramana (2013) on jakanut valtioiden erilaiset reagoitavat kolmeen kategoriaan, joissa ensimmäisen kategorian muodostavat valtiot, kuten esimerkiksi Saksa ja Itävalta, ovat tehneet täyskäännöksen ydinvoimapolitiikassaan ja päättäneet luopua ydinvoimasta täysin. Toiseen ryhmään sisältyvät valtiot, jotka puolestaan ovat joutuneet analysoimaan ja muuttamaan linjauksiaan julkisen mielipiteenmuutoksen ja paineen vuoksi. Esimerkiksi Italiassa ja Liettuassa julkinen mielipide Fukushiman onnettomuuden jälkeen pakotti hallitukset muokkaamaan politiikkansa suuntaa. Kolmannen

ryhmän valtiot ovat pysyneet lojaaleina ydinvoimalle ja kehittäneet suunnitelmiaan yhä eteenpäin. Suomi yhdessä esimerkiksi Yhdysvaltojen, Iso-Britannian, Kiinan ja Venäjän kanssa on jatkanut ydinvoiman hyödyntämistä osana kansallista energiapolitiikkaansa. Toisaalta saamaan ryhmään kuuluvissa valtioissa, esimerkiksi Indonesiassa, Intiassa ja Iso-Britanniassa myös ydinvoimaa vastustavat ryhmät ovat olleet aktiivisia valtion linjauksista huolimatta. Nämä reagoititapojen kategoriat eivät siis ole selkeitä, vaan ydinvoimapolitiikat uudelleenmuotoutuvat jatkuvasti hallinnollisten linjausten, sekä julkisen mielipiteen muutoksen myötä. (Ramana, 2013 67–70).

Edellisiä reagoititapoja myötäillen myös Ylösen ym. (2015) mukaan Suomessa jatkui vuosien 2011–2014 aikana ydinvoiman *uudistamisen kauden jatkuminen*. Ydinvoiman kannattajat ovat korostaneet puheessaan energiaomavaraisuutta, ja vastustajat puolestaan energiantuotannon monimuotoisuutta, sekä uusiutuvan energian lähteitä. (Ylösen ym. 2015, 11.) Ylösen mukaan ydinvoiman puolustajat pyrkivät de-politisoimaan ja hyperpolitisoimaan aiheen, eli tuomaan aiheen julkiselta alueelta asiantuntijoille puheen tieteellistämisen, teknistämisen, taloudellistamisen ja laillistamisen avulla. Vastustajat puolestaan ovat pyrkineet aiheen politisoimiseen, ja tekemään asiat helpommin ymmärrettäviksi laajemmalle yleisölle. (emt. 4.)

2000- ja 2010-luvuilla ydinvoiman vastainen toiminta on kohdistunut yleisesti uraaniteollisuutta ja ydinvoiman lisärakentamista kohtaan. Toiminta on koostunut seminaareista ja luennoista, mielenilmaisuista, erilaisista toiminnan tukemista varten järjestetyistä tapahtumista, sekä suoran toiminnan aktiosta. Niin sanotun neljännen aallon ydinvoiman vastainen leiri ei ole kuitenkaan yksi yhtenäinen ryhmä, vaan se koostuu useista erilaisista toimijoista. Keskeisiä toimijoita 2010-luvulla ovat olleet esimerkiksi Greenpeace, Suomen Luonnonsuojeluliitto, Edelleen ei ydinvoimaa -liike, Pro Hanhikivi -yhdistys, sekä jotkut Vihreiden, SDP:n ja Vasemmistoliiton kansanedustajat. (Ylönen 2015, 9.) Tämän lisäksi ydinvoimaa ovat vastustaneet myös lähempänä ruohonjuuritasoa toimivat ryhmät, kuten Maan Ystävät, Naiset Rauhan Puolesta, Naiset Atomivoimaa vastaan ja Hyökyaaltoverkosto. Vastustajat ovat nähneet ydinvoiman ja siihen liittyvien prosessien, kuten uraaninlouhinnan, synnyttävän yhden aikamme suurimmista ympäristöongelmista. Tämän lisäksi vastustajat ovat kritisoineet kannattajien tapaa markkinoida ydinvoimaa edullisena energianmuotona, ja korostaneet, että todelliset kustannukset ovat paljon laskettua suuremmat ja riippuvaisia laskentatavasta. Lisäksi ydinenergian rakentamisen takana

vaikuttavia valtasuhteita, sekä jatkuvan energiankäytön kasvun ihannetta on kritisoitu. Vastustajat ovat pyrkineet korostamaan uusiutuvien energianmuotojen kasvavaa roolia, sekä toisaalta myös mahdollisen ydinonnettomuuden aiheuttamaa haittaa koko yhteiskunnalle. Uutena strategiana on ehdotettu muun muassa kansanäänestyksen järjestämistä uuden ydinvoiman rakentamisesta. (Ylönen ym. 2014, 9–11.)

Tyypillisesti ydinvoiman vastainen toiminta Suomessa on siis pohjautunut järjestötoimintaan, ja vaikuttamisen keinot ovat olleet haastavia, mutta yleisesti hyväksyttäviä. Tämä voi johtua siitä, että konventionaalisesta, lakia ja rauhanomaisuutta noudattavasta toiminnasta poikkeaminen on Suomessa usein merkinnyt sitä, että itse kritisoitavan aiheen sijaan huomio on keskittynyt järjestystä uhkaaviin tekijöihin (Konttinen 2012, 163–165). Radikaalimpi toiminta, joka voidaan ymmärtää poikkeamiseksi konventionaalisesta toiminnasta (Juppi, Peltokoski & Pyykkönen 2003, 7), on usein merkinnyt siis jyrkkää tuomitsemista sekä toiminnan asettamista marginaaliin (Konttinen 2012, 165.)

Erityisesti viime vuosina ydinvoiman vastaisessa liikehdinnässä on ollut kuitenkin havaittavissa myös selkeitä radikaaleja toimijoita, jotka ovat protestoineet ydinvoimaan liittyviä linjauksia vastaan suoran toiminnan keinoin. Esimerkiksi Olkiluoto Blockade -kansanliike järjesti mielenosoituksia ja tiesulkuja Olkiluodon ydinvoimala-alueelle johtavilla teillä vuosina 2010–2012 (Helsingin Sanomat 12.8.2012). Myös Greenpeace on järjestänyt useita ydinvoiman vastaisia aktioita Suomessa. Vuonna 2007 aktivistit esimerkiksi kiipesivät Olkiluodon ydinvoimalatyömaalla sijainneeseen nosturiin lähes viideksi vuorokaudeksi kritisoidakseen Olkiluoto 3 –ydinvoimalahanketta. (Yle, 1.6.2007.) Myös marraskuussa 2015 kolme aktivistia kiipesi Helsingin Kalasatamassa sijainneella työmaalla nosturiin protestoidakseen Fennovoiman ydinvoimalahanketta vastaan. Aktivistit pyrkivät kiinnittämään banderolleja korkeisiin nostureihin, ja protestin ajaksi rakennustyöt jouduttiin keskeyttämään. Henkilöt poistettiin alueelta poliisin toimesta nostureita käyttäen, ja yksi henkilöistä tuomittiin maksamaan rakennusyhtiölle 12600 euroa aiheutuneesta haitasta. (Jokinen, J. 2018).

Radikaalien toimintatapojen hyödyntämistä saattaa selittää se, että ydinvoimakeskustelu, sekä mahdollisuudet dialogiin eri toimijoiden välillä on koettu rajallisiksi. Esimerkiksi Hanhikiven ydinvoimalaan liittynyt vuoropuhelu Fennovoiman ja paikallisten toimijoiden välillä on koettu haasteelliseksi. Hankkeen yhteydessä järjestetyt ympäristövaikutusten

arviointimenettelyn (YVA) yleisötilaisuudet, joiden tarkoituksena on ”lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia” (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä 1994/468, §1), on nähty epämääräisinä, ja aidon keskustelun sijaan tilaisuuksien tavoitteina on nähty olevan konfliktien välttäminen, sekä sujuvan ja tehokkaan projektin onnistumisen takaaminen (Strauss 2011, 150). Myös Syrjämäen, Kojon ja Litmasen (2015) selvityksen mukaan YVA -yleisötilaisuuksien tarkastelussa on käynyt ilmi, että suhtautuminen hankkeeseen on kansalaistoimijoiden osalta ollut pääosin sekä huolestunutta, että kriittistä, ja toimijat ovat kaivanneet parempia vaikutusmahdollisuuksia. Tutkijat myös arvioivat, että hankkeen päätöksentekoon osallistuminen ja vaikuttaminen on ollut jatkuvasti yhä haasteellisempaa (Syrjämäki, Kojo & Litmanen 2015, 68–69, 73).

Vaikka valtioneuvosto ei ole vielä myöntänyt varsinaista rakentamislupaa voimalalle, näkyy Fennovoima paikallisten elämässä jo monin tavoin. Pyhäjoella Fennovoima tukee paikallista urheilua noin 150 000 eurolla vuodessa, ja paikallista infrastruktuuria, kuten teitä, on uusittu. Lisääntyneen ihmismäärän myötä kuntaan on rakenteilla ensimmäinen kerrostalo, ja paikalliseen yrityskylään ja kunnan keskusta on majoittunut uusia firmoja. Fennovoiman mielipidemittausten mukaan paikallisista myönteisesti ydinvoimalahanketta kohtaan suhtautuu 67%. (Lilja, E. 2017.) Ympäristöjärjestö Greenpeacen tilaaman ja Taloustutkimuksen toteuttaman kyselyn mukaan 53% suomalaisista puolestaan vastustaa ydinvoimalan rakentamista, ja ainoastaan 26% kannattaa hankkeen etenemistä (Arola, H. 2017). Tällainen asetelma pienessä kunnassa on omiaan aiheuttamaan ristiriitoja ja konflikteja, kun ulkopuolinen toimija tuo kuntaan paljon kaivattuja taloudellisia resursseja ja työtä, mutta samanaikaisesti herättää myös negatiivisia tunteita esimerkiksi ympäristöön ja luontoon liittyen.

Hankkeen takkuilu on rokottanut yhtiöltä myös suuria sijoittajia, ja esimerkiksi S-Ryhmä, Atria ja Kesko irrottautuivat hankkeesta vuonna 2017, ja Helsingin ja Vantaan kaupungit harkitsevat osakkeidensa myyntiä (Salomaa, M. 2018). Tällä hetkellä hankkeesta pois jättäytyminen on haastavaa, sillä osakkeille ei löydy ostajia (Malmberg, L. 2018). Esimerkiksi Teknologia-yhtiö Wärtsilä on laskenut, että Fennovoiman projektin keskeyttäminen ja uuden ydinvoimalan korvaaminen tuulivoimalla tulisi jopa 27% edullisemmaksi pitkällä aikavälillä (Raeste, J. & Hakama, A. 2018). Tällaiset laskelmat ja julkilausumat eivät varsinaisesti edistä Fennovoiman mainetta.

2.2 Postmodernit yhteiskunnalliset liikkeet ja radikaali kansalaisaktivismi

Doylen (2004) mukaan ydinvoiman vastainen liike on toiminut radikaalina suunnannäyttäjänä laajemmalle vihreälle liikkeelle, ja se edustaa ympäristöliikkeiden poliittis-ekologista puolta. Ydinvoiman vastaiset toimijat ovat tarjonneet vastakulttuurillisia ulottuvuuksia vihreälle liikkeelle, ja toisaalta ne ovat myös tehneet paljon yhteistyötä vihreiden puolueiden ja ympäristöjärjestöjen kanssa. (Emt, 148–150.) Suomessa esiin nousseet ympäristöteemat ovat mukailleet kansainvälisiä virtauksia, mutta myös kansallisen talouden sekä kulttuurin muutoksia. Ympäristökysymysten voidaan nähdä nousseen yhteiskunnalliseen keskusteluun ristiriitaisesti ja aaltomaisesti (Rannikko 2003, 160.) Ydinvoiman uudelleen politisointiin, sekä myös uuden vastarinnan nousuun voidaan nähdä vaikuttaneen esimerkiksi kansallinen energiapolitiikka ja ydinvoiman lisärakentaminen kansainvälisessä tilanteessa, jossa valtiot kuten Saksa ja Itävalta ovat päättäneet luopua ydinvoiman hyödyntämisestä täysin. Esimerkiksi Litmasen (2009) mukaan Suomen ydinenergiainnokkuus erottuu kansainvälisessä ilmapiirissä, jossa ydinvoimaa ei nähdä enää hyväksyttävänä energiamuotona, ja poliittisten kiistojen ja yleisen ilmapiirin muutoksen myötä valtiot alas ajavat ja sulkevat ydinreaktoreitaan ja ydinjätteiden loppusijoituspaikkojen rakentaminen aiheuttaa voimakasta vastarintaa (Litmanen 2009, 192).

Modernin ympäristötietoisuuden sekä tähän liittyvät yhteiskunnallisen liikehdinnän synty ajoitetaan usein 1960-luvulle. Tällöin uusi ympäristötietoinen sukupolvi alkoi radikalisoitua ja kiinnittää huomiota perinteisen, epäpoliittiseksi mielletyn luonnonsuojelun sijaan ympäristöaiheiden politisoimiseen. 1970-luvulle tultaessa ruohonjuuritason toiminta lisääntyi Suomessa, ja uusi radikaalimpi suora toiminta, sekä vaihtoehdoisen elämäntavan etsiminen nostivat merkitystään ympäristöliikehdinnässä. (Rannikko 2003, 164–166.) Vuosikymmenen symboliksi muodostui Kojjärvi-liike, jonka myötä ympäristöliikehdintä otti keinovalikoimaansa suoran toiminnan sekä mediajulkisuuden hyödyntämisen (Rannikko 2003, 186; Valkonen & Saaristo 2016, 101). Seuraavien vuosikymmenten aikana aktivistit pyrkivät suojelemaan erityisesti erämaita ja muita vanhoja metsiä, ja suoraa toimintaa harjoittivat esimerkiksi Luontoliittolaisista koostunut ryhmä, joka protestoi hakkuita puihin kiipeämällä. (Rannikko 2003, 168–169.) 1990-luvun ympäristöliikehdinnän näkyvin osapuoli oli selvästi eläinoikeusliike, jonka toiminnan muodot olivat entisiin suoran toiminnan liikkeisiin verrattuna huomattavasti radikaalimpia. Edellisten vuosikymmenten

radikaalit toimijat olivat kahliutuneet koneisiin, mutta eläinoikeusaktivistit harjoittivat aktiivisempaa suoraa toimintaa esimerkiksi vapauttamalla turkiseläimiä ja vahingoittamalla yksityisomaisuutta. (Emt. 171–173.)

Suomalaista 2000-luvun globalisaatiokriittistä liikettä tutkineen Lindholmin (2005) mukaan suomalainen kansalaisaktivismi näyttäytyi kuitenkin ennen 1990-luvun eläinoikeusliikettä lähinnä muodollisten järjestöjen kautta. Lindholmin mukaan nämä järjestöt olivat yhteiskuntaan tiiviisti integroituneita, niiden toimintatavat olivat ennakoitavia ja ne omasivat vakiintuneet kommunikaatiokanavat poliittiseen järjestelmään. Eläinoikeusliikkeen myötä syntyi niin sanottu uuden aktivismin kausi, jolloin toiminta oli radikaalimpaa, eivätkä toimijat esimerkiksi kunnioittaneet enää lakeja tai yksityisomaisuutta. (Lindholm 2005, 19–20.) Eläinoikeusliike profiloitui yhteisöllisyyttä tähdentäväksi, antiautoritaariseksi ruohonjuuritason liikehdinnäksi. Liikehdintä oli jakautunut useaksi toiminnalliseksi ryppääksi tai ryhmien verkostosuhteiden tihentymäksi, ja se tuotti myös lukuisia projektiluontoisia yhteenliittymiä. (Konttinen & Peltokoski 2004, 131.)

Juppi, Peltokoski & Pyykkönen (2003) huomauttavat, ettei 1990-luvun radikaali ympäristöliikehdintä tyytynyt käyttämään ainoastaan sabotaaseja ja laittomia keinoja, vaan myös perinteisemmät toimintakeinot kuten lentolehtiset, mielenosoitukset ja ostoboikotit olivat suosiossa. Näiden lisäksi suomalaisten liikkeiden keinovalikoimaa laajennettiin esimerkiksi kadunvaltausten ja performatiivisempien kansalaistottelemattomuustempausten myötä. (Emt. 7-8.) Kansalaistottelemattomuutta hyödyntämällä toimijat pyrkivät paitsi mediajulkisuuden saamiseen, myös haastamaan ahtaiksi miellettyjä laillisia toimintamahdollisuuksia (Rasimus 2006, 113).

Toisaalta radikaalin kansalaisaktivismiin lisäksi eläinoikeusliike tarjoaa esimerkin pidempiaikaisen liikehdinnän mahdollisuuksista muuttua ja kehittyä. Radikaaleja, poliittisesti motivoituneita, laittomia vasemmistolaisia ja oikeistolaisia liikkeitä väitöskirjassaan tarkastellut Mari Kalliala (2005) näki 1990-luvun turkistarhaiskut tehokkaiksi ja nopeavaikutteisiksi siinä määrin, että ne keräsivät ympärilleen paljon julkisuutta. Toisaalta radikaalit toimintatavat koettiin yleisessä ilmapiirissä vieraiksi, ja yleisö päätyi aktivistien pettymykseksi kallistumaan turkistarhaajien puolelle. (Kalliala 2005, 96.) Suomalaisen eläinaktivismiin muuttuvaa tyyliä ja toiseutta tutkinut Pia Lundbom (2016a, 9–10) havaitsi kuitenkin, että 1990-luvun eläinoikeusliikkeeseen verrattuna toisen aallon eläinoikeusliike on 2000-luvun kuluessa onnistunut muuttamaan poliittista tyyliään

vakuuttavammaksi ja helpommin lähestyttävämmäksi. Liikkeen keinovalikoima on muuttunut radikaaleista eläinten vapautusiskuista vastavuoroisemmaksi, ja toiminta on enemmän strategista ja harkitsevaa (Lundbom 2016b, 203).

Eläinoikeusliike, sekä globalisaatiokriittinen liike voidaan nähdä postmoderneiksi yhteiskunnallisiksi liikkeiksi. Yleisen vanhat–uudet yhteiskunnalliset liikkeet -jaottelun lisäksi voidaan puhua edellä mainitun tyylistä, 1990-luvun puolivälin jälkeen nousseista postmoderneista yhteiskunnallisista liikkeistä. Niin sanottuja vanhoja liikkeitä on luonnehdittu hierarkkisiksi, jäsenyyteen perustuviksi ja normatiivisia parlamentaarisia keinoja hyödyntäviksi liikkeiksi. Yhtenä tyypillisenä esimerkkinä vanhoista yhteiskunnallisista liikkeistä voidaan mainita työväenliike. (Ilmonen 1998, 32.) Uusissa, 1960- ja 1970 -luvuilla nousseissa liikkeissä sitoutumisen aste ei ole ollut yhtä vahva, ja toiminta on ollut sidoksissa henkilökohtaisuuteen (Emt. 31; Rinne 2011, 106). Nämä liikkeet on nähty 1960-luvulla syntyneiden radikaalien yhteiskunnallisten liikkeiden jälkeläisinä, joissa toiminta on keskittynyt jonkin yhden aiheen ympärille (Rinne 1999, 8–9). Vanhojen liikkeiden ideologisuus on uusissa ja postmoderneissa liikkeissä korvaantunut identiteettien korostumisella, jolloin itse liike on voitu nähdä toimijana (Rinne 2011, 119).

Postmodernit yhteiskunnalliset liikkeet erottuvat muista liikkeistä erityisesti toiminnan motiivien ja keinojen perusteella. Rinne (2011) puhuu yksilölähtöisestä refleksiivisestä poliittisesti toimimisesta, jossa toimijan henkilökohtaiset arvot yhdistyvät haluun toimia. Toiminnassa tapahtuvat pienetkin onnistumisen tunteet vahvistavat niin henkilökohtaista kuin kollektiivista julkista identiteettiä, sekä ryhmäkuulumisen tunnetta ja uskoa omiin kykyihin. Lisäksi positiiviset kokemukset konstruoivat ja rekonstruoivat sekä kollektiivista, että yksilöllistä toimijuutta. (Rinne 2011, 111.) Liikkeen ja toimijoiden identiteetin rakentumisessa korostuu myös liikehdinnän aktuaalinen toiminta, jolloin toimintakeinojen valikoima liittyy vahvasti julkisuuteen. Radikaalit ja karnevalistiset toiminnan muodot kuten kansalaistottelemattomuus, mielenosoitukset, performanssit ja muun suoran toiminnan hyödyntäminen saattavat helpottaa liikehdinnän mahdollisuuksia päästä osaksi julkista toiminnan areenaa. (Rinne 1999, 20-21.)

Ympäristöliike on muutoksessa ja järjestökeskeisestä toiminnasta on siirrytty vähitellen yhä yksilöllisempään kevytaktivismiin, jolloin pitkäaikaisen sitoutumisen sijaan toimijat ovat suuntautuneet enemmän itseään kiinnostaviin projekteihin. Termi kevyt ei niinkään viittaa toiminnan intensiteettiin, vaan sitoutumisen asteeseen, jolloin yksilö ei ole täysin

kiinnittynyt yhteen järjestöön, vaan voi niin sanotusti kerätä aktivistireppuunsa itsensä kannalta mielekkäimmät aiheet. (Stranius 2010, 98.) Stranius (2010) jakaa kevytaktivismiin kolmeen kategoriaan, joissa ekologisen elämäntavan tavoittelu kasvaa asteittain. *Vapaaehtoinen vaatimattomuus* viittaa omien tarpeiden ja tottumusten uudelleenarviointiin, jolloin yksilö voi pyrkiä onnellisempaan elämään esimerkiksi työskentelemällä ja kuluttamalla vähemmän. *Askeettinen hedonisti* puolestaan kieltäytyy kuluttamasta ympäristölle selkeästi haitallisia hyödykkeitä, kuten esimerkiksi lihaa, alkoholia tai sähköä. *Radikaalin kulutuskarkuruuden* kategoriaan liittyy pyrkimys elämään, jossa nimensä mukaisesti pyritään karkuun kulutuskeskeistä yhteiskuntaa ja tavoitellaan elämää, joka on kokonaisvaltaisesti sopusoinnussa luonnon kanssa. Erilaiset ekoyhteisöt toimivat esimerkkinä radikaalista kulutuskarkuruudesta. Nämä edellä mainitut kategoriat voivat kuvata niin yksilön valintoja, kuin järjestöjen tavoitteita. (Emt, 98.) Tällainen osallistumisen keveys saattaa osittain johtua symbolisesta, julkisuuteen perustuvasta yhteisöllisyydestä, jolloin yksilö on sidottu tiettyyn projektiin vain niin kauan, kuin hän itse kokee tarpeelliseksi (Ilmonen 1998, 31).

Tutkiessaan suomalaista poliittista mediakulttuuria poliitikkojen ja aktivistien näkökulmasta Reunanen ja Haru (2012) havaitsivat, että niin politiikkaa kuin aktivismia motivoivat tunteet, mutta myös järki, analyysi ja harkinta. Poliittisen identiteetin rakentumiseen liittyy yhteisöllisyys, sekä tietynlainen individualismi ja pyrkimys muista erottumiseen. (Emt. 76.) Taustavaikuttimina aktiivisuuden nousuun saattoi olla kokemus epäoikeudenmukaisuudesta, tai toisaalta myös poliittisesti aktiivinen perheympäristö (emt. 252). Lisäksi suuren roolin saivat konfliktit ja vastakkainasettelut. Toimijat korostivat yhteenkuuluvuuden merkitystä, joka syntyy, kun toimitaan niin sanotusti samalla puolella omien kanssa. (Emt. 76.)

Myös Kalliala (2005, 167) korostaa yhteisen identiteetin merkitystä radikaalien liikkeiden muodostumisessa. Toisaalta Kallialan (2005) tutkimuksessa erityisesti aktivistien näkökulmasta korostui tunne siitä, että heidät nähtiin asiantuntijoiden sijaan tunneperäisinä yhden asian ajajina, jolloin aktivisti-identiteettiin näkyi vahvasti liittyvän ongelma esiintyä julkisuudessa vakuuttavana poliittisena toimijana. Juuri esimerkiksi ydinvoiman vastustaminen mainittiin aiheena, jossa vastustajien koettiin vetoavan asiantuntijuuden sijaan tunteeseen. (Reunanen & Haru 2012, 56; 77; 203.) Myös Litmanen (1999) on tarkastellut tunteiden roolia tarkastellessaan ydinjätteiden loppusijoitukseen liittyvää keskustelua. Hän huomauttaa, että jako järkeviin kannattajiin ja tunteileviin vastustajiin on

osittain keinotekoinen, sillä dikotomia ei ole aito: järkevyyden vastakohta on tunteellisuuden sijaan järjettömyys ja tunteellisen puolestaan tunteettomuus. Näin ollen sekä aiheen kannattajien, että vastustajien puheesta voidaan löytää sekä järkevyyden ja tunteellisuuden, että näiden vastinparien ominaisuuksia. (emt. 81-82.)

2.3 Ydinvoiman vastainen toiminta Pyhäjoella

Pyhäjoella ydinvoimaa on vastustettu sekä konventionaalisten, että radikaalimpien keinojen avulla. Keskeinen perinteisempiä parlamentaarisia keinoja hyödyntävä toimija on ollut vuonna 2007 perustettu Pro Hanhikivi -yhdistys, joka on pyrkinyt toimimaan aktiivisesti ydinvoiman lisärakentamisen vastustamiseksi Pyhäjoelle ja Hanhikivenniemen luonnon suojelemiseksi. Yhdistys on keskittynyt toimimaan virallisten vaikutuskanavien kautta, ja lisäksi pyrkinyt levittämään aktiivisesti tietoa esimerkiksi seminaarien, tiedotteiden ja keskustelutilaisuuksien välityksellä. (Pro Hanhikivi, 2016.) Lisäksi yhdistyksen toimijat ovat osallistuneet ydinvoimaan liittyviin tapahtumiin ympäri maailmaa, ja osallistuneet myös puoluepoliittiseen toimintaan (Yle 12.1.2016).

Radikaalimpi suoraa toimintaa harjoittava ruohonjuuritasolla toimiva ilmastotoiminnan verkosto Hyökyaalto on toiminut aktiivisesti osana esimerkiksi ydinvoiman ja uraaniteollisuuden vastaista toimintaa sekä kansallisella, että kansainvälisellä tasolla osana Rising Tide -verkostoa (Hyökyaalto, Mikä on hyökyaalto?). Hyökyaalto -verkoston toimijat olivat myös keskeisessä asemassa huhtikuussa 2015 Pyhäjoelle perustetun protestileirin synnyssä ja toiminnassa (Hyökyaalto 23.4.2015). Hyökyaalto on raportoinut aktioista, joita se toteutti ydinvoimalaprojektia vastustaakseen jo ennen protestileirin syntyä. Esimerkiksi ensimmäinen Fennovoiman työmaalle kohdistunut "blokkauk", eli tiesulku, toteutettiin lokakuussa 2014. Tällöin mielenosoittajat estivät työmaaliikenteen kuudeksi tunniksi banderollien avulla, sekä lukittautumalla toisiinsa. (Hyökyaalto 13.10.2014.) Protestileirijakso koostui kahdessa eri kohteessa sijainneesta pääleiristä, sekä pienemmistä väliaikaisista leireistä. Vaikka protestijakso oli suhteellisen yhtenäinen, selkeyden vuoksi näistä leireistä käytetään nimityksiä "kesäleiri" (huhtikuu 2015 – syyskuu 2015) ja "talvileiri" (lokakuu 2015 – huhtikuu 2016). Kesäleiri perustettiin tällöin vielä epämääräisesti rajatun työmaan rajojen sisäpuolelle Hanhikivenniemelle, jossa se sai käyttöönsä alueen mökkiläisten rakennuksia omistajien luvalla. Stop Fennovoima! -sivuston

mukaan kesän 2015 aikana toimijat harjoittivat aktiivista suoraa toimintaa lähes päivittäin esimerkiksi blokkauksen muodossa. (Stop Fennovoima, Leirin historia.)

Aktivistien ollessa jatkuvasti työmaa-alueen lähellä aktiivinen suoran toiminnan harjoittaminen lisääntyi huomattavasti. Työmaan alueella tai sen lähetyvillä järjestettiin esimerkiksi useita tiesulkuja, mielenosoituksia (Hyökyaalto 25.4.2015; 28.4.2015; 4.5.2015; 11.5.2016), ja toimintaleirejä, joilla perehdyttiin suoran toiminnan keinoihin ja mahdollisuuksiin, sekä puhtaampien energiamahdollisuuksien tarkasteluun. (Hyökyaalto 1.3.2015; Parempaa virtaa!). Elokuun 2015 aikana työmaa-alueen rajaava aita valmistui, ja samalla myös protestileiri jäi aidan rajaaman alueen sisäpuolelle. Syyskuussa tapahtunut leirin häätö pitkittyi kahdeksan päivän mittaiseksi, kun toimijat eivät poistuneet alueelta vapaaehtoisesti. Häätöä pitkittääkseen yksi aktivisteista ryhtyi nälkälakkoon, ja linnoitautui puumajaan kahdeksaksi päiväksi (Stop Fennovoima, Leirin historia). Lopulta leiri häädettiin poliisin toimesta 15.9.2015 (Hyökyaalto 15.9.2015).

Uusi Hyökyaalto-verkostosta itsenäinen, mutta edelleen verkoston tukema toinen protestileiri Stop Fennovoima! ilmoitettiin perustetuksi 1.10.2015 (Stop Fennovoima 1.10.2015). Lokakuun lopulla tiedotettiin leirin muuttamisesta metsään paikallisen tukijan omistamalle maalle, jossa protestileiri jatkoi toimintaansa virallisen työmaa-alueen ulkopuolella (Stop Fennovoima 28.11.2015). Uuden leirin myötä aktivistit jatkoivat aktiivisesti tiesulkujen ja erilaisten mielenilmausten toteuttamista.

Huhtikuussa 2016 protestileiri järjesti yhteistyössä esimerkiksi Maan Ystävien ydinvoimatyöryhmän ja Naiset Rauhan Puolesta -liikkeen kanssa "Reclaim the Cape" -toimintaviikon. Toimintaviikon aikana järjestettiin erilaisia työpajoja, luentoja, sekä kokeiltiin suuren ihmisryhmän toteuttamaa kansalaistottelemattomuutta (Reclaim the Cape -toimintaviikko). Viikon aikana myös konfliktinen asetelma aktivistien ja poliisin välillä kärjistyi. Sisäministeriön väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksessa¹ 1/2016 mainitaan uutena ja yllättävänä ilmiönä ydinvoiman vastustamiseen liittynyt aktivistien harjoittama

¹ Sisäministeriön julkaisemassa väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsauksessa käydään läpi tietynä ajanjaksona ylös kirjattuja rikosepäilyjä, joissa väkivaltaa on käytetty, sillä on uhattu, siihen on kannustettu tai se on pyritty oikeuttamaan aatemaailmaan perustuen (Sisäministeriön julkaisu 23/2016, 10-11).

väkivalta. Raportissa ympäristöaktivistien aktiivisuuden syyksi esitetään Suomen valtion eurooppalaisesta trendistä poikkeavaa linjausta täysin uuden ydinvoiman rakentamisesta. Väkivaltaista käyttäytymistä selitetään aiempaa radikaalimmalla aktivistisukupolvella, sekä tapahtumiin osallistuneilla ulkomaalaisilla aktivisteilla. (Sisäministeriön julkaisu 23/2016, 10–11.)

Raportin 1/2017 mukaan protestikampanjan ja erinäisten mielenilmausten yhteydessä kirjattiin vuonna 2015 useita kymmeniä rikosepäilyjä, jotka liittyivät kansalaistottelemattomuuteen, kuten niskoitteluun tai haitantekoon. Yhteensä 12 tapaukseen liittyi väkivalta. Vuonna 2016 poliisi kirjasi Pyhäjoella yli 100 rikosepäilyä, joista valtaosa on edellisvuoden tapaan väkivallattomaan kansalaistottelemattomuuteen liittyvää. Reclaim the Cape -nimisen toimintaviikon yhteydessä kirjattiin 15 väkivaltaiseen ekstremismiin yhdistettyä rikosepäilyä. Näistä suurin osa koskee virkamiehen väkivaltaista vastustamista. Lisäksi poliisi tutki huhtikuun tapahtumia rikosnimikkeellä väkivaltainen mellakka. (Sisäministeriön julkaisu 3/2017, 17). Lopulta sekä pidempiaikainen protestileiri, että tapahtumaviikon vuoksi Hanhikivenniemelle rakennettu protestileiri häädettiin poliisin toimesta 29.4., ja leiri jäi määrittelemättömän mittaiselle tauolle (Stop Fennovoima, 14.6.2016). Oulun poliisin tiedotteen (29. 4. 2016) mukaan operaatioon osallistui noin 60 poliisia, Rajavartiolaitos sekä muita sidosryhmiä.

3. PROTESTILEIRIT OSANA YHTEISKUNNALLISTEN LIIKKEIDEN TAKTIIKKAA

Tässä kolmannessa luvussa syvennyttään tarkemmin yhteiskunnallisten liikkeiden rooliin ja taktiikoihin. Ensimmäinen alaluku tiivistää kansalaisosallistumisessa tapahtuneet viimeaikaiset muutokset, ja toinen alaluku perehtyy tarkemmin yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen pyrkivän liikehdinnän rooliin. Kolmannessa alaluvussa käydään läpi protestileirien historiaa ja keskeisiä piirteitä, sekä esitellään tässä tutkielmassa teoriaohjaavassa sisällön analyysissä sovellettu infrastruktuurien analyysi.

3.1 Kansalaisosallistumisen murros

Yhteiskunnallisten normien haastamisen sekä muutokseen pyrkiminen ei tapahdu tyhjiössä, vaan radikaalien liikkeiden toimintaan vaikuttavat myös laajemmat yhteiskunnalliset kehityssuunnat. Poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset olosuhteet vaikuttavat liikkeisiin, sekä näiden mobilisaatioiden mahdollisuuksiin. Litmanen (2016) mukaan yhteiskunnallisten liikkeiden yhdeksi rooliksi voidaan nähdä niin sanottuna yhteiskunnan "vahtikoirana" toimiminen. Kun vastakkaisten liikkeiden toiminnan myötä keskustelu eri aiheista leviää laajemmalle yhteiskunnalliselle tasolle, myös erilaiset riskit arvioidaan useamman tahon näkökulmasta. Ydinteknologian hyödyntäminen sekä siihen liittyvät riskit jakavat vahvasti mielipiteitä niin sosiaalisella, poliittisella kuin eettisellä ulottuvuudella. Vahvasta viranomaisvalvonnasta ja laajasta tieteellisestä tutkimuksesta huolimatta teknologian hyödyntämiseen liitetään edelleen vahvasti myös ympäristöön ja terveyteen liittyviä uhkia. (Litmanen 2016, 179–180.)

Sosiaaliset liikkeet voidaan määritellä kollektiiviseksi toiminnaksi, jossa toimijat ovat konfliktisessa suhteessa selkeästi erotettavaan vastustajaan nähden. Lisäksi toimijat jakavat kollektiivisen identiteetin ja ovat linkittyneet toisiinsa epämuodollisten siteiden välityksellä. Sosiaalisen liikkeen toimijat pyrkivät edustamaan tai vastustamaan sosiaalista muutosta sitoutumalla poliittisiin ja kulttuurillisiin konflikteihin. Tämän lisäksi sosiaalisesta liikkeestä voidaan puhua silloin, kun yksittäiset kollektiivisen toiminnan episodit voidaan hahmottaa pidemmän aikavälin kokonaisuudeksi. Tämän kollektiivisen identiteetin rakentumiseen voidaan myös liittää ajatus kollektiivisen yhteenkuuluvuuden säilymisestä silloinkin, kun jokin tietty projekti on saatu päätökseen. (della Porta & Diani 2006, 20–21.)

Esa Konttisen (2010) mukaan nykypäivänä ympäristöliikkeet voidaan karkeasti jakaa kahteen malliin: protestitoimintaan sekä pysyvämpään organisoituneeseen ympäristövaikuttamiseen. Protestitoiminta on ajoittain erittäin aktiivista ja kiihkeää, ajoittain satunnaisempaa ja siihen kuuluvat välitön toiminnallisuus, projektit sekä militantit aktiot. Organisoituneempaan toimintaan kuuluvat puolestaan muodolliset järjestöt ja näiden toiminta. (Konttinen 2010, 60.) Erilaisista poliittisista protesteista on tullut yhä enenevässä määrin osa kollektiivisen toiminnan repertuaaria etenkin läntisissä demokratioissa. Vaikka protesti ei ole enää vain radikaalin sektorin keino, sen avulla voidaan erottaa sosiaaliset liikkeet muun tyyppisistä, virallisemmista verkostoista. (della Porta & Diani 2006, 28.) Protesti voidaan määritellä rutinoitumattomaksi toiminnaksi, jossa epäsuorat kanavat aukenevat kollektiivisten toimijoiden toistuvan toiminnan myötä. Huomionarvoista on myös se, että protesteihin liittyvä toiminta ja osallistuminen menevät edustukselliseen demokratiaan liittyvää toimintaa pidemmälle. (Emt. 191.) Haastavia tekniikoita hyödyntämällä ja erilaisia häätöjä pitkittämällä ympäristöaktivistit ovat onnistuneet herättämään julkista huomiota protestoinnin aiheelle. Mediahuomio, sekä ylimääräisten kulujen aiheuttaminen vastapuolelle voidaan protestitoimijoiden näkökulmasta nähdä merkiksi onnistuneesta toiminnasta (Doherty 2000, 62; 70-71.)

Straniuksen (2006) mukaan suomalainen kansalaisaktiivisuus on muuttamassa muotoaan, ja perinteisen järjestö- ja puoluetoiminnan sijaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen areenalla tilaansa ovat hakeneet niin sanotut epämuodollisen kansalaistoiminnan muodot, joiden toiminnassa korostuvat yksittäiset ihmiset sekä toimijat (Emt. 140). Motiivi poliittiselle osallistumiselle ei enää löydy niin vahvasti poliittisesta ideologiasta, vaan yhä suuremman merkityksen saavat henkilökohtaiset arvot ja asiakohtainen osallistuminen (Harju 2015, 42). Epämuodollisen kansalaistoiminnan myötä ovat korostuneet verkostomaiset toimintatavat sekä toiminnan projektimaisuus. Toiminnassa uutta roolia ovat saaneet erilaiset elämäntapakokeilut, sekä toiminnan elämyksellisyys ja julkisuushakuisuus. Toimijoiden välisten verkostojen lisäksi myös internet on ollut suuressa osassa toiminnan organisoimisessa ja niin sanotun verkottuneen yksilöllisyyden muotoutumisesta. (Stranius 2006, 160–163.) Toisaalta internetin ja sosiaalisen median käyttöön suhtaudutaan varauksella erilaiset riskit tiedostaen (Harju 2015, 42). Epämuodolliselle kansalaistoiminnalle on tyypillistä myös hallintokeskeisyyden sijaan pyrkimys autonomiseen toimintaan. (Stranius 2006, 160–163.) Toiminnan keskittyessä erilaisten

projektien ja protestien ympärille, perinteisten järjestäytyneiden yhteiskunnallisten liikkeiden sijaan voidaan puhua löyhistä liikkeistä (emt. 139).

Ydinvoimalan rakentamiseen liittyvät ympäristökonfliktit eivät ole Suomessa ennennäkemättömiä, sillä täällä ympäristökonfliktit ovat tyypillisesti muotoutuneet metsien käyttöön, energiapolitiikkaan sekä alueelliseen kehittämiseen liittyvien ristiriitojen ja konfliktien ympärille (Valkonen & Saaristo 2016; Konttinen 1996, 275). Ympäristökonflikti voi muotoutua niin luonnontilassa, kuin kaupunkiympäristössä, ja laajuudeltaan se voi yhtä hyvin olla paikallinen, kuin myös globaaleja ympäristöpoliittisia ratkaisuja koskettava (Valkonen & Saaristo 2016, 102). Ympäristökonfliktille ominaisesti kiista tapahtuu tietyssä kontekstissa, ja toimijoiden luonto- ja ympäristökysymyksinä ilmenevät ongelmanmäärittelyt ovat jännitteisessä suhteessa keskenään. Tyypillisesti ympäristökonfliktin aktivoimilla osapuolilla on myös eriävät käsitykset kiisteltävän aiheen luonteesta. (Emt, 105). Ympäristökonfliktit voidaan siis nähdä "eräänlaisina polttopisteinä tai kulttuurisina tihentyminä, joissa ympäristön yhteiskunnalliset ja kulttuuriset merkitykset tulevat näkyviksi" (Valkonen & Saaristo 2016, 101). Ympäristöä koskevat tavoitteet ja odotukset voivat olla ristiriitaisia, ja kritiikin kohteeksi nousevat ympäristön muuttaminen ja siihen liittyvät toimet, sekä mahdollisesti myös päätöksentekoon sekä osallistumiseen liittyvät kysymykset. Konfliktin myötä yhteiskunnalliseen tietoisuuteen tulevat erilaiset ympäristöön liittyvät huolet, tarpeet ja odotukset. (Emt. 2016, 101.)

3.2 Post-industrialistiset ympäristöliikkeet ja epämuodolliset verkostot

Vaikka usein yleisessä puheessa ympäristöliike tai luonnonsuojelijat nähdään kokonaisuutena, on hyvä muistaa, ettei ympäristöliike ole yksi yhtenäinen tai universaali ilmiö. Selkeyttääkseen erilaisten ympäristöliikkeiden tavoitteita ja lähtökohtia Doyle, McEachern & MacGregor (2016) ovat jakaneet ympäristöliikkeet kolmeen eri kategoriaan: post-materiaaliseen, post-industriaaliseen sekä post-koloniaaliseen. Tietyn lajin tai luonnon suojeluun fokuoituneet liikkeet voidaan nähdä post-materialistisiksi liikkeiksi, ja puolestaan ihmisten hyväksikäyttöön ja maanomistukseen liittyvät ympäristökiistat voidaan nähdä post-koloniaalisiksi. Post-industrialistiset liikkeet fokuoituvat teollistumisen seurauksena syntyneisiin ympäristöongelmiin, ja ne korostavat teollistumisen ja kapitalismin, sekä jatkuvan kasvun ihanteen roolia ympäristöongelmien synnyssä. Nykyiset ympäristöongelmat voidaan nähdä niin laajoiksi, että monet ympäristöliikkeet ovat

hylänneet aiemman positionsa vastaliikkeenä, ja ne tekevät yhteistyötä virallisten kanavien kanssa. Toisaalta osa liikkeistä on edelleen säilyttänyt perinteisen näkemyksen, jossa valtion toiminta nähdään osana ympäristöongelmien syntyä. (Doyle ym. 2016, 85–88.)

Post-industrialistiset liikkeet, ja erityisesti ydinvoiman vastaiset liikkeet voidaan nähdä myös osaksi ympäristöliikkeiden poliittisen ekologian kehityssuuntaa. Poliittisen ekologian liikkeet ovat suhtautuneet kriittisesti moderniin tieteseen ja teknologiaan, sekä byrokraattisiin poliittisiin rakenteisiin. Esimerkiksi Länsi-Euroopan 1970-luvun ydinvoiman vastainen liike voidaan nähdä yhdeksi ilmeisimmistä poliittisen ekologian piiriin asettuvista liikkeistä. Liike voidaan nähdä yhdeksi vasemmistolaisen ympäristöliikkeen radikaaleimmaksi ja epäsovinnaisimmaksi toimijaksi, joka ei pyrkinyt luomaan virallista organisaatiota, vaan keskittyi hajautettuun toimintaan. Poliittisen ekologian liikkeet eroavat ympäristönsuojeluun tähtäävistä liikkeistä esimerkiksi vaatimalla systemaattisempaa muutosta nostamalla ekologiset ja sosiaaliset tavoitteet taloudellisten ihanteiden yli. Lisäksi ne kritisoiivat kärkkäämmin vallan ja taloudellisten resurssien jakaantumista, ja korostavat tasa-arvoisempaa ja ekologisempaa resurssien jakoa. (Doyle ym. 2016, 94–95.)

Stranius (2010) näkee nykyisen ympäristöliikkeen muodostuvan kolmenlaisista toimijoista, joita ovat vakiintuneet järjestöt, kampanjajärjestöt sekä epämuodolliset verkostot. Vakiintuneiksi järjestöiksi Suomessa voidaan nähdä esimerkiksi Suomen Luonnonsuojeluliitto, Luontoliitto sekä WWF. Kampanjajärjestöjä puolestaan ovat esimerkiksi Greenpeace, Maan Ystävät ja Dodo. Kolmannen ryhmän muodostavat epämuodolliset verkostot jotka muodostuvat jonkin tietyn aiheen tai henkilöiden ympärille erilaisiksi liikkeiksi, ryhmiksi ja projekteiksi. Juuri tällaisten väliaikaisten liikkeiden merkitys on korostunut ympäristöliikkehinnässä 2000-luvulta lähtien, mikä on tarkoittanut myös toimintakeinojen sekä järjestäytymisen tapojen muutosta. Järjestöjen perustamisen ja laajan kannatuspohjan, sekä julkisen tuen hankkimisen sijaan korostuneemman roolin ovat saaneet epämuodollisten verkostojen harjoittamat tarkkaan rajatut projektit. (Stranius 2010, 83–84.) Erityisesti nuoremmat aktivistit ovat omaksuneet projekti-käsitteen kuvaillessaan omaa yhteiskunnallista toimintaansa (Harju 2015, 37).

Stranius (2010) on tarkastellut ympäristöliikkeen organisoitumisen haasteita edellä mainittujen ryhmien näkökulmasta. Keskeisimmät haasteet muodostuvat yksilöllisyyden ylikorostumisen, ammattimaisuuden ja asiantuntijuuden merkityksen lisääntymisen, sekä kansalaisista etäännyntymisen myötä. Epämuodollisten verkostojen näkökulmasta tämä

tarkoittaa sitä, että esimerkiksi vakiintuneisiin vaikuttajiin verrattuna yksilökeskeisyyden myötä ihmiset ovat motivoituneempia osallistumaan hetkelliseen toimintaan. Ammattimaisuuden ja asiantuntijuuden korostaminen saattaa johtaa siihen, että verkostot hyödyntävät toiminnassaan asiantuntijatiedon sijaan erilaisia mielikuvia, eivätkä saavuta yhtä vakavasti otettavaa roolia kuin kampanjajärjestöt. Toisaalta verkostot voivat sisältää myös huomattavia määriä yksilöitä, jotka omaavat asiantuntemusta. Ongelmalliseksi saattaa muodostua kuitenkin selkeästi nimetyn toimijan puutteen vuoksi verkoston anonyymiys ja toiminnan kasvottomuus. (Stranius 2010, 90.)

Ympäristöliikkeen yhteiskunnallista tilaa, sekä poliittisia mahdollisuusrakenteita voidaan tarkastella liikkeen organisoitumisen taustamahdollisuuksien kautta. Nämä mahdollisuudet luovat neljä kategoriaa: 1. ihmisten osallistumispotentiaalin laukaiseminen, 2. ydinaktivistien määrä ja vaikuttavuus, 3. toimintakeinojen dramaattisuus ja julkisuus, sekä 4. vaikutus lainsäädäntöön ja hallintoon. Analyysin perusteella epämuodolliset verkostot voivat luoda uusia toimintakeinoja sekä saada julkisuutta, ja verkostojen ydinaktivistien kyky toimia voi olla huomattava. Toisaalta vaikutus lainsäädäntöön ja hallintoon on kaikista toimijaryhmistä vähäisin, ja ihmisten osallistumispotentiaalin laukaiseminen voi osoittautua haasteelliseksi. (Stranius 2010, 95.)

Ydinvoimanvastaisen liikkeen radikaalin osan voidaan nähdä erottuvan muusta liikkeestä erityisesti toimintakeinojen dramaattisuuden ja julkisuuden myötä. Suomalainen ympäristöliike onkin pyrkinyt käyttämään laittomia tai provokatiivisia keinoja vain hyvin harkiten, sillä lain rikkominen on nähty viimeisenä oljenkortena politisoida jokin aihe ja saavuttaa tälle mediajulkisuutta. Kansalaistottelemattomuus on nähty siis erityisesti keinona saavuttaa näkyvyyttä, sekä aiheuttaa julkista keskustelua aiheesta, sillä suomalaisessa yhteiskunnassa vallitsee usein vahva näkemys oikeasta ja hyväksytystä. (Stranius 2010, 92–93.) Ympäristöliikkeen radikalisoituminen saattaa osittain johtua tyytymättömyydestä vakiintuneiden ympäristöjärjestöjen toiminnankeinoihin, sekä näiden kykyyn saada aikaan muutosta (emt. 95).

Dramaattisten ja radikaalien toimintakeinojen hyödyntämien haastaa yhteiskunnassa vallitsevan ajattelutapaa, sekä heijastelee yhteiskunnan arvoja ja arvojen mahdollisia murroksia (Stranius 2010, 92). Ryhmän sisäinen solidaarisuuden sekä yhteenkuuluvuuden tunne lisääntyy, kun se hyödyntää väkivallattoman suoran toiminnan muotoja. Valitut taktiikan muodot representoivat liikkeen toimijoiden arvoja ja laajemmin liikkeen kulttuuria,

sekä linkittävät liikkeen symbolisesti aiempiin liikkeisiin. Lisäksi innovatiivisten, epäkonventionaalisten ja häiriötä aiheuttavien toiminnantapojen hyödyntäminen saattaa lisätä liikkeen mahdollisuuksia saada toiminnalleen mediahuomiota. Julkisuuden saavuttaminen on liikkeen toiminnalle olennaista, jotta se voi saavuttaa suuremman yleisön, ja näin pyrkiä vakuuttamaan toimivansa vakavan ja kiireellisen aiheen puolesta. (della Porta & Diani 2006, 178–182.) Ruohonjuuritason liikkeet ovat nostaneet julkiseen keskusteluun esimerkiksi monimutkaisia teknologisia aiheita ja turvallisuusanalyysseja, joita pidettiin aiemmin poliittisen alueen ulkopuolelle jäävinä ja vain asiantuntijoille kuuluvina aiheina. Aiheiden politisointi on mahdollistanut laajemman julkisen keskustelun, johon myös maallikot ovat voineet ottaa osaa. (Litmanen 1999, 77–78.)

Toisaalta sosiaalisten liikkeiden ja julkisuuden rooli on usein ristiriitainen. Vaikka mediahuomiota voidaan pitää liikkeille elintärkeänä, on media usein informaation sijaan kiinnostuneempi toimintaan liittyvistä skandaaleista (della Porta & Diani 2006, 180). Mediassa esitetty kuva jostakin toiminnasta voi poiketa todellisista tapahtumista ja itse toimintaan osallistuvien henkilöiden henkilökohtaisista näkemyksistä huomattavastikin (Stranius 2010, 92–93). Radikaalien taktiikoiden hyödyntäminen myös hankaloittaa liikkeen kannattavuuden lisäämistä laajemmassa mittakaavassa ja yhteistyötä potentiaalisten liittolaisten kanssa (della Porta & Diani 2006, 178). Tavanomaisesti epäkonventionaalinen poliittinen toiminta saavuttaa laajempaa julkista kannatusta silloin, kun se on tyyliältään rauhanomaista ja institutionaalista. Kun toiminnassa hyödynnetään suoran toiminnan keinoja, julkinen hyväksyntä alkaa laskea, etenkin silloin, jos toiminta on väkivaltaista (Konttinen 2012, 165). Kuitenkaan toiminnan vaikuttavuutta ei voida arvioida ainoastaan julkisuuden perusteella, vaan ympäristöjärjestöjen onnistumisia voidaan arvioida myös esimerkiksi lainsäädännöllisten muutosten myötä. (Stranius 2010, 92–93.)

3.3 Protestileirit ja niiden infrastruktuurien analyysi

Protestileirit nousivat laajempaan julkisuuteen 2010-luvun aikana esimerkiksi Arabikevään tapahtumien sekä Occupy-liikkeen myötä. Poliittisen toiminnan keinona ne eivät kuitenkaan ole uusi ilmiö, sillä nykyisessä muodossaan käsitettynä protestileirit tulivat mukaan uusien sosiaalisten liikkeiden keinovalikoimaan 1960–1970-lukujen taitteessa. Viimeisen viidenkymmenen vuoden aikana protestileiri on nähty protestin organisoituna muotona, mutta itse leirejä ei ole käsitelty samanaikaisesti sekä paikallisina strategioina, että

monikansallisina ja globaaleina käytäntöinä. Akateemisessa kirjallisuudessa aihetta on ennen 2010-luvun tutkimusta lähestytty vain hajanaisesti. Toisaalta itse aktivistit ovat tuottaneet paljon materiaalia toiminnasta. 2010-luvun tapahtumat ovat osoittaneet, että protestileirit eivät ole välttämättä vain ohimenevä taktiikka. Leirit voivat näyttäytyä myös liikkeiden organisatorisena ja symbolisena polttopisteenä, sekä samalla nykyaikaisena, että historiallisena käytäntönä. (Feigenbaum, Frenzel & Mccurdy 2013, 1-2.)

Feigenbaum ym. (2013) ovat määritelleet protestileirin yhteiskunnallisen liikkeen strategiaksi, jossa paikallisuus korostuu erityisellä tavalla. Strategia sisältää sekä meneillään olevaan protestiin liittyviä tekoja, että päivittäisen elämän ylläpitoon liittyviä sosiaalisen reproduktion tekoja. (Emt. 13.) Tyypillisesti protestileireille on rakennettu itse esimerkiksi jätehuoltojärjestelmä, yhteiskeittiöitä, opetustiloja, sekä mediaan, lakiapuun ja terveydenhoitoon liittyviä tiloja, ja niin sanottu tee-se-itse-, eli DIY-kulttuuri (Do-It-Yourself), on tärkeä osa toimintaa. Leireillä toimijat pyrkivät fyysisen ja emotionaalisen toiminnan kautta rakentamaan yhteisöjä, jotka mahdollistavat poliittisen toiminnan lisäksi myös päivittäiseen elämiseen kuuluvien käytäntöjen toteuttamisen. (Emt. 2). Protestileirien infrastruktuuriin perehdytään tarkemmin luvussa 3.3.1.

Protestileirit eroavat muista yhteiskunnallisten liikkeiden paikkaan tai tilaan sidotuista kokoontumisista ja toiminnasta, sekä myös muista leireistä. Hailey (2009) on ehdottanut erilaisten leirien jakoa kolmeen kategoriaan. *Kontrolliin* perustuvat leirit pyrkivät eristämään tietyn ihmisryhmän, ja niissä vallitsee tarkka järjestys ja kurinalaisuus. Tällaisiksi leireiksi Hailey näkee esimerkiksi toisen maailmansodan aikaiset keskitysleirit, mutta myös EU:n maahanmuuttoa kontrolloivat regiimit ja armeijan. Toinen kategoria muotoutuu, kun katastrofien sekä erilaisten hätätilojen myötä perustetaan leirejä, jotka perustuvat *tarpeeseen*. Tällaisia leirejä ovat esimerkiksi pakolaisleirit. Kolmannen kategorian *autonomiaan* perustuvat leirit puolestaan ovat toimijoiden itsensä vapaaehtoisesti järjestämiä. Tämän kategorian alle lukeutuvat niin koulutukseen, vapaa-ajan viettoon kuin protestiinkin tähtäävät leirit. (Hailey 2009 Feigenbaumin ym. 2013, 41 mukaan). Tämä jaottelu on kuitenkin osoittautunut puutteelliseksi ja Solnit (2005 Feigenbaumin ym. 2013, 12 mukaan) on huomauttanut, että myös esimerkiksi pakolaisleireillä on asukkaiden toimesta kehittynyt vahvoja autonomisia elementtejä. Todellisuudessa erilaisten leirien määritelmät ja rajat ovat häilyviä, ja myös Feigenbaum ym. (2013) ovat protestileirejä tutkiessaan hylänneet selkeän autonomian kategorian.

Tämä tutkielma nojaa vahvasti Feigenbaumin ym. (2013) kehittämään protestileirin infrastruktuurien teoriaan, jossa leirejä pyritään tarkastelemaan niiden infrastruktuuristen ominaisuuksien kautta syntyvänä ekosysteeminä, joka muotoutuu ihmisten, objektien ja ympäristön vuorovaikutuksessa. Tämän protestiekologian sisällä ihmiset oppivat sopeutumaan muuttuviin tilanteisiin, sekä luottamaan ja huolehtimaan itselle tuntemattomista henkilöistä (emt. 43, 127, 147). Käsitettä "infrastruktuuri" käytetään sen perinteisessä merkityksessä, jolloin viitataan organisoituihin palveluihin ja rakenteisiin, jotka tukevat yhteisön päivittäistä elämää (emt. 43). Protestileiri luo sisäänsä pienyhteisön, jonka sisällä ihmiset vaihtavat tietoja ja taitoja, jakavat hyödykkeitä sekä tuottavat erilaisia palveluita (Feigenbaum ym. 2013, 23). Leirit ovat samanaikaisesti produktion ja reproduktion paikkoja, sillä toimijat paitsi työstävät leirin infrastruktuuria ja protestitoimintaa, myös asuvat ja viettävät vapaa-aikaansa leirillä. Samalla leirit rikkovat normatiivisia rutiineja, kun ne toiminnallaan ottavat haltuunsa julkisia paikkoja, jotka tavallisesti ymmärrämme yksityisiksi kulutuksen paikoiksi. Toiminta haastaa siis idean siitä, että protestin tulisi olla ainoastaan symbolinen (Emt. 47, 59.)

Protestileirit eroavat muusta vaikuttamaan pyrkivästä, paikka- ja tilaperusteisesta toiminnasta siinä, että syntyäkseen ja kestääkseen ne vaativat toimijoilta erityisen paljon fyysistä ja henkistä työtä. Lisäksi leirit toimivat samanaikaisesti sekä tukikohtana poliittiselle toiminnalle, että toimijoiden asuinpaikkana ja päivittäisten askareiden keskiönä. (emt. 1–16.) Paikallisuus ja paikka korostuvat protestileirien strategiassa erityisen paljon. Muita paikkaperustaisia protestin muotoja ovat esimerkiksi mielenosoitukset, talonvaltauksset ja muut erilaiset valtauksset. Protestileirit ovat tiloja, joissa erilaisia kannanoton keinoja kehitellään, kokeillaan, testataan, levitetään ja joskus myös hylätään, ja niitä voidaankin transnationaalisen toistuvuutensa perusteella pitää merkittävänä osana 2010-luvun sosiaalisten liikkeiden ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen repertuaaria. (McCurdy, Feigenbaum & Fenzel 2016, 97-98.)

Jokainen protestileiri saa erityisiä piirteitä lokaatiosta, sekä ympäristöllisistä ja ilmastollisista olosuhteista riippuen. (McCurdy ym. 2016, 99.) Fyysisen lokaation symbolinen arvo ja sen laillinen ja omistusoikeudellinen status vaikuttavat paitsi julkiseen mielipiteeseen ja median luomaan kuvaan, myös auktoriteettien ja paikallisten yhteisöjen reagointitapoihin. (Feigenbaum ym 2013, 17). Jos protestileiri sijaitsee esimerkiksi työmaa-alueella, sitä voidaan pitää suorana fyysisenä interventiona. (Fenzel, Feigenbaum &

McCurdy 2013, 459.) Tämä spatiaalinen ulottuvuus tekee leireistä itsessään protesteja, mutta samalla se myös representoi itse liikettä leirien takana. (Emt. 462.)

Protestileirin lokaation lisäksi myös temporaalisuus on merkittävässä osassa. Tällä tarkoitetaan leirin ajallista pitkäkestoisuutta, mahdollisten häätöjen toistuvuutta, osallistujien vaihtuvuutta sekä mahdollisia yhteenottoja paikallisten auktoriteettien kanssa. Lisäksi leirin rakentamiseen käytössä olevat materiaalit, mahdollisesti jo olemassa olevat rakennukset ja ympärillä olevat liiketilat ja näiden fasilitetit vaikuttavat leirien muotoutumiseen ja toiminnan muotoihin. Protestileirit voidaan nähdä itsessään liikkeen taktiikkana ja toiminnan muotona, mutta myös tiloina, jotka mahdollistavat toiminnan produktion ja reproduktion. (McCurdy ym. 2016, 99.)

3.3.1 Infrastruktuurien analyysi

Feigenbaum ym. (2013, 27) ovat kehittäneet protestileirien tarkasteluun infrastruktuurien analyysin, jonka avulla pyritään ymmärtämään niitä päivittäisen elämän operationaalisia rakenteita joita leiriytyjät tuottavat. Protestileiri synnyttää eräänlaisen pienyhteisön, kun edellä mainitut rakenteet sekä niihin liittyvät käytännöt yhdistyvät. Pienyhteisö mahdollistaa leirin päivittäisen toiminnan, johon kuuluu esimerkiksi informaation levittäminen, hyödykkeiden jakelu, sekä erilaisten palveluiden tuottaminen. Tällaisia palveluita voivat olla esimerkiksi väkivallattoman toiminnan käytäntöjen opettelu tai lakiavun tarjoaminen. Analyysi mahdollistaa toimijoiden käytännönläheisen poliittisen suhtautumisen tarkastelun. (Emt. 27–28.) Lisäksi analyysi pyrkii ottamaan huomioon jokaiselle protestileirille ominaisen, ja leirejä muokkaavan paikallisuuden, temporaalisuuden, sekä olemassa olevat arkkitehtuurit ja objektit (McCurdy ym. 2016, 101).

Feigenbaumin ym. (2013) tutkimus tarkastelee protestileirejä, jotka ovat kooltaan huomattavasti Pyhäjoen protestileirejä suurempia. Tästä huolimatta analyysia voidaan soveltaa myös pienempien leirien tarkasteluun, sillä koosta riippumatta protestileirit omaavat paljon samoja piirteitä. Teoria pohjaa kirjoittajien aikaisempien empiiristen tutkimusten pohjalta luotuihin materiaaliisiin ja toiminallisiin osa-alueisiin, jotka voidaan nähdä osaksi jokaista protestileiriä. Nämä neljä ulottuvuutta ovat:

1. Median ja kommunikaation infrastruktuurit ja käytännöt (mediastrategiat, distribuutioverkotot, tuotannon verkostot)
2. Toiminnan infrastruktuurit ja käytännöt (suoran toiminnan taktiikat, poliisin kanssa neuvottelu, lakiapu, terveydenhoito, kuljetusverkotot)
3. Hallinnon infrastruktuurit ja käytännöt (formaalit ja epäformaalit päätöksenteon prosessit)
4. Uudelleenluonnin infrastruktuurit ja käytännöt (ruokailu, majoitus, jätehuolto, yhteisten ja yksityisten tilojen ylläpito)

Nämä ulottuvuudet luovat jokaiselle protestileirille ominaisen arkkitehtuurin samalla sekä mahdollistaen, mutta myös rajoittaen toisiaan. (Feigenbaum ym. 2013, 27–28.)

Toiminnan keinona protestileiri eroaa muista protestin muodoista, sillä pyrkimyksenä on muodostaa meneillään olevalle protestille sekä päivittäiselle elämälle sellaiset rakenteet, jotka ottavat huomioon ympäristön ja ovat ekologisesti mahdollisimman kestävä. Inhimillisten perustarpeiden, kuten suojan, ravinnon ja jätehuollon lisäksi leireissä luodaan tyypillisesti tiloja, joissa voidaan kommunikoida muiden leiriytyjien kanssa, sekä suunnitella erilaisia kampanjoita, suoran toiminnan aktioita ja päivittäisten operaatioiden organisointia. Leirillä saattaa sijaita myös tiloja, joissa hoidetaan lakiasioihin ja terveydenhoitoon liittyviä toimia. Näiden lisäksi on mahdollista luoda paikkoja hyvinvoinnin ylläpitämiseen, jossa toimijat voivat esimerkiksi rukoilla, meditoida, opettaa tai harjoittaa kulttuurillista vaihtoa. Leirin luoma pienyhteisö synnyttää kodin tapaisen paikan, jossa leiriytyjät tekevät sekä työtä, että viettävät vapaa-aikaansa. Leiriytyjien välinen kommunikaatio, leirin sisäinen hallinto, sen harjoittama protestitoiminta ja siihen sisältyvät käytännöt muovaantuvat yhteisöllisten suhteiden kautta. Samalla protestileiri kuitenkin myös rikkoo normatiivisia päivittäisiä rutiineja, sekä häiritsee niitä totunnaisia tapoja, joilla ympäristö nähdään ja koetaan. (Feigenbaum ym. 2013, 41–44.)

Median ja kommunikaation infrastruktuureilla ja käytännöillä tarkoitetaan sekä protestileirin sisäistä, että myös ulkopuolista mediaa ja kommunikaatiota, ja näihin liittyviä käytäntöjä. Leirit voivat tuottaa sisäistä mediaa, ja kommunikoida sisäisesti esimerkiksi omien radiokanavien ja sanomalehtien avulla. Esimerkiksi ydinaseita vastustaneella rauhanleirillä Greenham Commonsissa oli käytössä oma lehti ja radiokanava. (Feigenbaum ym. 2013, 48–51.) Digitaalinen media on lisännyt kommunikaation mahdollisuuksia, ja

nykyisin yhteiskunnalliset liikkeet hyödyntävä kommunikoinnissa ja uutisoinnissa aktiivisesti sosiaalista mediaa, ja kirjoittavat esimerkiksi raportteja, kommentteja ja blogeja erilaisille alustoille (emt. 48).

Erilaiset leirin sisäiseen ja ulkoiseen yhteydenpitoon ja kommunikointiin liittyvät käytännöt ovat osa media- ja kommunikaatiostrategioita, ja ne pyritään järjestämään käytännön tasolla järkevästi. Myös media on kiinnostunut protestileirien toiminnasta, joten leireillä muodostetaan usein strategia siitä, kuinka ulkopuolisen median kanssa tulisi toimia (Feigenbaum ym. 2013, 50). Leiri on kuitenkin samanaikaisesti sekä median kiinnostuksen kohde, että toimijoiden asuinpaikka, jolloin rajojen vetäminen voi tuottaa ongelmia (McCurdy ym. 2016, 102). Aktivistit kokevat median olevan tärkeässä osassa omien tavoitteidensa ja oman asemansa edistämisessä. Toisaalta toimijat kokevat, että usein media pyrkii liiankin vahvaan objektiivisuuteen, kun se ei ota kantaa kansalaisaktiivismin oikeutukseen tai aktivistien asiantuntijuuteen. (Reunanen & Haru 2012, 112; 145–146.) Mediastrategiat luovat dynaamisen median ekologian, kun toimijat kehittävät ja hyödyntävät vaihtoehtoisia tapoja tuottaa ja välittää mediaa. Samanaikaisesti toimijat pyrkivät tasapainottelemaan valtamedian vaatimusten ja leirin sosiaalisten rajojen välisellä rajalla. Jatkuva prosessointi ja käytäntöjen punnitseminen muiden toimijoiden kanssa auttaa kehittämään uusia mediastrategioita. (Feigenbaum. ym 2013, 112.)

Protestileirin *toiminnan infrastruktuurit* ovat niitä tiloja ja objekteja, joita hyödynnetään protestitoiminnassa ja sen suunnittelussa (emt. 114). Nämä infrastruktuurit sijaitsevat paikassa, joka on joko itsessään protestin kohde, tai joka sijaitsee lähellä protestin kohdetta. Nämä paikat voidaan käsittää ensinnäkin eräänlaisiksi perusleireiksi, joissa ihmiset elävät, majoittuvat ja ruokailevat. Lisäksi paikan päällä järjestetään kokouksia, ja säilytetään tarvikkeita ja työkaluja. Joskus leirejä ympäröimään rakennetaan erilaisia esteitä, jotka estävät esimerkiksi poliisin tai vastapuolella olevien toimijoiden pääsyn leiriin. Toisekseen leirit voidaan nähdä paikkoina, jonne ihmiset tulevat aktivoitumaan poliittisessa toiminnassa. Leirissä suunnitellaan erilaisia tapahtumia, jaetaan ja harjoitellaan taitoja ja järjestetään työpajoja. Toimijat voivat jakaa informaatiota esimerkiksi suorasta toiminnasta ja kansalaistottelemattomuudesta, tai siitä kuinka poliisin kanssa tulee toimia. Protestileiri voidaankin nähdä vastustamisen yhteisönä, jossa suoraa toimintaa vaalitaan, normalisoidaan ja oikeutetaan. (Feigenbaum ym. 2013, 52–53).

Kolmanneksi leiri voi jo itsenään olla protestitoimi. Joidenkin leirien olemassaolo on selkeästi antagonistinen, suora ja symboliikka täynnä oleva fyysinen interventio vastustajan alueella. Tyypillisesti tällaiset protestit ovat sellaisia, joissa aktivistit esimerkiksi kiipeävät puihin, valtaavat rakennuksia tai estävät rakennustöiden etenemistä esteitä rakentamalla. (Feigenbaum ym. 2013, 54; 114.) Tavallisesti protestileirit voidaan nähdä samanaikaisesti näiden kaikkien kolmen protestimuodon yhdistelmiksi (emt. 114).

Protestitoiminnan infrastruktuurilla viitataan siis niihin tiloihin ja objekteihin joita leiriytyjät hyödyntävät suunnitellessaan, sekä valmistellessaan ja toteuttaessaan erilaisia aktioita. Konkreettisia esimerkkejä ovat kartat, pamfletit, erilaiset työkalut kuten voimapihdit, lukot ja tekstiilit. Myös esimerkiksi erilaiset työpajat, sekä lakiin ja terveydenhoitoon liittyvät käytännöt voidaan nähdä osaksi infrastruktuuria, jota nämä erilaiset taktiikat ja niiden hyödyntäminen muokkaa ja luo. Feigenbaum ym. (2013) näkevät protestileirit "vastarinnan mielikuvituksen laboratorioiksi", joissa kokeellisesta ja luovasta kollektiivisesta toiminnasta haaveillaan, ja joissa toteutetaan ja sovelletaan uusia taktiikoita, sekä kehitetään myös uusia toimintamalleja. (Emt. 114–116).

Doherty (2000) näkee protestileirien innovatiivisimmaksi piirteeksi niiden kyvyn estää ja pitkittää häätöjä. Protestoijien hyödyntämien taktiikoiden valikointiin ja kehittymiseen ovat vaikuttaneet toiminta-alueiden fyysiset ja sosiaaliset olosuhteet, kuten maasto ja paikallisen yhteisön luonne. Lisäksi toimijoiden omat arvot, sekä toisaalta myös vastapuolen sopeutumiskyky vaikuttavat osaltaan toimintaan. Tehokkaimpia viivytystaktiikoita ovat erilaiset lukittautumiset, sekä kolmijalkojen (*tripod*) ja puiden hyödyntäminen. Lukittautumisilla viitataan tilanteeseen, jossa henkilö pyrkii estämään fyysistä siirtämistään tilanteesta lukittautumalla mahdollisimman tehokkaasti esimerkiksi työkoneeseen, muihin protestoijiin tai erityisesti lukittautumista varten suunniteltuun objektiin. (Emt. 65–68.) Lukittautuminen on myös osa suomalaisten aktivistien keinovalikoimaa. Kolmijaloilla tarkoitetaan protestoijien rakentamia kevyitä ja helposti siirreltäviä objekteja, joiden tarkoituksena on luoda este. Kolmijalka on korkeahko rakennelma, johon protestoija kiipeää, ja jonka siirtäminen saattaa aiheuttaa mahdollisesti protestoijan putoamisen ja vahingoittaa tätä. Puita puolestaan voidaan hyödyntää usealla eri tavalla, esimerkiksi majoittumalla niihin, sekä liikkumalla puiden välillä vajereiden avulla. Myös tällä tavoin protestoijan poistaminen tilanteesta pyritään tekemään vastapuolelle mahdollisimman haasteelliseksi. Kaikissa näissä tilanteissa voidaan puhua niin sanotusti vapaaehtoisesta tarkoituksella

haavoittuvaksi alistumisesta, jolloin protestoija riskeeraa oman terveytensä ja luottaa vastapuolen pyrkimykseen välttää henkilövahinkoja. (Doherty 2000, 68–70.)

Protestileireillä toimijat ovat usein lähes päivittäisessä kontaktissa poliisin, median ja valtion auktoriteetin kanssa (Feigenbaum ym. 2013, 117). Haastaessaan yhteiskunnallisen osallistumisen normeja protestileiri luo jännitteen itsensä ja ympäröivien rakenteiden välille. Usein protestileireihin liitetään myös ylilyötyä valvontaa ja häirintää sekä valtion, että yksityisten toimijoiden toimesta. Feigenbaum ym. (2013) näkevät, että leiriytyjät elävät kasvaneen haavoittuvuuden tilassa, jossa väkivalta ja valvonta näyttävät ihmisten, kuten poliisi, vartijat, ja objektien kautta. Väkivallan uhkan kasvun ja haavoittuvuuden ilmapiirin korostamista olennaisempaa on kuitenkin se, kuinka protestojien taktiset päätökset ja innovaatiot nousevat leiristä, eli se kuinka leiri vastaa uhkaan. Usein taktiset käännekohdat ja korostuneet tietoisuuden hetket ovat seurausta intensiivisistä ja väkivaltaisista kohtaamisista. (Emt. 117–121.)

Protestitoimintaa tarkastellaan usein erilaisten binäärien kautta. Feigenbaum ym. (2013) kuitenkin kritisoivat perinteisen binäärisen katsontakannan käyttöä, ja huomauttavat että protestitoiminta on usein joukko monimutkaisempia syy-seuraussuhteita, joissa vastakkaiset binäärit yhdistyvät toimijoiden tunteisiin, toiminnan objekteihin sekä toiminnan tiloihin. Tällöin jaottelut kuten symbolinen-suora, väkivaltainen-väkivallaton tai liberaali-anarkistinen eivät itsessään anna mahdollisuutta pureutua toimintaan riittävän syvällisesti, vaan toiminnan tarkastelu päättyy yksinkertaistettuihin kärjistyksiin. Joko-tai -tyyppisen ajattelun sijaan tulisi toimintaa ymmärtää myös toiminnan kontekstin, ympäristön, toimijoiden sekä objektien kautta. (Emt. 114–116.) Näin esimerkiksi toiminnan väkivaltaisuutta voidaan tarkastella väkivaltainen-väkivallaton -jaottelun sijaan toiminnan monimuotoisuuden käsitteen kautta, jolloin esimerkiksi itsepuolustus tai ilkivalta eivät automaattisesti rinnastu toista henkilöä kohtaan tehtyyn väkivaltaan (emt. 124–125), vaan arviointi voidaan toteuttaa tilannekohtaisesti (emt. 225).

Hallinnollisella infrastruktuurilla Feigenbaum ym. (2013) viittaavat niihin prosesseihin, tiloihin ja teknologioihin joita toimijat hyödyntävät osana päätöksentekoa. Protestileirien hallinnolliset rakenteet eroavat selkeästi niin sanottujen laillisten protestien kanavista, ja usein leireissä hyödynnetään tietoisesti horisontaalista ja konsensukseen perustuvaa päätöksentekoa. Päätöksenteossa korostetaan myös toimijoiden tasa-arvoisuutta, ja vältetään hierarkkisia asetelmia esimerkiksi istumalla ympyrän muodossa samalla tasolla. (Emt. 55–

56.) Edustuksellisen päätöksenteon ja selkeän yhtenäisen strategian sijaan korostetaankin autonomisuutta, taktiikoiden moninaisuutta, ja konsensusta erilaisista toiminnan tavoista (Frenzel ym. 2013, 466–467).

Uusista sosiaalisista liikkeistä puhuttaessa korostetaan usein toiminnan jähmeän organisoitumisen sijaan verkostoitumista. Feigenbaum ym. (2013) kuitenkin huomattavat, ettei usein joustavampana nähty verkostoituminen tarkoita automaattisesti parempia hallinnollisia toimintatapoja. Lisäksi tutkijat huomauttavat, että uudet sosiaaliset liikkeet joutuvat tasapainottelemaan vanhojen rakenteiden sekä innovatiivisten uusien toimintatapojen välillä. Toimijat joutuvat sopimaan päätöksenteon säännöistä, jolloin he itse huomaamattaan luovat rakenteita leirin sisälle. Tämä ei johda horisontaalisten toimintatapojen ja joustavien verkostojen hylkäämiseen, mutta saattaa luoda jännitteen siitä, miten organisoiduksi leiri haluaa toimintansa määrittää. Usein toimijat yhdistävätkin sekä perinteisiä rakenteita, että uusia verkostonoituneita päätöksenteon muotoja. (Emt. 153–155.)

Vaikka leirit ovat omaan aikaansa ja paikkaansa sidottuja, ulottuvat toimijoiden väliset suhteet usein laajemmalle. Aiempi toiminta on saattanut synnyttää eritasoisia ystävyyssuhteita, ja uusi toiminta luo uusia siteitä toimijoiden välille. Vastavuoroisuuden, tunteiden ja luottamuksen kautta leirin sosiaalinen ympäristö muovaantuu, ja toimijat saattavat saada erilaisia rooleja aiemmasta kokemuksestaan ja niin sanotusta aktivistimaineestaan riippuen. Toiminnassa näkyy aina jälkiä aiemmasta toiminnan perinteestä, ja näin ollen toimijoiden väliset suhteet ja kokemukset vaikuttavat myös siihen, millaisia hallinnollisia elementtejä protestitoiminnassa omaksutaan. (Feigenbaum ym. 2013, 151). Nämä vanhat toimijoiden väliset suhteet luovat usein pohjan edellä mainitulle organisoituneemmalle toiminnalle (emt. 156), kun toimijat tuovat mukanaan itselleen tuttuja toimintatapoja, sekä mahdollisia valtasuhteita. Pyrkimyksistä huolimatta hierarkiattomuuden tavoite ei ole useinkaan täysin mahdollinen, ja toimijoiden välille saattaa syntyä erilaisia hierarkioita, jotka pohjaavat esimerkiksi kokemukseen, sukupuoleen tai etniseen taustaan.

Uudelleenluonnin infrastruktuurit sisältävät ne jokaiselle protestileirille välttämättömät käytännöt, jotka liittyvät jokapäiväisen elämän ylläpitoon. Uudelleenluonnin infrastruktuuri muodostuu siis suojista, keittiöstä sekä wc- ja jätehuoltoratkaisuista. Tämä osa-alue on välttämätön leirin toiminnalle, mutta se nähdään usein jonakin sellaisena, joka sijaitsee poliittisen alueen ulkopuolella. Uudelleenluontiin liittyvät käytännöt ovat kuitenkin

enemmän kuin pelkkiä käytännön ratkaisuja, ja jo itsessään poliittisia tekoja, sillä ne kertovat protestileirin luonteesta ja myös laajemmin sosiaalisista liikkeistä ja kulttuurista. (Feigenbaum ym. 2013, 57–59.) Kun toimijat rakentavat ja organisoivat erilaisia leirin sisäisiä toimintoja, he samalla luovat tapoja elää vaihtoehtoisilla tavoilla, ja sitoutuvat toimijoina toisiinsa tämän uuden kokemuksen kautta (emt. 42).

Uudelleenluonnin tekojen myötä toimijat muovaavat työllään leirin käytännöllisistä rakenteista autonomiaa ilmentävän mikroyhteisön, joka on erillinen ympäröivistä totutuista rakenteista. Kodinomaisuuden sijaan uudelleenluonnin infrastruktuurit tulee ymmärtää poliittisina tekoina, sillä niiden ei ole tarkoitus toisintaa perinteisiä sukupuolirooleja, ja tarkoituksena on paljastaa totuttujen rakenteiden ongelmallisuus. (Emt. 183.) Protestileirit ovat aina riippuvaisia jo olemassa olevista operaatiosta ja paikallisista laeista. Jonkun asteisen infrastruktuurin rakentaminen ja sen hyödyntäminen, oli kyseessä sitten teltassa nukkuminen tai pysyvemmän rakenteen luominen, haastaa ajatuksen siitä, että protestin tulisi pysyä symbolisena. Protestileiri haastaa vallalla olevan järjestyksen haastamalla paikan ja ajan uudella tavalla. Näin voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun teltoista muodostuu liikaa oikeita asumistiloja muistuttavia tiloja, ja niiden nähdään uhkaavan vakiintunutta, normatiivista valtiota (Emt. 61.)

Yhdessä nämä infrastruktuurit luovat vaihtoehtoisia maailmoja, ja protestileirin oman ekologisen lokeron. Usein leirillä pyritään luomaan inklusiivinen ja tiedostava ilmapiiri, joka mahdollistaa tilan luovuudelle ja innovatiivisuudelle. Toiminnassa korostetaan toimijoiden autonomisuutta ja keskinäistä solidaarisuutta, ja leirit avaavat sosiologisesta näkökulmasta rikkaan maailman aktivismin tutkimukselle. (Emt 219.) Protestileirejä tutkiessaan Feigenbaum ym. (2013) havaitsivat, että leirit synnyttävät usein vahvan kollektiivisen identiteetin, mutta toisaalta tämän identiteetin kontrastina leirin sisäisten dynamiikkojen vuoksi ulkopuolisuuden tuntemukset saattavat nousta helposti pintaan. Protestileirit ovat intensiivisiä politiikan tekemisen paikkoja, jossa toimijat voivat kokea ja tehdä demokratiaa käytännössä. (Emt. 219)

Protestileiri voidaan nähdä haasteelliseksi taktiikaksi, sillä se vaatii toimijoiltaan paljon. Toiminta vaatii aikaa ja erilaisia spesifejä taitoja, ja on sidonnainen tiettyyn paikkaan. Leirin olemassaolo vaatii sitoutuneita toimijoita, jotka ovat valmiita sietämään epämukavuuksia ja kohtaamaan riskejä. (Doherty 2000, 74–75.) Lisäksi laajemman kannatuksen kerääminen voi olla haasteellista, koska toiminta nähdään liian vastakulttuurillisena tai fanaattisena totuttuun

nähdän. Leirien toimintaan henkilökohtaisesti osallistuneet toimijat ovat kritisoineet leirin sisällä syntyviä sukupuoleen tai kokemukseen perustuvia valtahierarkioita, jotka ovat aiheuttaneet konflikteja (Etm. 71). Toimijat ovat raportoineet leireillä tapahtuneista väkivallan teoista, joista osa on sisältänyt myös seksuaalista väkivaltaa (Feigenbaum ym. 2013, 231).

G8-kokousten vastakokousten yhteydessä järjestettyjä protestileirejä, ja niiden avoimuutta ja eksklusiota Japanissa tarkastellut Tominaga (2017) havaitsi, että osa uusista toimijoista koki leiriin osallistumisen helpoksi, sillä he pystyivät hyödyntämään aiemmin kehittämiään taitojaan esimerkiksi ruuanlaitossa tai lentolehtisten suunnittelussa. Toisaalta osa uusista osallistujista koki leirin sisäiset käytännöt eksklusiivisiksi, kun toiminnantavat ja säännöt eivät antaneet tilaa diversiteetille. Leirillä oli esimerkiksi erilliset WC:t miehille ja naisille, sekä alueita, jotka oli rajoitettu vain työntekijöiden käyttöön. Leirin sisäiset suhteet tuntuivat rakentuvan hierarkkisesti niin sanottujen veteraanien ja aloittelijoiden kesken. (Etm. 2; 9.) Inhimilliseen kanssakäymiseen liittyvät myös tunteet, ja protestileirien kaltaisissa intensiivisissä ajatushautomoissa sosiaalinen kanssakäyminen saattaa johtaa konfliktitilanteisiin. Toisaalta sekä miellyttävät, että epämiellyttävät tunteet ovat suuressa roolissa kollektiivisen ja individuaalisen identiteetin luonnissa. (Frenzel ym. 2013, 464.)

Valtahierarkioiden lisäksi myös päätösten tekeminen voi osoittautua haasteelliseksi. Leirin infrastruktuurin järjestämiseen voi olla useita eri vaihtoehtoja, ja päätöksenteko näiden toimintojen välillä on hankalaa. Toisaalta leirit luovat hedelmällisen pohjan erilaisten sosiaalisten liikkeiden välille, ja intensiivisyydessään ne mahdollistavat tehokkaan verkostoitumispaikan toimijoille. Samalla lailla toimijat myös jakavat omia tietoja ja taitojaan, ja tämän myötä toiminta ja sen keinot kehittyvät ja uusia innovaatioita syntyy. Siitä huolimatta, että leiri ei onnistuisi tavoitteessaan, se on usein itsessään arvokas vaihtoehdoisen kansalaisosallistumisen kanava. (Feigenbaum ym. 231-232.)

4. AINEISTO JA MENETELMÄT

Tämä tutkielma on luonteeltaan kvalitatiivinen ja empiirinen. Tieteenfilosofisesti tutkielma asettuu väljästi fenomenologis-hermeneuttiseen tutkimusperinteeseen, jossa ihmisen vastavuoroinen suhde maailmaan korostuu. Tällä maailmasuhteella tarkoitetaan sitä, että samalla kun ympäröivä maailma muokkaa yksilöitä, myös yksilöt samanaikaisesti muokkaavat tätä maailma. Fenomenologisessa tutkimusperinteessä korostuva kokemuksellisuus sekä yksilöiden yhteisöllisyys. Kokemuksellisuus avautuu intentionaalisuuden käsitteen kautta, joka viittaa siihen, että kaikki kokemamme on jollain tavalla merkityksellistä meille. Nämä merkitykset puolestaan ovat peräisin siitä yhteisöstä jossa elämme, eli samankaltaiset merkitykset jaetaan samassa yhteisössä elävien subjektien kesken. (Laine 2015, 29–32.) Samalla tavalla kuin merkitykset, myös kieli on sosiaalinen konstruktio, ja samanaikaisesti sekä sosiaalisen todellisuuden tuote, että väline sosiaalisen todellisuuden tuottamiseen (Eskola & Suoranta 2008, 140).

Hermeneutiikka pyrkii ymmärtämään ja tulkitsemaan ilmaisuja, jotka kantavat edellä mainittuja merkityksiä. Tutkija voi esimerkiksi yrittää tuoda näkyviin jotain sellaista, joka on kokemuksessa jäänyt vielä näkymättömäksi, tai jonka totunnaisuus on häivyttänyt näkyvistä, ja niin sanotusti tuomaan "jo tunnettua tiedetyksi". (Laine 2015, 33–34.) Tutkijan on kuitenkin tiedostettava oman esiyymmärryksensä rooli tehdessään tulkintoja, eli varottava tekemästä hätäisiä ja spontaaneja tulkintoja ainoastaan oman merkitysmaailmansa kautta. Ajoittain on korostettava kriittistä ja refleksiivistä tutkimusotetta, jolloin omia tulkintoja kyseenalaistetaan ja puntaroidaan uudelleen. Voidaan puhua hermeneuttisesta kehästä, jossa vuorottelevat tutkijan esiyymmärrys, kriittinen reflektio ja tulkinnat (Emt. 35–38.)

Fenomenologis-hermeneuttisen tutkimusotteen kautta annoin vahvan roolin subjektien omille kokemuksille ja omalle äänelle, enkä pyrkinyt kyseenalaistamaan heidän näkemyksiään haastattelutilanteessa. Tiedostin, että jaoin osittain alakulttuurisen merkitysmaailman toimijoiden kanssa, ja kohtaamistilanteita helpotti se, että ymmärsin aktivistikielen merkityksiä. Annoin aineistolle merkittävän roolin tutkielman analyysissä, ja pyrin työntämään omat ennako-oletukseni mahdollisimman taka-alalle samalla kuitenkin tunnistaen ne. Oletin esimerkiksi virheellisesti, että kaikki informantit olivat itsevarmoja ja kokeneita aktivisteja, joille ydinvoiman vastaisuus oli merkittävin motivaattori osallistua protestileirin toimintaan. Tämä oletus osoittautui kuitenkin hyvin nopeasti virheelliseksi, ja herätti minut reflektoimaan omaa rooliani aiheen parissa. Lisäksi jouduin pohtimaan

vahvasti omaa positiotani tutkijan roolissa suhteessa tutkittavaan ilmiöön oman sosiaalisen ympäristöni ja omien arvojeni ollessa lähellä toimijoiden ajatusmaailmaa. Palaan tähän aiheeseen vielä luvussa 4.4.

Hermeneuttinen elementti tuli vahvasti esiin tutkielmaprosessissa tutkimuskysymysten muotoutumisen, sekä analyysin ja aineiston suhteessa: mitä enemmän perhehdyin aiheeseen, sitä enemmän se herätti uusia kysymyksiä. Aluksi olin esimerkiksi hyvin kiinnostunut leirin fyysisistä rakenteista, ja toimijoiden motiiveista, mutta tutkielman tekemisen myötä ymmärsin, kuinka muut tekijät olivat merkittävämmässä roolissa paitsi toimijoiden itsensä näkökulmasta, myös omastani. Erilaiset tulokulmat lähtivät ikään kuin rullaamaan kiihtyvästi omalla painollaan, ja aina välillä tämä liike oli pysäytettävä fokuksen kirkastamiseksi. Lopulta prosessi kuitenkin auttoi osoittamaan aineiston ja teorian suhteesta osuvimmat kohtaamispisteet.

Hatarina esioletuksina oletin leirin toimintaympäristön olevan haasteellinen, mutta osaltaan myös vastaanottavainen uudellelaiselle toiminnalle. Oletin esimerkiksi kolmannen sektorin toimijoiden olevan vastavuoroisempia suhteessa leiriin, kun ne toimivat yhdessä leirin kanssa niin sanotusti samalla rintamalla. Samalla kuitenkin tiedostin suomalaisen kansalaisosallistumisen perinteen konventionaalisuuden. Aluksi yritin liittää leirin toimintaa myös suomalaisen ydinvoimanvastaisen liikkeen jatkumoon, ja osaksi kansalaisosallistumisen uutta aaltoa. Protestileiri osoittautui kuitenkin selkeämmin anarkistisen ruohonjuuritason toiminnan ilmiöksi.

4.1. Tutkimuskysymykset

Tässä tutkielmassa tutkin sitä, minkälaisia infrastruktuurisia piirteitä Pyhäjoen protestileiri saa sen toiminnan, hallinnon, uudelleenluonnin ja kommunikaation saralla. Lisäksi uudelleenluonnin infrastruktuuriin liittyen olen kiinnostunut niistä keskeisistä objekteista, jotka nousevat leirin ympäristöstä. Keskeiset infrastruktuurit ja objektit, sekä leirin ympäristön keskeiset toimijat luovat värikkään toimintaympäristön. Eräänlaisena synteisinä olen kiinnostunut siitä, minkälaiseksi intensiivinen ja radikaali toimintamuoto muovaantuu oletetussa konventionaalisessa toimintaympäristössä. Tutkin siis sitä, minkälaiseksi protestileiri muotoutuu paitsi infrastruktuurillisella tasolla, myös sitä, millaisen toimintaympäristön leiri luo oman alueensa sisällä, ja niin sanottujen rajojen ulkopuolella.

Tutkielmassa etsitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Millaisia infrastruktuurisia piirteitä protestileiri saa Suomessa?
2. Mitkä objektit ja toimijat ovat keskeisiä vaikuttimia leirin ympäristössä?
3. Millaisen toimintakulttuurin infrastruktuuri luo yhdessä muiden vaikuttavien tekijöiden kanssa?

4.2. Teemahaastattelu ja aineisto

Aineistoni koostu seitsemästä puolistrukturoidusta teemahaastattelusta, jotka keräsin vuosien 2017–2018 välisenä aikana. Halusin kerätä aineiston haastattelemalla, sillä tutkittava ilmiö oli uusi ja aiemmin tutkimaton, ja toimijat voitiin nähdä osaksi marginaaliryhmää. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston koko on yleensä huomattavastikin pienempi kuin kvantitatiivista tutkimusta tehdessä. Aineiston riittävyttä voidaan tarkastella saturaation käsitteen avulla, jolla viitataan tilanteeseen jossa aineisto alkaa jossain vaiheessa toistaa itseään (Tuomi & Sarajärvi 2009, 87). Pro gradun kokoisissa tutkielmissa tämä periaate ei välttämättä täyty, ja saturaation sijaan aineiston kokoon vaikuttavat enemmän tutkielman tekemiseen käytettävät resurssit, ja erityisesti käytettävissä oleva aika. Pieni tarkasti rajattu tutkimusjoukko ei kuitenkaan välttämättä ole ongelma, sillä yleistettävyyden sijaan tutkielman tavoitteena on aiheeseen perehtyminen ja ilmiöön syventyminen (Virokannas 2015, 87).

Teemahaastattelu valikoitui aineistonkeruumenetelmäksi, sillä puolistrukturoidun rakenteen avulla tutkittavien henkilöiden omiin kokemuksiin voidaan pureutua syvällisemmin. Tarkan rakenteen ja järjestyksen sijaan teemahaastattelussa korostuvat nimensä mukaisesti tutkimusongelman kannalta keskeisimmät teemat, jotka voivat saada erilaisia merkityksiä ja painoja haastateltavasta henkilöstä riippuen. Kun tutkielman tavoitteena on ilmiön kuvaaminen ja sen syvällisempi ymmärtäminen, henkilöiden omia merkityksenantoja ja tulkintoja korostava menetelmä voi parhaimmillaan rakentaa hedelmällisen ja mielenkiintoisen aineiston. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 48.)

Etsin haastateltavat henkilöt lumipallo-otannan avulla, jolloin yhden tai useamman avainhenkilön kautta pyritään löytämään uusia kontakteja (Hirsjärvi & Hurme 2001, 59–60). Vierailin itse protestileirillä vuoden 2016 alkukevästä, jolloin löysin ensimmäisen avainhenkilön, jonka avulla sain yhteyden seuraaviin haastateltaviin. Pohdin myös sitä, olisiko lumipallomenetelmä voinut johtaa liian yksipuoliseen aineistoon tilanteessa, jossa kaikki toimijat olisivat mahdollisesti olleet tuttavina keskenään. En koe tätä kuitenkaan liian ongelmalliseksi, sillä protestileirin toiminnassa korostuivat erilaisten sosiaalisten suhteiden verkostot, toimijoiden vaihtuvuus leireillä oli kovin suurta, ja jo niin sanotusti kolmanteen informanttilinkkiin tultaessa kaikki toimijat eivät tunteneet toisiaan kovin hyvin. Lisäksi haastattelemani henkilöt suosittelivat haastateltaviksi henkilöitä, jotka osallistuivat leirin toimintaan suhteellisen aktiivisesti. Tämä aktiivisten toimijoiden joukko ei ollut lopulta kovin suuri, joten muiden menetelmien käyttö ei olisi välttämättä johtanut sen laajempaan variaatioon.

Informantit olivat iältään 25–37 vuotiaita, ja heistä neljä määritteli sukupuolensa naiseksi ja kolme mieheksi. Kuudella henkilöistä oli korkeakoulutusta, ja yhdellä oli taustallaan toisen asteen koulutus. Informantit olivat viettäneet aikaa leirillä kahdesta viikosta kymmeneen kuukauteen. Oheisessa taulukossa kuvataan informanttien taustatiedot pääpiirteittäin.

	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7
Ikä	25	27	27	37	31	37	30
Sukupuoli N = nainen M = mies	N	M	N	N	M	N	M
Koulutustaso kk = korkeakoulu	Alempi kk	2. aste	Alempi kk	Ylempi kk	Ylempi kk	Ylempi kk	Ylempi kk
Leirillä vietetty aika	4-5 vko	10 kk	2 kk	1,5 kk	3 vko	2 kk	2 vko

Taulukko 1. Informanttien taustatiedot.

Haastateltavien valitsemisen kriteerinä oli osallistuminen protestileirin toimintaan, mutta haastateltavia etsiessäni en korostanut toimijoiden aktiivisuutta tai osallistumisen pitkäkestoisuutta. Aluksi oletin, että informanttien löytäminen saattaisi olla ongelmallista,

mutta lumipallo menetelmän avulla henkilöitä löytyi yllättävän helposti. Oletin että toimijat saattaisivat myös suhtautua tutkielmaan hieman skeptisesti ja kokea, että tulen ulkopuolelta tirkistelemään heidän asioitaan. Nämä huolet osoittautuivat kuitenkin turhiksi, ja monet olivatkin kiinnostuneita tutkielmasta. Ongelmaksi muodostui ainoastaan aineiston keräämisen hitaus, mikä viivytti varsinaiseen analyysiin perehtymistä. Haastattelin informantteja ympäri Suomea, ja haastattelupaikaksi valikoitui informantin näkökulmasta miellyttävä ympäristö, kuten yksityinen asunto tai kahvila. Edellä mainituista haasteista johtuen aineisto jäi aiottua pienemmäksi, mutta samalla olin yllättyneet siitä, kuinka rikas lopullisesta aineistosta tuli.

Haastattelurunko jakautui kolmeen pääteemaan, jotka käsittelivät protestileirin kuvaamista, toimijan henkilökohtaisia näkemyksiä ja kokemuksia, sekä protestileirin roolia laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa. Näihin teemoihin liitin tarkentavia kysymyksiä (Liite 1). Lähetin haastattelurungon etukäteen haastateltaville, jotta he pystyivät tutustumaan haastatteluun ja saamaan tarkempaa kuvaa siitä mistä tutkielmassa oltiin kiinnostuneita. Mahdollisuus haastattelurunkoon tutustumiseen saattoi myös vaikuttaa positiivisesti haastateltavaksi suostumiseen. Haastattelujen kesto vaihteli noin 45 minuutista lähes kolmeen tuntiin, ja keskustelu eteni usein yllättävän sujuvasti omalla painollaan. Pyrin antamaan äänen haastateltaville, ja yritin välttää ohjailevia kysymyksiä. Haastattelurungon avulla pystyin kuitenkin tarvittaessa ohjaamaan keskustelua takaisin aiheeseen, sekä esittämään tarkentavia kysymyksiä. Haastattelut litteroin sanatarkasti, ja ne tuottivat 76 litteroitua sivua ja hieman alle seitsemän tuntia puhetta.

Haastatteluista viisi kappaletta olivat yksilöhaastatteluja, ja yksi haastattelu kahden henkilön ryhmähaastattelu. Aiheeseen nähden molemmat tavat soveltuivat aineiston keräämiseen yllättävän hyvin, mutta hieman yllättäen ryhmähaastattelu tuntui tuottavan rikkaampaa aineistoa. Kahden hengen ryhmähaastattelu antoi informanteille mahdollisuuden peilata omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan toiseen henkilöön, ja henkilöt myös täydensivät toistensa ajatuksia. Ryhmähaastattelu tuntui tilanteena rennommalta, mikä saattoi johtua siitä, että tilanteessa oli joku toinen saman kokemuksen läpikäynyt henkilö, johon omaa ajatuksenjuoksuaan pystyi peilaamaan. Yksilöhaastattelut tuottivat nekin hedelmällistä aineistoa, mutta satunnaisesti tilanne saattoi olla varautuneempi, ja informantti saattoi varoa enemmän puhettaan tuntemattoman henkilön seurassa.

Lokaatiolla on suuri vaikutus haastattelutilanteen dynamiikkaan. Haastateltavat saivat aina itse valita itselleen mieluisan haastattelupaikan, ja esimerkiksi yksityisasunnot ja hiljaisemmat kahvilat tuntuivat soveltuvan tilanteeseen hyvin. Kerran osuimme kuitenkin informantin kanssa kuppilaan juuri sen ruuhka aikaan, ja hälyinen ympäristö ja lähellä istuvat ihmiset tekivät haastattelutilanteesta informantille selkeästi epämiellyttävän. Haastattelijan näkökulmasta tämä tilanne oli jälkikäteen opettavainen, ja jatkossa pyrin välttämään ruuhkaisia tiloja turvallisen tilan ja olon takaamiseksi.

4.3. Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysia voidaan pitää sekä väljänä teoreettisena viitekehyksenä, että aineiston analyysiin soveltuvana metodina, jolla pyritään löytämään erilaisia merkityksiä tekstistä. Analyysi voi olla lähtökohdiltaan joko aineistolähtöistä, teorialähtöistä tai teoriaohjaavaa. Tässä tutkielmassa hyödynnetään teoriaohjaavaa sisällön analyysia, joka on lähtökohtaisesti analyysilähtöistä, mutta jota ohjaa myös aikaisemman tutkimuksen teoriapohja. Tällaista aineistoa ja teoriaa vaihtelevasti painottavaa ajattelua voidaan kutsua abduktiiviseksi päättelyksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–104.)

Sisällönanalyysillä pyritään tarkastelemaan inhimillisiä merkityksiä, ja tuoda näkyviin jotain sellaista, mikä pelkässä kokemuksessa saattaa jäädä näkymättömäksi. Tutkijan on tärkeää ottaa huomioon se, että todellisuus näyttäytyy yksilöille eri tavoin. Tutkimuksen tavoitteena ei ole siis absoluuttisten totuuksien löytäminen, vaan mielenkiinto löytyy juuri niistä erilaisista merkityksistä ja jäsennyksistä joita henkilöt tuottavat puheessaan. Sisällönanalyysin avulla pyritään saamaan kompakti kuvaus ilmiöstä, mutta tutkijan on tärkeää pitää mielessä se, että pelkkä aineiston järjestely ei tuota vielä mielekkäitä johtopäätöksiä, vaan analyysi tulee viedä astetta pidemmälle. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–104.)

Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä aineisto on merkittävässä osassa, mutta ero aineistolähtöiseen analyysiin löytyy teorian roolista. Aineistolähtöisessä analyysissä teoriaa pyritään luomaan aineistosta, mutta teoriaohjaavassa analyysissä teoria pohjautuu jo aiemmin tiedettyyn. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 117.) Tässä tutkielmassa hyödynnetään teoriaohjaavuuteen protestileirien tarkasteluun muotoiltua infrastruktuurien analyysia. Hyödynsin teorian infrastruktuurien joukkoja myös haastattelurungon rakenteessa. Lisäksi

teoreettisesta viitekehystä nostetaan analyysiin myös esimerkiksi sellaisia käsitteitä kuin epämuodollinen osallistuminen, kevytaktivismi ja aktivismin verkostoituminen.

Ennen analyysin aloittamista on tärkeää, että tutkija on perehtynyt aineistoonsa hyvin (Silvasti 2014, 38.). Keräsin aineiston ja litteroin sen itse, joten aineisto oli analyysia aloittaessani itselleni jo suhteellisen tuttu. Sisällönanalyysia tehdessä ensimmäiseksi on rajattava aineistosta ainoastaan tutkimusongelman kannalta relevantit osiot (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92). Tässä vaiheessa tulee kuitenkin huomioida, ettei vahingossa tule rajanneeksi olennaista, aluksi ehkä epärelevantilta vaikuttavaa aineistoa pois. Käytännössä aineistosta poistetaan esimerkiksi osiot, joissa keskustelun aiheena on tutkielman aiheeseen liittymättömät asiat.

Kun aineisosta on rajattu oleellinen, siirrytään seuraavaksi koodaamaan tätä aineistoa. Koodaaminen voidaan ymmärtää eräänlaiseksi aineiston mikroanalyysiksi, jolloin tekstikorpusta käydään tarkasti läpi rivi riviltä. (Silvasti 2014, 38–39.) Koodasin aineiston manuaalisesti hyödyntämällä erilaisia värikyniä. Alustavan koodirungon hahmottelin infrastruktuurien analyysia mukaillen, jolloin löysin aineistosta ilmiön keskeisimmät piirteet. Muut koodit nousivat aineistolähtöisesti, ja muokkasinkin koodirunkoa teemoilla, jotka toistuivat informanttien puheessa selkeästi. Tämä helpotti myös tarkentamaan tutkimuskysymyksiä ja omaa fokustani aineistoon. Koodirunko sisälsi lopulta 41 koodia, joista muodostui kahdeksan teemaa. Teemoista viisi muodostui infrastruktuurien analyysin teorian ja analyysin vuorovaikutuksessa: kommunikaation käytännöt, protestitoiminta, hallinnolliset käytännöt, ravinto ja suoja. Teemat vastapuoli, kannattajat ja mahdollisuuksien kaventuminen nousivat esiin aineistolähtöisesti.

Loin koodit teoriaohjaavasti, eli käytin hahmottamaisen apuna infrastruktuurien analyysia ja muita keskeisiä termejä, mutta pidin silmät avoinna myös aineistosta itsestään mahdollisesti nouseville koodeille (Silvasti 2014, 43). Infrastruktuurien analyysi auttoi erityisesti materiaalisten ominaisuuksien kuvaamisessa, mutta siitä löytyi aineksia myös immateriaalisten piirteiden ja suhteiden tarkasteluun. Ilmiön kuvaamisen lisäksi halusin siis syventyä siihen, millaisen toimintaympäristön leiri synnytti ympärilleen, millaiseksi toimintaympäristöksi se itse muotoutui, ja miten nämä toimintaympäristöt kohtasivat.

Koodaamisen jälkeen siirrytään tekemään varsinaista analyysia, eli esimerkiksi luokittelemaan tai teemoittelemaan aineistoa. Teemoittelemalla aineistosta etsitään erilaisia

näkemyksiä, jotka voidaan sijoittaa tietyn laajemman asiakokonaisuuden, eli teeman alle. Teemoittelu voidaan käsittää ikään kuin palapeliksi, jossa koodaamalla luodut palaset yhdistellään uusiksi kokonaisuuksiksi. Tavoitteena on siis löytää joku näkemyksiä yhdistävä luokka, sekä perustelut tälle. Teemahaastattelusta oli hyötyä tässä osiossa, sillä haastattelurungon avulla aineisto oli jo alustavasti eriytynyt erilaisiin teemoihin. Teemahaastattelurunko ei saa kuitenkaan liikaa ohjata analyysin suuntaa, sillä tällöin tutkijan ennakko-oletukset tavallaan muodostaisivat jo johtopäätökset. On siis tärkeää olla sensitiivinen aineistolle, sillä siitä luultavasti löytyy myös rungosta poikkeavia polkuja. Analyysissa painotin teemoja, jotka toistuivat aineistossa, mutta havainnoin myös selkeitä poikkeamia (Silvasti 2014, 44–45; Tuomi & Sarajärvi 2009, 93).

Analyysia tehdessä tuloksia on oleellista peilata aikaisempaan tutkimukseen. Tutkija voi esimerkiksi tarkastella miten oman analyysin tulkinnat vastaavat tai eroavat aiemmasta tutkimuksesta, sekä pohtia miksi näin on. Lisäksi voidaan tarkastella niitä mahdollisia seikkoja, jotka aiemmassa tutkimuksessa ovat olleet olennaisessa osassa, mutta jotka tässä tutkielmassa jäävät mainitsematta ja päinvastoin. Teorian ja empirian vuorovaikutus on erittäin tärkeässä roolissa, sillä pelkkien tulosten esittäminen jää vajavaiseksi ja latteaksi luetteloksi. (Silvasti 2014, 46.) Tulkintojen tekeminen on usein laadullisen tutkimuksen haasteellisin osuus. Tulkintoja tehdessään tutkijan on noustava niin sanotusti arkiymmärryksestä seuraavalle teoreettiselle tasolle (Eskola & Suoranta 2008, 148).

4.4. Tutkimuseettisiä pohdintoja

Kvalitatiivista tutkimusta tehdessä on tärkeää ottaa huomioon, että osallistuminen on haastateltaville henkilöille, eli informanteille, mahdollisimman turvallista, eikä siitä aiheudu näille minkäänlaista vahinkoa tai haittaa (Silvasti 2014, 47). Tämän tutkielman aineistonkeruussa ja aineiston käsittelyssä tutkimuseettiset kysymykset korostuivat paljon. Tietotekniikan ja teknologian kehittyminen tekee aineistonkeruusta ehkä aiempaa helpompaa, mutta samalla tutkija kohtaa uusia kysymyksiä esimerkiksi informanttien anonymiteetin suojaamiseen liittyen. Koska tämän tutkielman aiheissa saatettiin ajoittain liikkua laillisen ja laittoman rajapinnoilla, oli erityisen tärkeää varmistaa, ettei haastateltavia voitu tunnistaa, ja ettei kerätty aineisto missään vaiheessa voisi alkuperäisessä muodossaan päätyä kenenkään muun tarkasteltavaksi. Samasta syystä informanteista kerrotaan vain rajallinen määrä tietoja.

Käytännössä esimerkiksi haastattelut nauhoitettiin matkapuhelimen sijaan erilliselle laitteelle ja haastattelupaikoiksi valittiin haastateltavan näkökulmasta tarpeeksi turvallinen, usein yksityinen tila. Kuten edellä mainitsin, turvallisen tilan löytäminen ei aina onnistunut suunnitellulla tavalla. Lisäksi haastattelujen aikana tiloista poistettiin tarvittaessa esimerkiksi matkapuhelimet ja muut mahdollisesti nauhoittavat laitteet. Haastatteluja edeltävä kommunikointi käytiin informanttien ehdoilla, ja esimerkiksi sosiaalisen median, sähköpostin ja tekstiviestien välityksellä tehdyt yhteydenotot pyrittiin pitämään mahdollisimman yleismaailmallisina, tai yhteydenpidossa käytettiin suojattuja keinoja. Nämä keinot saattavat osittain kuulostaa äärimmäisiltä, mutta erilaiset tietoturvariskit tiedostaessani myös luottamus haastateltavien ja itseni välillä kasvoi, ja haastattelutilanteet kenties rentoutuivat. Ajoittain edellä mainitut keinot tuottivat myös haasteita, sillä en ollut täysin varma millä tavoin voisin esimerkiksi ottaa yhteyttä mahdollisiin informantteihin. Sain tällaisia tilanteita varten kuitenkin erilaisia vinkkejä haastattelemiltani henkilöiltä.

Lisäksi tutkimuseettisestä näkökulmasta olennaista olivat oman tutkijaposition, sekä mahdollisten ennakkoasenteiden tunnistaminen. Ensimmäisenä tavoitteenani oli kerätä tutkielman aineisto protestileirin toimintaa paikan päällä havainnoimalla. Tällainenkin aineisto olisi varmasti tuottanut mielenkiintoisia havaintoja, mutta jälkikäteen tarkasteltuna haastatteluaineisto ehkä helpotti asettumista tutkijan rooliin. En henkilökohtaisesti tuntenut suurinta osaa haastateltavista, enkä kuulunut osaksi tutkimaani toimintaympäristöä. Henkilökohtaisesta näkökulmastani käsin ymmärrän kuitenkin osaa radikaalin toiminnan motiiveista, ja oma sosiaalinen ympäristöni on arvomaailmaltaan osittain hyvin samankaltainen, kuin protestileirin toimijoilla. Tämän vuoksi olikin erittäin tärkeää pyrkiä etäännyttämään aiheesta henkilökohtaisella tasolla, ja kriittisen reflektion avulla tavoitella objektiivisempaa näkökulmaa. Tutkijapositioni käsin oli erittäin tärkeää pyrkiä tiedostamaan omia ennakko-oletuksiaan ja asenteitaan, jotta näiden vaikutus tulkintojen muodostamisessa olisi ollut mahdollisimman pieni.

Tutkielman seuraavassa osiossa siirrytään aineiston analyysiin. Tutkin protestileirin fyysisistä ja sosiaalista infrastruktuuria, ja pyrin keskeisten objektien ja toimijoiden kautta ymmärtämään, minkälaisen toimintaympäristön protestileiri luo paitsi osallistujilleen, myös leiriä ympäröivään maailmaan. Leirin infrastruktuurien analyysi ja objektien tarkastelu pohjaa vahvasti teoreettiseen pohjaan, ja keskeisten toimijoiden analyysi nousee puolestaan

enemmän aineistosta. Tavoitteena on tarkastella leirin toimintaympäristöä synteesinä, joka yhdistää sekä leirin fyysiset, että sosiaaliset ominaisuudet.

5. PROTESTILEIRIN TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUOTOUTUMINEN PROSESSINA

Tässä tutkielmassa etsitään vastausta kolmeen tutkimuskysymykseen: Millaisia infrastruktuurisia piirteitä protestileiri saa Suomessa? Mitkä objektit ja toimijat ovat keskeisimpiä vaikuttimia leirin ympäristössä? Millaisen toimintakulttuurin infrastruktuuri luo yhdessä muiden vaikuttavien tekijöiden kanssa? Luvussa 5.1 etsitään teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin vastaus ensimmäiseen tutkimuskysymykseen protestileirin keskeisimmistä infrastruktuureista. Analyysi nojaa vahvasti Feigenbaumin ym. (2013) infrastruktuurien analyysiin. Luvussa 5.2 vastataan toiseen kysymykseen protestileirin ympäristön keskeisimmistä objekteista ja vaikuttimista, ja analyysi on aineistolähtöisempää. Viimeisessä luvussa 5.3 yhdistetään edeltävien tutkimuskysymysten havainnot, ja avataan sitä, minkälaisen toimintaympäristön infrastruktuurit luovat protestileirille yhdessä keskeisten toimijoiden ja objektien kanssa.

5.1 Protestileirin keskeisimmät infrastruktuurit

Tutkielman ensimmäisen tutkimuskysymyksen alle asettuvat teemat nousivat teorialähtöisesti Feigenbaumin ym. (2013) infrastruktuurien analyysin pohjalta. Pyhäjoen protestileiri oli kansainvälisellä tasolla verrattain pieni, ja aktiivinen ydinjoukko, joka piti leiriä pystyssä, koostui joistain kymmenistä ihmisistä. Osallistujien vaihtuvuus oli leirillä nopeaa, ja toimijoiden arvioiden mukaan leirin toimintaan osallistui vuoden aikana useita satoja ihmisiä. Pienestä koosta, ja vaihtuvuudesta huolimatta leirille muodostui kiinteä infrastruktuuri ja suurempien leirien tapaan leiristä voitiin havaita selkeästi kaikki neljä protestileireille tyypillistä infrastruktuurista ominaisuutta: media ja kommunikaatio, toiminta, hallinto sekä uudelleenluonti. Nämä infrastruktuurit synnyttivät 5 teemaa: kommunikaation käytännöt, protestitoiminta, hallinnolliset käytännöt, suoja ja ravinto. Protestitoiminta ja hallinnolliset käytännöt korostuivat aineistosta selkeästi eniten, ja myös kommunikaation käytännöt olivat vahvasti esillä. Suojan ja ravinnon teemat, jotka aineiston puolesta kylläntyivät kaikista vahvimmin, asettuivat kuitenkin analyysissä selkeämmin toisen ja kolmannen tutkimuskysymyksen alle.

Median ja kommunikaation infrastruktuurien pohjalta syntynyt teema kommunikaation käytännöt jakautui sisäisen ja ulkoisen kommunikaation alateemoihin. Osana suurempien,

tuhansista henkilöistä koostuvien leirien mediastrategioita toimijat ovat perustaneet leireille esimerkiksi sanomalehden tai radion leirin sisäisen kommunikaation helpottamiseksi (Feigenbaum ym. 2013, 48–51). Pyhäjoen protestileirillä tällaiset sisäisen kommunikaation välineet eivät saaneet suurta roolia leirin pienen alueellisen koon vuoksi. Leirin jatkuvuuden kannalta olennaisinta oli tiedon levittäminen toiminnasta leirin ulkopuoliseen maailmaan, jotta toimintaan saatiin kannustettua sekä uusia, että jo aiemmin leirillä olleita toimijoita. Tietoa leiristä ja sen toiminnasta levitettiin internetissä blogin, sähköpostilistan, erilaisten tiedotteiden ja toimintakutsujen avulla. Lisäksi toimijat hyödynsivät sosiaalisen median alustoja, kuten Facebookia ja Twitteriä. Voidaankin ajatella, että leirin median ja kommunikaation infrastruktuurit koostuivat mediastrategian osalta sekä vanhojen- että uusien media keinojen hyödyntämisestä. Uusi sähköinen media sai kuitenkin suuremman roolin, sillä viestinnän sisältö voitiin tuottaa itse muista toimijoista riippumatta. Laaja kommunikointi sosiaalisessa mediassa ja internetissä tukeekin Feigenbaumin ym. (2013, 48) havaintoa siitä, kuinka protestileirit ottavat tehokkaasti haltuunsa uusia viestinnän keinoja ja hyödyntävät näitä kekseliäästi.

Tiedon levittämisen näkökulmasta toimijat näkivät ulkopuolisen valtamedian roolin erittäin merkittävänä, ja leirillä toimi mediavastaava, joka oli vastuussa julkisten lausuntojen antamisesta. Leiriläiset kokivat kuitenkin valtamedian kiinnostuksen valitettavan vähäiseksi, ja tunsivat uutisoinnin leiristä olevan yksipuolista ja leimaavaa. Kuten Reunanen ja Haru (2012, 145–146) havaitsivat kansalaisaktivistien julkisuussuhdetta tarkastellessaan, myös Pyhäjoen toimijat kokivat, ettei media nähnyt heitä oman aiheensa asiantuntijoina, vaan toimintaa kuvattiin enemmänkin tunteelliseksi (Kalliala 2015, 167). Kuten Konttinen (2012, 165) havaitsi suomalaisen ympäristöliikkeen valtiosuhteita tarkastellessaan radikaalin toiminnan pienen roolin, tunnistivat leiriläiset myös median toiminnasta strategioita, joilla toiminta pyrittiin asettamaan marginaaliin. Tällaisiksi strategioiksi nähtiin esimerkiksi humoristinen suhtautuminen, sekä yleisön näkökulmasta uhkaavan kuvaston käyttäminen. Toimintaa kärjistävän uutisoinnin sijaan leiriläiset olisivat kokeneet oleellisemmaksi leirin väkivallattoman toiminnan kuvaamisen ja toivoneet, että media olisi ottanut kantaa poliisin väkivaltaisiin ylilyönteihin. Näin media asetti leirin samanaikaisesti sekä marginaaliin, että suhtautui leirin näkökulmasta tapahtumiin liian objektiivisesti (Reunanen & Haru 2012, 112).

Yhteistyö paikallisten medioiden kanssa olisi synnyttänyt tärkeän väylän paikallisiin ihmisiin. Leiri ei kuitenkaan onnistunut luomaan lämpimiä suhteita paikallislehtien kanssa, ja näissäkin medioissa uutisointi leiristä oli pääosin negatiivista. Kuten Stranius (2010, 90) on uusia epämuodollisia kansalaisosallistumisen toiminnan muotoja tutkiessaan havainnut, saattoi mediahuomion puute myös Pyhäjoen leirin tapauksessa johtua toiminnan anonyymiydestä. Näin toiminta etäännytti tavallisista kansalaisista, eivätkä ulkopuoliset tahot välttämättä ymmärtäneet protestileirin tavoitteita. Monet toimijoista kuvasivatkin valtamedian suhtautumista leiriin negatiiviseen sävyyn, ja kokivat, että vähättelevä suhtautuminen oli valtamedian valitsema strategia:

"Mut siis se tietysti se mielikuva mitä media maalaili paljon, kun sieltä oli niin helppo saada sellasta kuvastoo noista niinkun huivihin sonnustautuneista aktivisteista, niin se oli sillain helppo leimata just sen marginaaliporukan uhoamiseksi. Mikä sit niinkun varmasti oli jonkun intresseissä siinä mielessä, tai se on niinkun sellanen yleinen taktiikka -- mitä on niinkun käytetty siihen, että ketkään niin sanotut tavalliset ihmiset ei kiinnostuis siitä toiminnasta" - H3.

Toisaalta median strategioiden tunnistamisen jälkeen julkisuutta pyrittiin saamaan myös toiminnan eksotiikan ja dramatiikan avulla. Vaikka media poimi uutisoitavaksi lähinnä erilaiset sabotaasit, kokivat leiriläiset myös, että protestileirin myötä uutisointi Fennovoimasta lisääntyi merkittävästi. Tämä uutisoinnin lisääntyminen koettiin jopa yhdeksi leirin merkittävistä onnistumisista, mikä on linjassa Dohertyn (2000, 70–71) havainnon kanssa siitä, kuinka mediahuomio voi olla arvokasta myös silloin, kun se ei havainnoi itse protestitoimijaa, vaan aiheuttaa haittaa vastustajalle. Samalla siis kun valtamedian toimintaan suhtauduttiin kriittisesti, koettiin, että Fennovoiman saama mediahuomio oli yksi leirin suurimmista saavutuksista:

"Kyllähän se mediakin teki sit niinkun jotakin. Et jos siellä ei olis pyörity ja aiheutettu häiriötä, niin se julkisuus olis ollu varmaan paljon pienempää. Ja sit niinkun se on ehkä hyvä muistutus tollasille firmoille, et ei täällä voi ihan mitä tahansa tehdä ilman että saa vihasia hippejä niskaansa" -H6

Vaikka leiri ei välttämättä kohdannut suurta mediaryntäystä, aiheutti rajojen vetäminen toimijoiden yksityisyyden ja ulkopuolisten toimittajien välillä kitkaa. Kuitenkin, toisin kuin

McCurdy ym. (2016, 102) ovat sosiaalisten liikkeiden kannanottoja tutkiessaan havainneet, ristiriidat eivät syntyneet niinkään asetelmasta, jossa toimijat olisivat kokeneet median uhkaavan heidän yksityisyyttään kodinomaisessa asetelmassa. Median toiminta koettiin tungettelevaksi, sillä toimittajat eivät ymmärtäneet leirin sisäistä säännöstöä, jossa toiminta haluttiin pitää tietyllä anonyymilla tasolla. Toimijat saattoivat esimerkiksi peittää kasvonsa, ja toimivat leirillä usein "leirinimen" suojissa, jotta pidätystilanteissa nimiä ja toimijoita ei olisi niin helppo yhdistää toisiinsa. Media puolestaan oli kiinnostunut toimijoista juuri yksilöinä, ja olisi halunnut personoida toimintaa kasvokuvien ja nimien avulla. Näin leirin mediastrategioiden infrastruktuuri, aktivistikulttuuri ja ulkopuolisen median totutut käytännöt ajautuivat törmäyskurssille.

"Ja sit tavallaan mun kokemus oli myös sellanen, et tavallaan leiri olis ollut avoin ottamaan sinne toimittajia kirjottamaan ja tekemän siitä oikeesti niinkun jotain juttua niin kauan, kun siinä ei niinkun tavallaan mennä tiettyjen henkilöllisyysrajojen ylitse. Et ku tavallaan ihmiset on siellä tekemässä asioita joista joudutaan, joista voi joutua putkaan, niinkun jotain blokkauksia esimerkiks. Niin tavallaan ei ne halua kertoa nimeään julkisuuteen, et hei äiti mä oon menossa putkaan. Niin not cool. Et tavallan reporttereilla oli jostain syystä tosi tärkeetä saada [tietää] et mikä on sun nimi ja miks sä peität sun kasvot." -H7

Leirin sisäisessä kommunikaatiossa mediaa, kuten omaa lehteä tai radiota, suuremman merkityksen saivat sisäisen päätöksenteon rakenteet ja hallinnollinen infrastruktuuri. Leirillä kokoustettiin lähes päivittäin etenkin niinä ajankohtina, jolloin leirillä oli paljon osallistujia. Leirillä pyrittiin hierarkiattomaan päätöksentekoon, ja kokousten tavoitteena oli konsensukseen perustuvat päätökset. Päätöksenteon malleissa hyödynnettiin toimijoiden aiempaa kokemusta ja osaamista, ja taktiikoita kehitettiin leirin tarpeisiin sopiviksi. Vähemmän merkittäviksi koetuissa aiheissa saatettiin hyödyntää myös pienryhmiä, jolloin päätöksenteko oli valtuutettu vain osalle henkilöistä. Päätöksentekoon olivat oikeutettuja kaikki ne toimijat, jotka kulloinkin olivat leirillä. Toimijoiden nopean vaihtuvuuden vuoksi päätöksiä saatettiin siis myös uudelleen käsitellä ja kumota hyvin nopeaankin tahtiin. Leirin sisäinen kommunikaatio sai pohjansa juuri kokouksissa tapahtuvasta kommunikaatiosta.

Leirin viestinnästä keskusteltaessa toimijat korostivat selkeästi eniten puskaradion voimaa, eli tiedon suusta suuhun leviämistä ihmisten välillä. Kuten sekä Feigenbaum ym. (2013,

153–155) että Stranius (2010 83–84) ovat protestileirejä ja kansalaisosallistumista tutkiessaan havainneet, myös Pyhäjoen toiminnassa hyödynnettiin vahvasti vanhoja jo olemassa olevia toimijoiden välisiä verkostoja. Leirin myötä vanhat aktivistiverkostot levittäytyivät, ja toimijat hyödynsivät myös muita henkilökohtaisia verkostojaan kutsumalla toimintaan tuttaviaan aktivistipiirien ulkopuolelta. Toimijat järjestivät erilaisia protestileirin toimintaa tukevia tapahtumia, kuten myyjäisiä, keikkoja ja työpajoja leirin toiminnan taloudellisen tuen takaamiseksi sekä informaation levittämiseksi. Lisäksi tapahtumissa jaettiin lentolehtisiä, ja näkyvyyttä saadakseen toimijat levittivät tarroja julkisille paikoille.

Toimijoiden aiemmat ja uudet leirillä luodut verkostot nousivat siis suureen rooliin. Tämä havainto mukailee Feigenbaumin ym. (2013, 151) havaintoa ystävyssiteiden ja vastavuoroisuuden roolin tärkeydestä protestileiritoiminnassa. Leiriläiset tunnistivat verkostojen merkityksen myös itse, ja pyrkivät toimimaan horisontaalisesti kaikkien näkemykset huomioon ottaen. Käytännön välineinä tämän tavoitteen saavuttamiseksi hyödynnettiin horisontaalisuuden ja konsensuksen periaatteiden lisäksi fasilitaattoria. Toimijat päättivät yhdessä leirin työnjaosta ja tavoitteista, ja pyrkivät puuttumaan erilaisiin ongelmakohtiin, kuten työtaakkojen kasautumiseen. Kuten Feigenbaum ym. (2013, 156) ovat aiemmin protestileirien verkostoja tarkastellessaan havainneet, vanhempien verkostojen myötä myös Pyhäjoen leirin toimintaan kulkeutui negatiivisia ominaisuuksia. Nämä ominaisuudet voidaan liittää paitsi yksilöihin, myös toiminnan laajempiin rakenteisiin ja hierarkioihin. Pyhäjoella negatiivisiksi rakenteiksi muodostuivat esimerkiksi seksismi, ja leirin työnjaon luokkautuminen toimijoiden aiemman kokemuksen ja statuksen perusteella. Toimijat pyrkivät tunnistamaan ja tuomaan esiin näitä negatiivisia rakenteita, ja ongelman ratkaisemiseksi näistä ominaisuuksista pyrittiin käymään keskustelua. Osa toimijoista koki, että negatiivisiin rakenteisiin puuttuminen onnistui. Toisaalta osa koki, että ongelmiin puuttuminen jäi pinnalliseksi, ja keskusteluista huolimatta rakenteet istuivat syvässä.

Konsensusperiaatteella toimiva päätöksenteko vaati huomattavan paljon ajallisia ja sosiaalisia resursseja toimijoilta. Kaikkien tarpeiden ja mielipiteiden huomioiminen vaati toimijoilta itseltään mahdollisuuksia osallistua ja lausua omat mielipiteensä ääneen. Konsensukseen nojaava päätöksenteko ei toiminut ongelmattomasti, sillä sosiaalinen dynamiikka ja toimijoiden omaksumat roolit vaikuttivat kanssakäymiseen muiden kanssa. Toiset henkilöt saattoivat olla retorisesti lahjakkaampia ja tottuneempia julkiseen mielipiteen ilmaisuun kuin toiset, ja tällöin he saattoivat viedä myös enemmän sosiaalista

tilaa päätöksenteossa kuin hiljaisemmat tai kokemattomammat henkilöt. Toimijat puhuivatkin niin sanotusta konsensuksen harhasta: päätöksenteon saatettiin nähdä onnistuneen konsensuspohjaisesti, mutta todellisuudessa kaikki toimijat eivät olleet lopputulokseen tyytyväisiä tai kokeneet vaikutusmahdollisuuksiaan yhdenvertaisiksi muiden toimijoiden kanssa.

"Ehkä siinä on just joku sellanen, et vaikka kuinka ollaan anarkisteja, niin sit kuitenkin jotain hierarkioita saattaa muodostua, ja jos semmosia muodostu ja tulee ja jotain. Mist ei oo välttämättä sit se henki just semmonen mikä se olis ideaali, niinku semmonen tasavertanen." H4

Toisaalta osa toimijoista koki, että konsensus epäonnistui juuri siksi, että kaikki toimijat eivät osallistuneet yhteiseen päätöksentekoon sovitusti. Koska kaikki toimijat eivät tuoneet esille omia näkemyksiään, saattoi yhdessä tehtyjen päätösten jälkeen muodostua tyytymättömyyteen pohjaavia konfliktitilanteita:

"Et kyl jossain vaiheessa oli jotain sellasta, et jotkut kritisoi sitä että on sellanen niinkun tietyt tyypit, jotka niinku jotenkin sit päättäis asioista tai tekis jotain tiettyjä asioista tai muita, ja ei ota sitte muita huomioon tai mukaan siihen. Ja tavallaan olin itse siinä syytettyjen listalla silloin, ja mä otin aika pahasti nokkiini, koska juuri samana aamuna oli pidetty kokous, missä oli yritetty jakaa vastuualueita uudestaan, ja kukaan ei ollut halunnut niitä itselleen ottaa" H2

Päätöksentekoon liittyvistä ongelmista huolimatta (aika, konsensuksen harha) leiriläiset kokivat konsensuksen ja hierarkiattomuuden periaatteet yhdeksi leirin tärkeimmistä ominaisuuksista. Konsensusperiaate koettiin toimivaksi silloin kun päätösten koettiin syntyneen aidosta yhteisymmärryksestä. Erimielisyyksistä huolimatta toimijat kokivat leirin ilmapiirin perustuvan keskinäiseen luottamukseen ja toisten tukemiseen.

"Et siis huolimatta siitä, että se [kokoustaminen, konsensus] oli niin älyttömän aikaa vievää välillä, ni se tavallaan oli se niinkun tiettyssä mielessä se juttu siinä. Ja must tuntuu, et se oli nimenomaa se yks juttu mikä veti porukkaa sinne, et se oli tavallaan semmonen vois sanoo niinkun anarkiaa käytännössä. Et se ei ollu pelkästään se että täällä on nyt tää leiri missä tehdään jossain

juttuja, vaan se oli nimenomaan se, et täällä nyt oikeesti pääsee kokeilemaan sitä, että millasta olisi toimia sellases nimenomaan tollases ympäristös, mis kaikki osallistuu päätöksentekoon aidosti, eikä siellä niinku, pyritään siihen että kukaan ei oo tavallaan korkeammassa asemassa kun muut." H5

Protestitoiminta oli keskeinen osa leirin toiminnan infrastruktuuria, ja protestitoiminnan teema sai vahvan roolin leirin identiteetin muodostumisessa. Intensiivinen yhdessä toimiminen loi vahvan siteen toimijoiden välille. Kuten Feigenbaum ym. (2013, 171) ovat havainneet, yhteishengen syntymiseen vaikuttaa myös leirin antagonistinen asetelma vastapuoleen nähden. Leirin arkeen kuului jatkuva häätöuhka, ja vartiointi olikin yksi merkittävä osa leirin uudelleenluonnin infrastruktuurin kannalta. Alueilla rakennettiin erilaisia esteitä liikkumisen hidastamiseksi, ja korkeampia rakennelmia alueen tarkkailemisen helpottamiseksi. Ajankohtina, jolloin häätöuhka koettiin suureksi, aluetta vartioitiin vuorokauden ympäri. Pyrkimyksenä oli poliisin ja vartijoiden nopea havaitseminen, sekä aggressiivisten ja mahdollisesti päihtyneiden ulkopuolisten henkilöiden tunkeutumisen estäminen. Toimijat onnistuivat pitkittämään molempien leirien häätöjä useita päiviä. Doherty (2000, 65) onkin nähnyt tämän yhdeksi protestileirien innovatiivisimmista ominaisuuksista. Pyhäjoella kesäleirin häätöä onnistuttiin pitkittämään kahdeksan vuorokautta, kun yksi toimijoista kiipesi työmaa-alueelle rakennettuun puumajaan, ja kieltäytyi tulemasta alas vapaaehtoisesti.

Osa leiriläisistä löysi toiminnasta protestileiriulottuvuuden lisäksi asumiskokeilun ulottuvuuksia. Joillekin leiristä muotoutui kodinomainen tila, ja muutama toimija jopa irtisanoi oman asuntonsa muuttaakseen leirille kokoaikaisesti. Leirillä asuminen saattoi olla henkisesti erittäin kuluttavaa, joten toimijat pyrkivät tuomaan esiin yhteisöllisiä näkökulmia ja luomaan miellyttävää asuinympäristöä, jotta leirillä asuminen olisi vähemmän kuormittavaa. Osa toimijoista omaksui roolin henkisen hyvinvoinnin uudistajana ja ylläpitäjänä, ja osana huolenpitoa selkeästi väsyneitä henkilöitä kehoitettiin pitämään lomaa leiristä. Myös vapaamuotoinen yhdessäolo ja toisiin toimijoihin tutustuminen kerrytti leirin henkisiä voimavaroja. Henkinen hyvinvointi ja sen ylläpitäminen näyttäytyi yhtenä leirin merkittävimpänä uudelleenluonnin infrastruktuurina. Etenkin kylminä kuukausina osallistujamäärä saattoi pudota vain muutamaan henkilöön, ja tällöin leirin jatkuvuuden kannalta oli erityisen tärkeää saada nämä muutamat henkilöt jaksamaan.

"-- välillä oli niin vähän ihmisiä, et jos mä en on olis ollu siellä nii niitä ois ehkä ollu kaks tai yks tai jotain. Mut tavallaan sellanen, et sit ku oli siellä, ja tavallaan pidettiin sitä paikkaa pystys ni, et muutkin voi tulla sinne, niin oli se varmaan sitten, sillä tavalla koki sen mielekkääks, vaik välillä olikin sellanen olo, et tekis mieli vaan niinkun tuikkaa se saatanan asuntovaunu tuleen ja lähtee pois." H2

"Kyl mä sit etenkin joillekin tyypeille, just joist huomaa et ne on tosi väsyny, nii yritin tosi monelle sanoo, et niinkun just sillein et älä tee niin paljon, tai ei sun tarvii." H3

Varsinainen protestitoiminta ja toiminnan infrastruktuuri oli erittäin monimuotoista, ja toimijat varioivat taktiikoitaan sujuvasti. Protestileireille tyypillisesti taktikat nousivat toimijoiden omasta kokemuksesta, ja inspiraatiota haettiin muista protestileireistä (Feigenbaum ym. 2013, 156). Toiminnassa hyödynnettiin Dohertyn (2000, 65-68) kuvaamia taktiikoita, ja erityisesti *blokkauksia*, eli erilaisia keinoja, joilla pyrittiin hidastamaan tai pysäyttämään työmaalla tapahtuvaa toimintaa. Yleisimpiä blokkauksen keinoja Pyhäjoella olivat työkoneiden päälle kiipeäminen, fyysiseksi esteeksi asettuminen ja työkoneisiin, aitoihin tai muihin ihmisiin lukittautuminen. Lisäksi toimijat järjestivät mielenosoituksia, performansseja ja tekivät *bandisdroppauksia*, eli pudottivat iskulausein ja kuvin maalattuja banderolleja keskeisiltä ja korkeilta lokaatioilta. Pyhäjoella tapahtui myös sabotaasia, kun alueella vahingoitettiin työkoneita ja työmaalle johtavalla tiellä sytytettiin palamaan autoja. Leiri kuitenkin irtisanoutui virallisesti näistä teoista. Kaikki informantit, jotka kertoivat sabotaasista, korostivat myös samalla sitä, kuinka leiri yhtenäisenä tahona ei ollut teoista vastuussa. Vaikka sabotaasia ei välttämättä tuomittu, osoitti tämä yleinen suhtautuminen myös sen, kuinka vahva solidaarisuus leirillä vallitsi: vaikka teot eivät olleet yhteinen päätös, ei vahingonteosta haluttu syyttää myöskään yksittäisiä toimijoita.

Kamppailu radikaalein suoran toiminnan keinoin muokkasi toimijoista tiiviin yhteisön, jolle syntyi ainutlaatuisia yhteisiä kokemuksia. della Porta ja Diani (2006, 178–182) ovatkin havainneet, että juuri tällainen toiminta lisää ryhmän sisäistä solidaarisuutta. Toimijat eivät nostaneet esiin erityisesti yhtä taktiikkaa, vaan kokivat että erilaisten taktiikoiden yhdistäminen synnytti hedelmällisen ja monimuotoisen alustan. Leiri harjoitti erityisesti suoraa toimintaa ja nojasi vahvasti väkivallattoman kansalaistottelemattomuuden perinteeseen. Näin toiminta ulottui binäärisen väkivaltainen - väkivallaton -jaottelun yli, ja

Feigenbaumin ym. (2013, 124-125) aiempaa havaintoa tukien myös Pyhäjoen toiminta asettui luonteeltaan laajemmalle väkivallaton–monimuotoiset taktiikat -akselille.

"Ja ehkä se on nimenomaan just se keinojen monimuutosuus, on se hieno asia, ja sit myöskin se et silloin niinkun joku pystyy löytämään semmosta tekemistä, et mihin hän haluaa ehkä osallistua. Ja pystyy myös ite tekemään monenlaisia asioita sen mukaan minkälainen olo on." H1

5.2. Leirin kannalta keskeisimmät objektit ja toimijat

Aineistosta nousi esiin viisi selkeää protestileirin keskeisiin objekteihin ja toimijoihin liittyvää teemaa. Näitä teemoja olivat jo aiemmin esiin nousseet suoja, ravinto ja protestitoiminta, sekä uusina teemoina vastapuoli (Fennovoima, valtion auktoriteetit, paikalliset vastustajat) ja kannattajat (paikalliset tukijat, järjestöt). Edelliseen tutkimuskysymykseen viitaten suojan, ravinnon ja protestitoiminnan teemat nojasivat uudelleenluonnin ja protestitoiminnan infrastruktuureihin, mutta toisen tutkimuskysymyksen parissa ne saivat myös aineistolähtöisiä piirteitä. Kaksi uutta teemaa nousivat esiin kuitenkin selkeästi aineistolähtöisesti. Seuraavassa osiossa analysoidaan minkälaisia objekteja ja toimijoita nämä eri teemat sisälsivät. *Objekti* ymmärretään käsitteenä laajasti, ja jatkossa sillä tarkoitetaan silmämääräisesti havaittavissa olevia objekteja koosta riippumatta. Myös termi *toimija* ymmärretään laajasti siinä mielessä, että sillä yleisemmin tarkoitetaan yhden henkilön sijaan suurempaa ihmisryhmää.

Suojan teema toistui jokaisen informantin puheessa runsaasti. Olennaisimpia objekteja olivat kesäleirin käytössä olleet mökit, asuntovaunu, puolijoukkueteltat sekä lahjoitetut tavarat. Mökit koettiin leirin toiminnan ja mukavuuden kannalta erittäin hyödyllisiksi, sillä ne antoivat suojaa, mahdollistivat saunassa peseytymisen ja huussin käytön. Näin valmis infrastruktuuri vaikutti leirin muotoutumiseen, ja helpotti päivittäisten reproduktion tekojen toteuttamista (McCurdy ym. 2016, 99). Mökit toimivat myös symbolisesti protestina, sillä aiemmin keväällä mökkien asukkaat oli pakkohäädetty, ja protestileirin myötä mökkiläiset lahjoittivat rakennukset leirin käyttöön. Lisäksi mökit sijaitsivat ydinvoimalan työmaa-alueella, mikä paitsi mahdollisti toimijoiden läheisen kosketuksen vastustajaan, myös loi infrastruktuurista itsestään esteen ja protestin työmaalle (Fenzel ym. 2013, 459). Lisäksi sekä kesä- että talvileirillä toimijat rakensivat leirin ympärille esteitä ja tähytyspisteitä

hankaloittaakseen vastustajan liikkumista, sekä helpottaakseen ulkopuolisten toimijoiden havainnointia. Feigenbaum ym. (2013, 52) näkevätkin nämä leirin ympärille rakennetut barrikadit protestileirin jatkuvuuden kannalta olennaisiksi objekteiksi.

Talvileiri sijoittui 8-tien varteen lähelle Pyhäjoen keskustaa, jossa toimijat majoittuivat puolijoukkueteltoihin, teltoihin ja asuntovaunuun. Puolijoukkueteltat tekivät asumisesta yhteisöllistä, ja kylmää vastaan taistelu trukkilavakorokkein sekä kamiinaa lämmittämällä loi toimijoille yhteistä kokemuspohjaa myös fyysisellä saralla. Molemmille leireille rakennettiin uutta infrastruktuuria, ja erityisesti talvileirillä, joka sijoittui metsään, lahjoitetut tarvikkeet nousivat keskeiseen rooliin. Leirin sisäistä suojaa rikkoi alkoholin käyttö, ja leiri joutui rajoittamaan hyödykkeen kulutusta, jotta kaikki osallistujat voisivat kokea ympäristön turvalliseksi. Alkoholista syntynyt kiista kuvaa myös osittain sitä, kuinka kevytaktivismin kategoriat (Stranius 2010, 98) sekoittuivat leirin arjessa, ja kuinka esimerkiksi askeettiset hedonistit saattoivat olla törmäyskurssilla vapaaehtoista vaatimattomuutta harjoittavien toimijoiden kanssa. Lisäksi leirin sisästä suojaa rikkoivat myös ulkopuoliset toimijat. Talvileirin hädässä puolijoukkueteltat vahingoittuivat poliisin toteuttamassa etsinnässä. Vuokrateltojen ja yksityisomaisuuden tuhoutuminen muodostui tärkeäksi osaksi leiriläisten yhteistä kokemusta. Tapahtuma symboloi leirin ja valtion auktoriteettien välistä suhdetta, kun poliisit rynnäköivät käytännössä puolustuskyvyttömään leiriin tuhoten sen keskeisimmän infrastruktuurin, ja tunkeutuen toimijoiden yksityisen alueelle.

Suojan lisäksi ravinnosta keskusteleminen tuotti paljon puhetta. Välttämättömän ravinnon tarpeen tyydyttämisen lisäksi ravinto sai myös poliittisia ominaisuuksia. Toimijat korostivat, että kaikki päivittäin yhteisesti valmistettu ruoka pyrittiin valmistamaan vegaanisena, sekä mahdollisimman allergiavapaana. Lisäksi suurin osa ruuasta hankittiin dyykkaamalla, ja valmistettiin ulkona ajoittain haastavissakin olosuhteissa. Ruuan lisäksi kaikki juomavesi oli kannettava leiriin, ja talvipakkasilla vesi oli pidettävänä sulana. Ruuan dyykkaaminen, sekä vegaanisuuden periaate toivat esiin leirin ekologisia ja eettisiä arvoja. Myös tässä suhteessa leirin toiminta mukaili osittain Straniuksen (2012, 98) kuvaamia kevytaktivismin ekologisen elämäntavan kategorioita. Dyykkaamalla suuren osan ravinnostaan, toimijat osoittivat vapaaehtoisen vaatimattomuuden merkkejä pyrkiessään vähentämään omaa kulutustaan. Lisäksi vegaaninen ravinto osoitti merkkejä askeettisesta hedonismista, kun toimijat pyrkivät välttämään ympäristön kannalta kuluttavia hyödykkeitä. Leirin ekologiset arvot ja kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen kritiikki linkittääkin sen osaksi Doylen kuvaamaa

(2016, 85–88) poliittisen ekologian perinteen ja posti-industrialistisen liikehdinnän suuntausta.

Ravinnon hankkiminen ja valmistaminen vaati toimijoilta myös tavallista enemmän ajallisia ja fyysisiä resursseja. Kylmät olosuhteet pakottivat toimijat innovoimaan yhdessä, ja yhteistoiminnan tuloksena leirille rakennettiin esimerkiksi maakellari ruoan ja veden säilyttämistä ja sulana pitoa varten. Lisäksi ravinto täytyi suojata tuholaisilta, ja eräänlaista jääkaapinvirkkaa toimittamaan valjastettiin vanha auto. Vaikka leiri ei pyrkinytkään tuottamaan ravintoa itse, oli sen hankkiminen ja valmistaminen kollektiivisen toiminnan tuotos, ja samalla se merkitsi erottautumista kapitalistisesta järjestelmästä (Feigenbaum ym. 2013, 12). Ravinto toimi sekä leiriä haastavana, että sitä yhdistävänä tekijänä, kun sen kuluttamiseksi toimijoilta vaadittiin fyysisiä ponnistuksia, sekä innovatiivisia ratkaisuja.

Protestitoiminnan objektit jakautuivat toimijoiden itsensä käyttämiin objekteihin, sekä toiminnan kohteena oleviin objekteihin. Toiminnan kohteena olleet objektit, kuten työkoneet ja kuorma-autot näyttäytyivät vastustajan toiminnan objekteina, ja niiden hyödyntäminen protestitoiminnassa oli paitsi suoraa, myös symbolista. Leiriläiset lukittautuivat ja kiipesivät työkoneiden päälle tai asettuivat näiden toiminnan esteeksi, ja työmaan toiminnan estäminen ja hidastaminen näyttäytyi suorasti töiden keskeytymisenä. Lisäksi toiminta viesti symbolisesti osoituksen vastarinnasta myös henkilöille, jotka eivät olleet toiminnan välittömässä läheisyydessä. Samalla protestoijien kehoista muodostui protestitoiminnan objekteja, kun ihmiskehoa hyödynnettiin fyysisenä esteenä, jonka siirtäminen oli elotonta estettä haastavampaa. Toimijat asettivat omat kehonsa aktiivisesti loukkaantumisen ja väkivallan uhan alaisiksi tuodakseen oman näkemyksensä konkreettisesti julki. Kuten Doherty (2000, 68-70) on havainnut radikaalia suoraa toimintaa tarkastellessaan, on tällainen tarkoituksella haavoittuvaiseksi alistuminen yksi olennaisimmista protestitoiminnan keinoista. Toimijat luottivat vastapuolen inhimillisyyteen, ja siihen, että vastustajat eivät tahtoneet aktiivisesti vahingoittaa protestoijien kehoja. Blokaadit saattoivat näyttäytyä alueen työntekijöille kiusantekona, mutta toiminnan motiivi ei ollut yksiselitteisesti yksittäisen työkoneen toiminnan estäminen, vaan laajemman huomion kerääminen ydinvoimala hankkeen vastustamiseksi.

Leiriläiset käyttivät suoralle protestitoiminnalle tyypillisiä objekteja, kuten banderolleja, lukkoja ja erilaisia esteitä (Feigenbaum ym. 2013, 144). Keskeisen roolin saivat myös autot ja puhelimet. Autot mahdollistivat dyykkaamisen, materiaalien kuljettamisen ja leiriläisten

noutamisen bussiasemalta tai putkasta. Lisäksi auton avulla leiri saatiin evakuoitua tehokkaammin. Puhelinta hyödynnettiin keskinäiseen viestintään, tilanteiden tallentamiseen, ja tilanpäivitysten sekä lakiavun jakamiseen. Vaikka yksityisautoilu ei ollut linjassa usean toimijan periaatteiden kanssa, oli autojen hyödyntäminen välttämättä toiminnan infrastruktuurin järjestämisen sekä jatkuvuuden takaamisen kannalta. Huomionarvoisen symbolisen arvon saivat myös kivet, joita Reclaim The Cape -tapahtumaviikon aikana heitettiin kohti toimittajaa. Osa toimijoista tuomitsi kivien heittelyn tiukasti, ja osa epäili, että toimittajaa kohti heitetyt kivet olivat enemmänkin varoitus, jotta toimittaja ei jatkaisi leiriläisten kuvaamista. Yhtä kaikki kyseiset kivet johtivat väkivallattoman toiminnan merkitysten uudelleenarvioimiseen leirin sisällä.

Yhdeksi keskeisimmäksi vastapuolen objektiksi nousi työmaan aita. Ydinvoiman vastaista protestileiriä tutkiessaan Feigenbaum ym. (2013, 130) havaitsivat, että ydinvoimala-aluetta rajaava aita sekä houkutteli, että provosoi aktivisteja toiminaan. Aidan poissaolo mahdollisti kesäleirin perustamisen, ja protestitoiminnan vaivattomamman kohdentamisen työmaalle. Kun aita valmistui, vastustajan alue rajautui konkreettisemmin, ja samalla kesäleirin lokaation symbolinen protestiarvo nousi (Fenzel ym. 2013, 459). Aita symboloi auktoriteettia, ja aidan valmistuttua työmaan omistusoikeudellinen status selkeytyi (Feigenbaum ym. 2013, 17; 133). Kenties osoituksena tästä leiri häädettiin nopeasti pois työmaan lähetyviltä. Protestitoiminta työmaalla hankaloitui ja muuttui yksittäisten toimijoiden näkökulmasta vaarallisemmaksi. Fennovoimaan profiloituvista toimijoista konkreettisimmaksi muodostuivat selkeästi työmaalla toimivat henkilöt, ja nämä yksilöt yhdessä aidan kanssa toimivat vahvimpana osoituksesta vastustajasta. Itse Fennovoima, sekä ydinvoimala jäivät informanttien puheessa kuitenkin abstrakteiksi. Tämä voi selittyä sillä, että konkreettista ydinvoimalarakennusta ei vielä ollut, eikä Fennovoiman toiminnasta profiloitunut selkeitä yksittäisiä henkilöitä, vaan toiminta jakautui usean eri toimijan alle.

Teeman vastapuoli keskeisimpiä toimijoita olivat poliisit ja vartijat, joista molemmat osapuolet jakautuivat kahteen alatoimijaan. Informantit erottivat puheessaan Raahen poliisin ja Oulun poliisin. Näistä ensimmäinen oli toimijoiden näkökulmasta kokemattomampi, rennompi ja satunnaisesti ystävällinen. Oulun poliisi koettiin otteiltaan ja asenteiltaan rajummaksi, ja vähemmän neuvottelunhaluiseksi. Myös vartijat jakaantuivat mukaviin henkilöihin, sekä omia valtuuksiaan ylittäviin väkivaltaisiin toimijoihin. Keskeisiä vastustajan objekteja olivat etälamauttimet, pippurikaasu, FM303-projektiiliaseet,

poliisikoirat, helikopterit, sekä mellakkavarusteet. Kaikki näistä objekteista viestivät väkivallan monopolia sekä auktoriteetin asemaa, ja objekteja voidaan Feigenbaumin ym. (2013, 142) tavoin kuvata repression välineiksi. Lisäksi kyseisen teeman alle asettuivat putkat ja toimijoiden saamat sakot.

Teemoilla vastapuoli ja kannattajat viitataan myös Pyhäjokelaisiin henkilöihin, jotka tavalla tai toisella näyttäytyivät protestileirin elämässä. Yleinen ilmapiiri Pyhäjoella koettiin ydinvoimala hanketta kannattavaksi, ja näin ollen protestileiriä vastustavia paikallisia toimijoita oli useita. Paikalliset leirin vastustajat osoittivat mielipiteensä leirin toiminnasta hyvin suorasti, ja informantit kertoivat useista tapauksista, joissa paikalliset olivat saapuneet leirille uhkailemaan toimijoita paitsi puheen tasolla, myös väkivallan uhalla. Paikalliset vastustajat uhittelivat toimijoita suoraan esimerkiksi traktorilla ja kirveellä, ja puheen tasolla peloteltiin pesäpallomailalla hakkaamisella. Leirin toimijat kokivat, että ydinvoiman kannattaminen Pyhäjoella koettiin paikallisylpeydeksi, ja kannattajat uhkailivat myös pyhäjokelaisia ydinvoiman vastustajia sekä leirin tukijoita. Paikallinen tuki oli kuitenkin leirin elinehto, ja erityisen keskeiseksi toimijaksi nousi talvileirin maanomistaja, joka antoi oikeuden protestileirin perustamisesta omaan metsäänsä, sekä jakoi materiaalista tukea leirille. Protestileirin toimintaa tukevien toimijoiden joukko oli pieni, ja informantit uskoivat tämän johtuvan paitsi pelosta, myös siitä, että leiri ei onnistunut luomaan positiivisia suhteita paikallisiin. Leiri näyttäytyikin Pyhäjoella enemmän yksittäisenä toimijana, joka koostui ulkopaikkakuntalaisista toimijoista sen sijaan, että se olisi ollut osa pyhäjokelaista vastarintaa.

5.3 Leirin muuttuva toimintaympäristö

Viimeinen tutkimuskysymys hahmottaa protestileirin infrastruktuurien, objektien ja toimijoiden luomaa toimintaympäristöä. Protestileirijakson aikana on havaittavissa selkeä toimintaympäristön muutos sekä leirin sisäisessä, että leiriä ympäröivässä alueessa. Edellä mainittujen teemojen lisäksi analyysi tuotti vielä yhden uuden teeman mahdollisuuksien kaventuminen. Leirin toimintaympäristön mahdollisuudet kaventuivat selkeästi, kun luonnon olosuhteet muuttuivat rankemmiksi, leirin käytettävissä olevat resurssit ja kannattajien tuki vähenivät, sekä vastapuolen otteet ja repression aste Pyhäjoella kovenivat.

Leirin sisäinen toimintaympäristö jakautui selkeästi sekä positiivisesti, että negatiivisesti koettuihin ominaisuuksiin. Toimijat loivat omaehtoisesti leirin toimintaympäristön vähäisillä resursseilla. Lähes kaikki leirin uudelleenluonnin kannalta merkittävät infrastruktuurit luotiin tyhjästä materiaaleilla, jotka leiri sai joko lahjoituksina, tai joita ympäristöstä pystyttiin keräämään. Toimijat kutsuivat kesäleiriä "luksusleiriksi", sillä mökit helpottivat infrastruktuurin pyörittämistä ilman tarvetta rakentaa suojaa tyhjästä. Näin uudelleenluonnin infrastruktuurit vaativat vähemmän panostuksia, ja toimijat pystyivät keskittymään enemmän toiminnan- ja hallinnon infrastruktuurien pyörittämiseen. Lisäksi leirin lokaatio työmaa-alueella mahdollisti sen, että pelkkä leirin olemassa olo oli jo itsessään suuri osa protestia (Feigenbaum ym. 2013, 47). Kesäleirin toimintaympäristö muodosti selkeän intervention vastustajan alueelle (Fenzel ym. 2013, 459) ja toimijat pystyivät seuraamaan työmaan kehittymistä päivittäin. Työmaan jatkuva läsnäolo teki vastapuolesta konkreettisemmän, ja samalla antoi konkreettisen motivaation toiminnalle.

Kesäleirin aikana osallistujaprofiili oli monimuotoisempi, ja leirille saapui toimijoita hyvin erilaisista taustoista. Monimuotoisen osallistujaprofiilin perusteella voidaan argumentoida, että ydinvoima on yhä aihe, joka vetoaa yksilöiden henkilökohtaisiin arvoihin. Näin Harjun (2015, 42) kuvaama yksilöiden asiakohtainen osallistuminen ylittää pieniyhteisöjen ja järjestöjen poliittisen ideologian rajat. 2010-luvun ydinvoimanvastaista vastarintaa voidaan luonnehtia Straniuksen (2006, 139) mukaisesti löyhäksi liikkeeksi. Sosiaalinen monimuotoisuus koettiin leirin toimintaympäristöä rikastuttavaksi tekijäksi, ja näkemysten kirjo loi keskusteleavan ilmapiirin, mikä puolestaan antoi protestitoiminnalle eteenpäin työntävää voimaa. Uusien toimintakeinojen kokeileminen ja yhdessä onnistuminen koettiin voimaannuttavaksi, ja Rinteen (2011, 111) kuvaama yksilölähtöinen refleksiivisyys oli vahvasti läsnä. Näin kollektiivinen identiteetti voimistui pientenkin onnistumisten myötä, ja toimijuus vahvistui sekä yksilö- että yhteisö tasolla. Samalla monimuotoisuus toi leirin verkostoitumisen asteen näkyväksi:

" -- mä ainakin ite koen sen tosi isoks voimavaraks sillon ekana kesänä, kun siellä oli niin iso diversiteetti erilaisii ihmisii, et siellä oli Maan Ystävästä ihmisii, ja sit tästä Naiset Rauhan puolesta järjestöstä. Ja sit oli sitoutumattomii niinkun tavallaan joitain ihmisii, jotka oli ehkä ollu jossain Hyökyaallon toiminnassa joskus aikasemmin mukana. Ja sit oli jotain

eläinoikeusihmisii, ja tavallaan sit myös ihan sitoutumattomii anarkisteja, ja aseistakieltäytyjiä oli AKL:stä jotain tyyppisiä, ja sellasia." H2

Toiminta jakson alussa valtion auktoriteettien toimia koettiin pehmeämmäksi ja keskusteleammaksi. Tämän ajateltiin osittain johtuvan siitä, että esimerkiksi paikallispoliiseilla ei ollut aiempaa kokemusta kansalaistottelemattomuuteen puuttumisesta, ja selkeiden toimintamallien puuttuessa oli lähestyminen aktivisteja kohtaan inhimillisempää. Toisaalta myös poliisin auktoriteetin kyseenalaistaminen saattoi toimia tilannetta hämmentävänä tekijänä. Protestitoiminnan aktioiden toteuttaminen oli helpompaa, sillä toimijat pystyivät hyödyntämään yllätyksellisyyttä.

Toimijat löysivät leirin toiminnan periaatteista positiivisia ja negatiivisia puolia, ja erityisesti hierarkiattomuuden ja konsensuksen ihanteet olivat suosittuja puheenaiheita. Sekä hierarkiattomuus, että konsensus koettiin molemmat itsessään tärkeiksi periaatteiksi, ja pyrkimys näihin tuotti leirille turvallisen ympäristön piirteitä. Toiminta koettiin avoimeksi uusille osallistujille, ja periaatteiden mukaan jokainen henkilö sai osallistua toimintaan oman mukavuusalueensa ja kokemustautansa puitteissa. Lisäksi jokainen toimija pystyi osallistumaan päätöksentekoon, ja tilanteista pyrittiin tekemään mahdollisimman inkluusiivisia ja hierarkiattomia. Samalla osa toimijoista kuitenkin koki, että leirillä vallitsi konsensuksen harha ja samanmielisyyden illuusio. Kaikki toimijat eivät siis kokeneet että päätöksenteko olisi aina päätyntä aitoon konsensukseen, tai että leirin periaatteet olisi onnistuttu toteuttamaan käytännössä.

Toimijat tunnistivat hallinnollisen infrastruktuurin järjestämisen ongelmiksi toiminnan luokkautumisen ja valtahierarkioiden synnyn. Leirin luokkautuminen pohjautui erityisesti uudelleenluonnin infrastruktuurien järjestämiseen ja työnjakoon. Tavoitteena oli järjestää työnjako kiertävästi, mutta monet toimijat päätyivät omaksumaan itselleen pysyviä tehtäviä, ja näin leirille syntyi eräänlaisia mikroluokkia, kuten ruokahuollon järjestäjät, rakentajat ja protestitoiminnan suunnittelusta vastaavat. Tällainen luokkautuminen ei määrittänyt koko leirin sisäistä toimintaympäristöä, mutta se oli havaittavissa oleva ominaisuus, joka koettiin häiritseväksi, ja jota pyrittiin myös purkamaan. Toimijat ymmärsivät, että osallistujien osaamisen kohdentaminen teki päivittäisten toimintojen järjestämisestä tehokkaampaa, mutta rutiininomaisten työtaakkojen kasautuessa samoille henkilöille koettiin luokkautuminen negatiivisena ominaisuutena. Leiri halusi myös välttää kapitalistisesta

yhteiskunnasta omaksuttuja työnteon normeja ja käytäntöjä säilyttääkseen antiautoritäärisen ja anarkistisen otteen.

Mahdollisuuksien kaventumisen teema oli siis havaittavissa myös leirin itse sisäisesti tuottamissa toiminnoissa. Leirin sisäisten valtahierarkioiden syntyyn vaikuttivat toimijoiden erilaiset persoonat ja niin sanottu aktivististatus, eli se kuinka kokenut henkilö oli protestitoiminnan saralla, tai kuinka kauan hän oli viettänyt aikaansa leirillä. Leirillä pidempään aikaansa viettäneistä henkilöistä muodostui eräänlainen ydinryhmä, ja tämän myötä osa toimijoista koki, että osasta leiriläisistä muodostui leirin asiantuntijoita, joiden näkemyksiä oli haastavampaa kyseenalaistaa. Tällaiset sukupuoleen ja valtaan perustuvat hierarkiat vaikuttivat myös päätöksentekoon, ja niin sanotussa noviisistatuksessa olleet toimijat kokivat mielipiteidensä ääneen sanomisen hankalaksi. Eräs informantti kutsui tätä syntyynyttä tilannetta *samanmielisyyden illuusioksi*: leirin toiminta keskittyi hyvin paljon protestitoiminnan järjestämiseen, jolloin valtahierarkioiden purkaminen jäi toissijaiseksi. Sama toimija kuvasi leirin ongelmia näin:

"Et aika vähän siellä sit oli niinkun tilaa keskustella yhdessä niistä, et mitä oikeestaan niinkun halutaan saavuttaa, ja sellasista niinku strategisista linjoista, et sit etusijalle meni se touhuaminen ja aktiot. Ja sit sellasten, et tavallaan jos niinku tossakin puhutaan jostain anarkistisesta järjestäytymisestä, niin aika vähän siihen nähden siellä sit käytettiin siihen puhumiseen, et miten niit vaikka sit sen itse yhteisön sisäisiä valtarakenteita voitais sit purkaa" H3

Toimintaympäristön muutos näyttäytyi myös fyysisten mahdollisuuksien kaventumisen kautta. Talvileirin myötä toimintaympäristö muuttui usealla tasolla. Ympäristölliset olosuhteet muuttuivat haastavimmiksi ja uudelleenluonnin infrastruktuurien järjestäminen ja ylläpitäminen vaativat huomattavasti enemmän resursseja. Tämä puolestaan söi aikaa protestitoiminnan infrastruktuureihin käytettäviltä resursseilta. Uuden toimintaympäristön asettamien haasteiden, sekä kesäleirin hädän myötä sosiaalinen monimuotoisuus laski, ja toiminnan lähtökohdat kadottivat osan luovasta voimastaan. Toiminnan koettiin muuttuneen vähemmän inspiroivaksi ja enemmän suorittamiseksi, ja samalla protestitoiminnan keinot tuntuivat urautuvan samoihin jo aiemmin hyödynnettyihin malleihin. Toisaalta tämä toiminnan aktiivisuuden muutos on Konttisen (2010, 60) näkökulmasta juuri tyypillistä

protestitoiminnalle, jossa toiminnan aktiivisuus vaihtelee kiihkeään ja satunnaisemman toiminnan välillä.

Toiminnan yksipuolistuttua protestitoiminnasta tuli vastustajan näkökulmasta ennalta-arvattavampaa, ja valtion auktoriteetit kykenivät reagoimaan aktioihin tehokkaammin. Toimijat kokivat myös, että uuden leirin myötä auktoriteetit muuttuivat asenteeltaan kovemmiksi ja käytökseltään väkivaltaisemmiksi. Näin Feigenbaumin ym. (2013, 117–121) kuvaama kasvaneen haavoittuvuuden tila vahvistui, ja leiri kohtasi pitkittyneille protesteille tyypillistä ylilyötyä valvontaa ja häirintää. Osaltaan toimijat selittivät tätä muutosta Oulun poliisin mukaan tulolla, sillä suuremman kaupungin poliisit olivat myös tottuneempia auktoriteettinsa kyseenalaistamiseen, ja suhtautuivat tähän paikallispoliisia tylymmin. Osaltaan toimijat kokivat myös, että protestileirin toimintaan oli kyllästytty totaalisesti, ja otteita kovennettiin, jotta leirin toiminta saataisiin lakkautettua mahdollisimman nopeasti. Leirin viimeinen häätö toteutettiin Reclaim the Cape -tapahtumaviikon aikana kovin ottein, ja poliisilla sekä Rajavartiolaitoksella oli käytössään joukkojenhallintaan suunniteltuja välineitä erikoisvarustelluista ajoneuvoista projektiiliaseisiin sekä helikoptereihin. Lopulta leiri lopetti toimintansa, kun repression aste koettiin Pyhäjoella liian vahvaksi.

Toimijat kokivat Pyhäjoen kunnan ilmapiirin verrattain pidättäytyneeksi, ja jakolinjat ydinvoiman suhteen olivat vahvat. Pyhäjoki näyttäytyi toimijoille konservatiivisena, ydinvoimaan positiivisesti suhtautuvana kuntana, jossa ydinvoimaa puolustavien toimijoiden ääni oli vastustajia vahvempi. Toimijat kertoivat, että ydinvoiman vastaisten mielipiteiden julkilausuminen tuomittiin kunnassa vahvasti, eivätkä vastustajat uskaltaneet tuoda näkemyksiään avoimesti julki. Tämä havainto tukee sekä Straussin (2011, 150) että Syrjämäen ym. (2015, 73) havaintoja siitä, että Pyhäjoen ydinvoimalaprojektiin vaikuttaminen kansalaisten tasolla on ollut haastavaa. Ydinvoiman kannattajat vetosivat erityisesti taloudellisiin ja sosiaalisiin arvoihin, ja jopa uhkailivat eriäviä mielipiteitä esittäviä henkilöitä. Näin ollen leirin ulkoinen toimintaympäristö muodostui paitsi passiiviseksi, myös negatiiviseksi ja ajoittain jopa vihamieliseksi.

H2: "-- et koska sehän oli tosi näkymätöntä se paikallisten tuki. Et ei ihmiset niinku uskaltanu oikeen millään tavallaan niinku sympata. "

Haast: "Mistä sä luulet et se johtu, osaat sä sanoo?"

H2: "No todennäköisesti semmosest aika järjestelmällisest niinku pelottelusta mitä nää ydinvoiman puolustajat niinku harrasti. Et ihan sellasta niinku, tai tällasia asioita vaan sit tuli ilmi, kun niinku puhuttiin ihmisten kanssa -- ni kertoivat vaan sitten jotain niinku ihan siis suorista uhkauksist, et kannattaa harkita että käveleekö pimeellä tiellä yksin tai jotain muuta, että voi jäädä auton alle tai tämmöstä."

Yksittäisiä suhteita lukuun ottamatta leiri ei onnistunut luomaan vahvoja siteitä paikalliseen ympäristöön. Osittain tämä johtui edellä mainitusta ilmapiiristä, ja osittain myös siitä, että leirin toimintakulttuuri sisälsi piirteitä, jotka erosivat hyvin vahvasti Suomessa hyväksytystä konventionaalisemmasta toiminnasta (Stranius 2010, 92–93). Sosiaalisia liikkeitä tarkastellessaan della Porta ja Diani (2006, 178–182) ovat havainneet, että toimijan valitsemat taktiikan muodot representoivat laajemmin sen arvoja ja kulttuuria. Protestileirin suoran toiminnan muodot saattoivat välittää ulkopuolisille haluttua aggressiivisemmän ja väkivaltaisen kuvan leirin toiminnasta, eikä väkivallattomuuden periaate välittynyt yleisölle. Näin leiri saattoi näyttäytyä paikallisille toimijoille väkivaltaisena yhteisönä, joka oli ikään kuin tunkeutunut kuntaan kenenkään kutsumatta, ja puuttui kunnan asioihin kenenkään sitä haluamatta. Osa informanteista epäili, että paikalliset henkilöt saattoivat pelätä kommandopipoisia tummiin pukeutuvia leiriläisiä. Voidaan sanoa, että leirin toimintakulttuuri oli ajoittain hyvinkin vahvasti törmäyskurssilla sen ympäristön kanssa, ja yhtymäkohtia näiden erilaisten ympäristöjen välille oli vaikea luoda. Straniuksen (2010, 90) sanoin leiri etääntyi kansalaisista, mikä on hyvin tyypillistä epämuodollisille projekteille.

Toisaalta leirin toiminta oli hyvin pitkälle riippuvainen paikallisista tukijoista, ja näiden välittämistä lahjoituksista. Ne pyhäjokelaiset, jotka avoimesti vastustivat ydinvoimalan rakentamista, tukivat siis vahvasti leirin toimintaa. Leiriläiset myös toivoivat, että heidän toimintansa olisi rohkaissut useampaa paikallista ydinvoiman vastustajaa tulemaan julki oman näkemyksensä kanssa. Toimijat kokivat, että vaikuttavuuden kannalta olennaista olisikin ollut yhteen lyöttäytyminen paikallisten toimijoiden kanssa. Tällöin leirin ydinvoimalaa vastustava tavoite olisi juurtunut pyhäjokelaisten paikallistuntemukseen ja verkostoihin luoden mahdollisesti tehokkaamman ja vaikuttavamman vastarinnan.

Median negatiivisen suhtautumisen koettiin myös osaltaan vaikuttavan siihen, millaisena ilmiönä leiri näyttäytyi ulkopuoliseen toimintaympäristöön. Media näytti leirin kasvottomana toimijana, jossa väkivaltaisesta toiminnasta ei vastannut yksilöity taho.

Osittain tästä syystä paikallinen Pro Hanhikivi -järjestö ei halunnut tehdä kattavaa yhteistyötä leirin kanssa, kenties siinä pelossa, että myös sen toiminta leimattaisiin virheellisesti päättömäksi vandalismiksi. Toimijat olisivat halunneet tehdä laajemmin yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, ja olla osa laajempaa ympäristöliikettä, mutta yksikään Ylösen (2015, 9) mainitsemista 2010-luvun keskeisimmistä ydinvoimanvastaisista toimijoista Greenpeacesta maltillisempiin järjestöihin ei halunnut ryhtyä yhteistyöhön. Osaltaan haluttomuus yhteistyöhön voi liittyä myös vahvaan järjestötoiminnan perinteeseen, ja maltillisempien toimijoiden pelkoon siitä, että ne liitettäisiin vahvemmin osaksi radikaalin toiminnan suuntausta, jolloin ne saattaisivat menettää osan uskottavuudestaan (Konttinen 2012, 163–65). Mielenkiintoista on myös se, ettei myöskään väkivallattoman suoran toiminnan keinoja hyödyntävä Greenpeace halunnut itseään liitettävän protestileirin toimintaan. Yksi syy tähän voi olla järjestön huomattavasti korkeampi organisoitumisen aste, jolloin myös radikaalilta näyttävä toimija voi kokea antiautoritäärisen yhteisön liian kasvottomaksi toimijaksi. Protestileirin toimintaan osallistuivat avoimesti ainoastaan astetta radikaalimmat Naiset Rauhanpuolesta ja Maan Ystävät, ja näin leirin kansalaisvaikuttamisen toimintaympäristö jäi kapeaksi.

Leirin toimintaympäristö oli kokonaisuudessaan haastava, ja vastapuolen koettiin pelaavan eri säännöillä. Fennovoima nähtiin epäreiluna pelaajana, joka lain rajamaillakin toimiessaan sai edistettyä hankettaan. Samalla valtion auktoriteetit näyttäytyivät statustaan hyväksikäyttävinä, leiriin alentavasti suhtautuvina toimijoina. Toisaalta osa toimijoista näki positiivisena sen, että auktoriteettien käyttämästä väkivallasta huolimatta ei varsinaista hengenvaaraa tarvinnut pelätä. Poliisin auktoriteetti ikään kuin demystifioitui, ja antoi samalla toimijoille uskallusta ylittää omia rajojaan protestitoiminnassa. Asetelman leirin ja sen ympäristön välillä oli selkeästi antagonistinen, vaikka toimijat olisivat halunneet luoda vahvempaa yhteistyötä sekä paikallisten että muiden ympäristötoimijoiden kanssa.

Sisäisesti leirin toimintaa kuvattiin stressaavaksi, hektiseksi ja kuormittavaksi. Moni toimijoista koki, ettei ollut henkilökohtaisesti tarpeeksi radikaali tai kokenut, ja tunsu oman panoksensa jäävän liian pieneksi. Kenties tästä syystä toimijat omaksuivat vahvan työmoraalin, ja kokivat oman itsensä todistamisen niin tärkeäksi, että ajoittain toimivat oman jaksamisensa rajamailla. Toisaalta samanaikaisesti leiri koettiin erittäin yhteisölliseksi ja inspiroivaksi ympäristöksi, jossa toisen hyvinvoinnin puolesta uhrattiin mielellään oma mukavuus ja koettiin vahvoja osallistumisen ja voimaantumisen tunteita. Leiristä muotoutui

Feigenbaumin ym. (2013, 147) kuvaama protestin ekosysteemi, jossa toimijat pystyvät luottamaan ja pitämään huolta kaikista yhteisön jäsenistä. Leirin toimintaympäristö koostui siis samanaikaisesti sekä eksklusiivisista ja rajoittavista piirteistä, että inklusiivisista, mahdollistavista ja sinnikkäistä piirteistä.

6. PROTESTILEIRI - UUSI RADIKAALIN OSALLISTUMISEN KEINO VAI OHIMENEVÄ TAKTIKKA?

Tässä tutkielman viimeisessä ja kokoavassa luvussa tuodaan esiin tutkielman kysymyksenasettelun kannalta keskeisimpiä tuloksia. Lisäksi tutkielman lopputulemia peilataan aiempiin tuloksiin, ja samalla tulokset asetetaan mahdollisiin tulevaisuudessa aihepiirin kannalta mielenkiintoisiin suuntiin. Lopuksi tarkastellaan tutkielman tekoprosessia itsereflektion tulokulmasta. Ensimmäisessä alaluvussa 6.1 lähestytään kootusti sitä toimintaympäristöä, joka protestileirille syntyi sen keskeisten infrastruktuurien, objektien ja toimijoiden myötä. Toisessa alaluvussa 6.2 pohditaan protestileirin suhdetta aikaisempaan radikaaliin kansalaisosallistumiseen Suomessa, sekä tarkastellaan protestileiritutkimuksen mahdollisuuksia. Tutkielman päätösluvussa 6.3 tuon esiin oman näkemykseni tutkielmasta oppimisprosessina.

6.1 Antagonistinen, haastava ja inspiroiva toimintaympäristö

Ensimmäinen tutkimuskysymys lähestyi protestileiriä Feigenbaumin ym. (2013) infrastruktuurien analyysin pohjalta. Pyhäjoen leirillä näistä infrastruktuureista selkeimmin korostuivat erityisesti hallinnon ja protestitoiminnan infrastruktuurit. Erityisen merkittäväksi koettiin konsensukseen tähtäävä päätöksenteko, sekä protestitoiminnan monimuotoisuus. Median ja kommunikaation infrastruktuurit jäivät puolestaan hajanaisiksi. Paikan päällä leirin toiminta saattoi tuntua intensiivisyyden ansiosta erittäin merkittävältä, mutta mediahuomion puutteen vuoksi protesti jäi kuitenkin hyvin paikalliseksi. Uudelleenluonnin kategoria näyttäytyi toimijoiden puheessa lähinnä materiaalisena ominaisuutena.

Mediahuomion saavuttaminen on yksi ruohonjuuritason toiminnan merkittävimmistä tavoitteista aiheiden politisoimisen kannalta (Rasmus 2006, 113). Pyhäjoen protestileirin mediastrategiat jäivät kuitenkin hajanaisiksi, eikä selkeää mediakäytäntöjä ohjaavaa punaista lankaa onnistuttu löytämään. Leirin sisäisen median puute selittyy osaltaan leirin pienellä koolla. Toisaalta myös leirin osallistujaverkoston sisäistä kanssakäyntiä, kuten sähköpostilistoja ja someryhmiä, voidaan pitää leirin sisäisen median strategiana, vaikka strategiat eivät olleetkaan välttämättä paikallisia. Tämä näyttäytyy siinä, että toimijoiden keskinäinen kommunikaatio Pyhäjoelta muualle Suomeen oli avainasemassa toiminnan

jatkumisen kanssa. Ulkoiset mediastrategiat jäivät sisäisiä strategioita selkeämmin keskeneräisiksi. Vaikka leiri ei löytänyt kommunikaation väylää perinteisestä mediasta, ei se onnistunut myöskään löytämään itselleen mediakeinoa, jolla se olisi onnistunut kommunikoidaan riittävän mielenkiintoisesti ulkopuolisen maailman kanssa. Toisaalta toimijat kuitenkin kokivat, että leirin yksi suurimmista saavutuksista oli Fennovoiman toiminnan tiheämpi näkyvyys mediassa. Vaikka leiri ei itsessään noussut asiantuntevaksi toimijaksi julkisuuteen, saattoi toiminnan aktiivisuus edesauttaa laajemman kiinnostuksen synnyttämisessä Pyhäjoen projektia kohtaan.

Hallinnon infrastruktuuri sai toiminnan ohella suuren roolin leirin arjessa. Tiheä kokoustaminen saatettiin ajoittain kokea raskaaksi ja turhauttavaksi, mutta samalla hierarkiaton ja konsensukseen perustuva päätöksenteko oli monelle toimijalle yksi leirin suurimmista anneista. Leiri oli monelle toimijalle ensimmäinen tila, jossa he pääsivät opettelemaan ja harjoittamaan tällaista päätöksenteon muotoa. Päätöksentekoon suorasti osallistuminen oli monelle voimaannuttava ja toimintaan motivoiva kokemus, ja yhdessä tehdyt päätökset vahvistivat leiriä sosiaalisella tasolla. Leirin toiminnassa korostui myös epämuodolliselle kansalaistoiminnalle tyypillinen toiminnan verkostoituneisuus (Stranius 2006, 160–163), kun vanhoja jo olemassa olevia vaikuttamisen ja osallistumisen toimintaverkostoja hyödynnettiin tehokkaasti. Lisäksi leiri synnytti uusia verkostoja eri taustaisten toimijoiden välille, ja osallistujaprofiilin monimuotoisuus tuotti hedelmällisen pohjan protestileirin muotoutumiselle ja sen kehitykselle.

Päätöksenteon lisäksi toimijat korostivat protestitoiminnan merkitystä, ja sananmukaisesti protestiaktiot heijastivat selkeimmin leirin toiminnan periaatteita ulkopuoliseen ympäristöön. Leiri ulottui kaikille toiminnan infrastruktuurin osa-alueille (Feigenbaum ym. 2013, 52-45, 114), kun se oli yhtäaikaisesti toimijoiden "koti", eli niin sanottu perusleiri, poliittisen toiminnan keskiö, sekä itsessään protestitoimi. Yhden selkeästi korostuneen toimintamuodon sijaan toiminnan monimuotoisuus näyttäytyi ominaisuutena, jonka leiriläiset kokivat protestitoiminnan kannalta merkittävämmäksi.

Vaikka uudelleenluonnin infrastruktuurit sisältävät kaikki ne fyysiset lähtökohdat, jotka toiminnan jatkuvuuden kannalta ovat olennaisia, eivät toimijat korostaneet varsinaisesti fyysisen infrastruktuurin roolia. Leirin fyysinen ympäristö näyttäytyi toimijoille ensisijaisesti materiaalisena lähtökohtana, josta leirin muu toiminta syntyi. Uudelleenluonnin infrastruktuurien transsendentaalista osaa ei niinkään tunnustettu, eivätkä leirin materiaaliset

rakenteet näyttäytyneet toimijoille poliittisina tai sosiaalisina ulottuvuuksina. Tämä on ymmärrettävää, sillä infrastruktuurien luominen ja ylläpito vaati vahvoja fyysisiä ja henkisiä panostuksia toimijoilta, ja näin uudelleenluonnin rakenteet olivat hyvin konkreettisia ja itsetuotettuja. Kuitenkin esimerkiksi talvileirin asumiseen tuotetut rakenteet saattoivat luoda ja ylläpitää leirin hierarkkisia asetelmia, kun asuntovaunu oli asumuksena vain tiettyjen henkilöiden käytössä. Näin omistajuus erotti toimijoita hyvin konkreettisesti, ja teki selkeäksi toimijoiden hierarkkisia rooleja leirillä.

Edellä mainitun sijaan uudelleenluonnin infrastruktuurit synnyttivät selkeämmän kategorian toisen tutkimuskysymyksen alle suojan ja ravinnon teemoina. Leirin ympäristön keskeisimmät objektit ja toimijat koostuivat leirin sisäisistä ja leiriä ympäröivistä ja sen toimintaan vahvasti vaikuttavista tekijöistä. Suojan kannalta keskeisimpiä objekteja olivat mökit ja puolijoukkueteltat, jotka loivat myös tarinaa käytettävissä olevien resurssien muutoksesta. Lisäksi keskeisiä objekteja olivat paikallisten tukijoiden lahjoittamat tarvikkeet, jotka olivat leirille elintärkeitä pienistä taloudellisista resursseista johtuen. Ravinto muodosti välttämättömyyden lisäksi myös poliittisen ulottuvuuden vegaaniuuden ja dyykkaamisen kautta. Lisäksi leirin ravinnon tarpeen tyydyttäminen vaati toimijoilta tavallista suurempia ponnistuksia, ja toimi näin myös leirin solidaarisuutta vahvistavana tekijänä.

Protestitoiminnan kannalta merkittävimmäksi objektiksi muodostuivat toimijoiden omat kehot, kun niitä hyödynnettiin protestoinnissa esteenä. Kun toimijat asettivat itsensä vapaaehtoisesti vastapuolen reaktion kohteeksi, he samalla symboloivat toiminnallaan väkivallattoman osallistumisen periaatteita (Doherty 2000, 68–70). Vastapuolen keskeisimpiä toimijoita olivat poliisit, vartijat ja paikalliset ydinvoiman vastustajat. Leirin näkökulmasta näiden toimijoiden keskeisimmiksi objekteiksi muodostuivat väkivallan objektit, jotka representoivat toimijoiden auktoriteettia ja asemaa. Lisäksi merkittävä vastapuolen objekti oli työmaa-aita, joka sai sekä fyysisen että symbolisen roolin leirin tarinassa.

Protestileirin toimintaympäristö oli samanaikaisesti sekä inspiroiva, että haastava. Leiri oli toimijoita voimaannuttava, mutta samalla myös sisäisesti rajoittava erilaisten valtahierarkioiden vuoksi. Leirin ja sen ympäristön välille syntyi selkeä antagonistinen suhde, joka voimistui leirin mahdollisuuksien kaventumisen myötä. Leirin toimintaympäristössä voitiin havaita selkeä muutos liikuttaessa aikajanan loppua kohti.

Toiminnan alkupuoliskolla leirin osallistuja kirjo oli monimuotoisempi, toiminta leirillä oli inspiroivaa ja toimintakeinoja varioitiin laajalti. Samalla valtion auktoriteettien suhtautuminen aktivisteihin oli leppoisempaa, ja toimijat pystyivät käyttämään hyödykseen paikallispoliisien ja vartijoiden kokemattomuutta. Leirin ensimmäisen hädän myötä syksyä kohden toimintamuodot vakiintuivat, ja osallistujaprofiili muuttui homogeenisemmäksi. Samalla myös ulkopuolisten toimijoiden suhtautuminen leirin toimintaan muuttui tiukemmaksi, ja kurinpidolliset otteet kovenivat. Ajan kuluessa leirin toiminnan koettiin urautuvan, ja toimijat paloivat loppuun haastavien ympäristöllisten olosuhteiden ja pienten resurssien ristitulella. Leirin toiminnan oli tarkoitus jatkua vielä Reclaim the Cape -toimintaviikon jälkeen, mutta Pyhäjoen ilmapiirin muutos ja leirin massiivinen häätö tekivät toiminnan jatkamisesta liian kuluttavaa suhteessa toiminnan vaikuttavuuteen. Koetun repression nousun myötä moni toimijoista koki radikalisoituvansa, mutta samalla repression aste tukahdutti protestileiritoiminnan Pyhäjoella.

Suhteessa esioletuksiin yllättävää oli, että toimijat eivät niinkään korostaneet toiminnan ydinvoiman vastaisuutta, vaan korostivat enemmän leirin merkitystä osana aktivistiyhteisön kehityspolkua. Toimijat kyllä tunnistivat ydinvoiman vastaisuuden osaksi toiminnan motiiveja, mutta pääosin ydinvoiman vastaisuus mainittiin vain lyhyesti. Ainoastaan yksi toimija koki ominaisuuden selkeästi kaikkein merkittävimäksi ja tärkeimmäksi toimintaa eteenpäin ajavaksi voimaksi. Lisäksi esioletuksista poiketen kolmannen sektorin toimijat suhtautuivat protestileiriin oletettua negatiivisemmin, eikä leirin toiminta synnyttänyt laajempaa vastarintaa kansalaistoimijoiden osalta. Kansalaisosallistumisen konservatiivinen perinne näyttäytyy edelleen hyvin vahvana paitsi julkisessa mielipiteessä, myös järjestäytyneempien ympäristö- ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden toiminnassa.

6.2 Protestileirin rooli yhteiskunnallisen vaikuttamisen traditiossa

Lähtiessäni tekemään tutkielmaa vuonna 2016 Pyhäjoen protestileiri oli vielä aktiivinen, ja kevään massiivinen häätöoperaatio vielä edessäpäin. Tällöin leirin rooli kansalaisosallistumisen verkostossa näyttäytyi vielä erilaisena, ja oletin, että yhteistyö muiden kansalaisvaikuttajien kanssa tulisi olemaan aktiivisempaa. Jälkikäteen katsottuna leirin rooli muotoutui kuitenkin irrallisemmaksi, ja yhteistyökontaktien luominen osoittautui haasteelliseksi. Leirin väkivallaton kansalaisosallistuminen ja erityisesti suoran toiminnan keinot asettivat toiminnan marginaaliin, eivätkä muut toimijat halunneet leimautua

radikaalimpien keinojen tukijoiksi. Toimintakeinojen suhteen ilmapiiri on edelleen konventionaalinen, ja toimijat haluavat selkeästi välttää leimautumista toimintaan, joka voi aiheuttaa tuomitsemista laajemmassa julkisessa mielipiteessä. Vaikka Pyhäjoen leiri oli ikään kuin ydinvoimalaa vastustava musta lammis, on huomioitava, että toisaalta myöskään muiden ympäristövaikuttajien kenttä ei ole tänä päivänä tiivis yhteistyön verkosto, vaan toimijat näyttävät selkeästi enemmän yksittäisinä tekijöinä.

Stranius (2010, 95) on tutkinut ympäristöliikkeen yhteiskunnallista tilaa ja poliittisia mahdollisuusrakenteita liikkeen organisoitumisen neljän taustamahdollisuuden kautta. Nämä taustamahdollisuudet auttavat arvioimaan protestileirin vaikuttamismahdollisuuksia kokonaisuutena. Ensimmäinen taustamahdollisuus tarkastelee ihmisten osallistumispotentiaalin laukaisemista. Tässä suhteessa Pyhäjoen leiri hyödynsi tehokkaasti jo olemassa olevia aktivistiverkostoja, ja tieto leirin toiminnasta kantautui uusille toimijoille erityisesti puskaradion kautta. Kokeneiden aktivistien lisäksi leiri onnistui laukaisemaan osallistujapotentiaalin myös uusissa toimijoissa, ja vuoden aikana leirin toimintaan osallistui haastattemieni informanttien arvioiden mukaan jopa satoja ihmisiä. Radikaali ja uudenlainen toimintamuoto siis kiinnosti ihmisiä, ja ydinvoiman vastainen toiminta motivoi edelleen henkilöitä aktiiviseen toimintaan. Toisaalta radikaalit toimintakeinot saattoivat toimia myös luotaantyöntävänä ominaisuutena, mikä näyttää konventionalisempien toimijoiden poisjättäytymisenä. Toisaalta suoran toiminnan idea ei olekaan kerätä mahdollisimman laajaa kannatusta, vaan pyrkiä vaikuttamaan asioihin mahdollisimman tehokkaasti paikan päällä. Radikaalien keinojen hyödyntäminen on siis tietoinen valinta, joka vaikuttaa myös toiseen organisoitumisen taustamahdollisuuteen, eli ydinaktivistien määrään ja vaikuttavuuteen.

Kolmas Straniuksen kategoria, toimintakeinojen dramaattisuus ja julkisuus, synnyttää ilmiöstä mielenkiintoisen havainnon suhteessa aiempaan radikaalin toiminnan perinteeseen Suomessa. Protestileiri muistutti hyvin vahvasti 1990-luvun radikaalia eläinoikeusliikettä erityisesti protestitoiminnan keinojen osalta. Molemmissa ilmiössä mediahuomiota pyrittiin saamaan toimimalla odottamattomilla ja yhteiskunnan arvoja haastavilla keinoilla. Keskeinen erottava tekijä löytyy kuitenkin juuri tästä vastaavuudesta: radikaaleja toiminta keinoja hyödyntämällä eläinoikeusliike onnistui saamaan paljon julkista huomiota (Kalliala 2005, 96), mutta Pyhäjoen protestileiri ei kiinnostanut mediaa juuri lainkaan. Pelkkä suoran toiminnan harjoittaminen ei siis enää riitä nostamaan toimijoita otsikoihin samalla tavalla

kuin 1990-luvulla. Toimintakeinojen dramaattisuus ei näytä kulkevan enää käsi kädessä julkisuuden kanssa. Kiinnostavaa on nähdä, synnyttääkö Fennovoiman hanke vielä uusia radikaaleja toimijoita, vai muotoutuuko vastaliike eläinoikeusliikkeen toisen aallon tavoin maltillisemmaksi ja helpommin lähestyttäväksi (Lundbom 2016b, 203).

Viimeinen kategoria, vaikutus lainsäädäntöön ja hallintoon (Stranius 2010, 95), näyttäytyy taustamahdollisuuksiensa puolesta selkeästi leirin kannalta vähäisimpänä mahdollisuusrakenteena. Toisaalta leirin toiminta pyrki vaikuttamaan projektin etenemiseen nopeasti ja suorasti juuri paikanpäällä, eikä se itse pyrkinyt vaikuttamaan ydinvoimalaproessin hallinnolliseen puoleen. Vaikka leiri ei itsessään onnistunut saavuttamaan näkyvyyttä mediassa, koettiin toiminnan yhdeksi merkittävimmistä tuloksista Fennovoiman näkyvyyden lisääntyminen mediassa. Haastava toiminta saattoi siis myötävaikuttaa median mielenkiinnon heräämiseen Pyhäjoella, vaikka media ei pyrkinytkään tuomaan protestitoimintaa laajemmin näkyväksi.

Vaikka päällisin puolin protestileiri ilmiönä täyttää Valkosen ja Saariston (2016, 101–105) kuvaaman ympäristökonfliktin piirteet, ei toiminta lähemmin tarkasteltuna profiloitunut suoranaisesti ympäristökonfliktiksi. Leiri kritisoi vahvasti ydinvoimalaprojektin vaikutuksia paikalliseen luontoon ja toi esiin myös poliittisen tason ongelmia. Kiista leirin toimijoiden ja ydinvoimalan välillä näyttäytyi kuitenkin ympäristökonfliktin määritelmästä eroavana siinä mielessä, ettei leirin fokus keskittynyt niinkään konfliktin luomiseen keskustelun tasolla, vaan pyrkimys oli nimenomaisesti protestoida projektia vastaan ja suoran toiminnan keinoin pysäyttää työn eteneminen. Vaikka ympäristökonfliktin aktivoimilla osapuolilla on usein eri näkemykset kiisteltävästä aiheesta, eivät paikalliset Pyhäjoella asuvat henkilöt osoittaneet laajempaa julkista ydinvoimalan vastaista vastarintaa Pro Hanhikivi -järjestöä lukuun ottamatta.

Laajempi yhteistyö paikallisten vastustajien kanssa olisi tehnyt leiristä varmasti elinvoimaisemman, ja vaikutusmahdollisuudet olisivat saattaneet kasvaa. Leiriläisten mukaan projektin vastustaminen oli kuitenkin paikallisten näkökulmasta haastavaa yhteisön sosiaalisten ja kulttuuristen käytäntöjen vuoksi, ja Syrjämäen ym. (2015, 68-69) tutkimuksen mukaan hankkeen päätöksentekoon vaikuttaminen on myös Fennovoiman osalta muuttunut kansalaisten näkökulmasta yhä haasteellisemmaksi. Leiriläiset toivovat myös, että protestileirin toiminta olisi rohkaissut paikallisia projektin vastustajia aktiivisempaan toimintaan. Edellä mainitun ilmapiirin lisäksi paikallisten leirin toimintaa tukevien

henkilöiden määrä jäi varsin vähäiseksi myös oletettavasti siitä syystä, että paikalliset eivät kokeneet radikaaleja toimintatapoja omakseen. Leiriläiset saattoivat näyttäytyä paikallisille pelottavina, väkivaltaisina toimijoina, joiden kanssa yhteistyön tekeminen koettiin haastavaksi.

Pyhäjoen leiri on yksi ensimmäisistä Suomessa organisoiduista protestileireistä, ja ajalliselta kestoaltaan selkeästi pisin. Leiri otti toiminnassaan mallia muista kansainvälisistä protestileireistä, ja siinä oli selkeästi havaittavissa kaikki Feigenbaumin ym. (2013) protestileireille tyypilliset infrastruktuuriset piirteet, jotka ovat kuvanneet myös suurempia leirejä. Samalla Pyhäjoella kuitenkin luotiin myös uusia toimintamalleja, jotka ottivat huomioon käytettävissä olevat resurssit, sekä ympäristön asettamat haasteet. Protestileirien tutkimus avaakin uudenlaisen kanavan pitkäaikaisen yhteisöllisen, ponnistuksia ja omistautumista vaativan toiminnan tarkasteluun. Lisäksi, kun protestitoiminta on toistuvaa ja vaatii toimijoilta uhrautumista, voidaan suoran toiminnan merkityksiin pureutua syvällisemmin. Yksi tutkielman mielenkiintoisimmista tuloksista liittyy mediahuomion saamisen haastavuuteen, ja jatko tutkimusaiheena olisikin kiinnostavaa tarkastella, miten toiminta voisi saada laajemmin tilaa mediassa esimerkiksi sosiaalista mediaa hyödyntämällä.

Voidaan ajatella, että viime vuosina aktivoitunut radikaali ydinvoiman vastainen liikehdintä on korostanut toiminnassaan suoraa toimintaa, sillä toimijat ovat nähneet perinteiset toimintakeinot tehottomiksi. Todelliset vaikutusmahdollisuudet näyttävät protestileirin kontekstissa kuitenkin pieninä, ja laajan kannatuksen kerääminen on haastavaa. Protestileiriin käytetyt henkiset ja fyysiset resurssit eivät välttämättä kohtaa saavutuksien kanssa. Toisaalta yksi leirin suurimmista merkityksistä löytyy juuri siitä, kuinka se onnistui aktivoimaan laajan joukon ihmisiä, sekä voimannuttamaan heitä toimimaan tärkeäksi kokemiensa asioiden puolesta.

6.3 Tutkielma oppimisprosessina

Tämän tutkielman tekeminen oli pitkälinen prosessi, joka tuotti paljon onnistumisen kokemuksia, mutta sisälsi myös kausia, jolloin tekeminen oli haasteellisempaa. Tutkimusongelma muotoutui ajan kanssa yhdessä teorian ja aineiston vuorovaikutuksessa, ja tutkielma haki päämääräänsä useista eri suunnista ennen lopullista hioutumista. Omasta näkökulmastani tutkielman tekemisen kannalta suurimmaksi ongelmaksi osoittautui

ajankäytölliset tekijät, ja tutkielmaan syventyminen osoittautui päivätyöni vuoksi pidemmäksi prosessiksi, kuin olin aiemmin suunnitellut. Toisaalta pitkä prosessi antoi itselleni myös paljon aikaa jäsenellä oppimaani ja mahdollisti sen, että pystyin lähestymään tutkielmaa ja sen osa-alueita uusista lähtökohdista. Tämä auttoi myös kypsyttämään tutkimusongelmaa, ja tutkimuskysymykset muokkautuivat alkuperäisestä ideasta huomattavasti paremmin aiheeseen ja keräämääni aineistoon sopivaksi. Olen tyytyväinen lopullisiin tutkimuskysymyksiin, ja analyysiprosessi tuottikin uusia ennakoimattomia tuloksia. Tämän voikin nähdä tuloksena siitä, että teemahaastattelurunko tai omat esioletukseni eivät ole ohjanneet tutkielmaa liikaa niin, että tulokset olisivat olleet nähtävissä jo ennen varsinaista analyysia.

Oman haasteensa tutkielmaan antoi myös se, että protestileirejä ei ollut aiemmin tutkittu Suomessa, ja muutenkin ydinvoiman vastaisen toiminnan, sekä radikaalin suoran osallistumisen tutkimus oli jonkinlaisessa suvantovaiheessa. Lisäksi protestileirit ovat myös kansainvälisellä tasolla nousseet akateemisen tutkimuksen kiinnostuksen kohteeksi vasta viime vuosien aikana. Ilman suoria esimerkkejä oman tutkielman fokusoiminen oli aluksi haasteellista. Onnistuin kuitenkin kasaamaan tutkimusaiheen kannalta soveltuvan teoreettisen viitekehyksen yhdistelemällä kotimaista kansalaisosallistumisen ja ympäristövaikuttamisen teoriaa kansainväliseen protestileirien tutkimukseen.

Myös haastatteluaineiston kerääminen oli itsessään hyvin opettavainen prosessi, ja ehkä yksi antoisimmista vaiheista tutkielman teossa. Samalla kun pääsin omaksumaan uuden roolin tutkijapostiosta käsin, havaitsin myös, että haastattelutilanne vaatii herkkyyttä havaita tutkimusongelman kannalta mielenkiintoiset aiheet. Teemahaastattelurunko toimi hyvänä tukena haastattelujen keräämisessä, ja auttoi keskittymään tutkittavien omaan ääneen. Aineistoa läpikäydessäni ja analyysia tehdessäni huomasin kuitenkin useamman tilaisuuden, jolloin olisin voinut itse olla aktiivisempi, ja esittää tarkentavia kysymyksiä. Haastattelutilanteet olivat alun jännityksestä huolimatta erittäin antoisia tilaisuuksia, jotka vahvistivat luottamustani omiin kykyihini kohdata ihmisiä myös haastattelijan ja tutkijan roolissa, ja lopullinen aineisto osoittautui hyvin värikkääksi.

Aineiston pienen koon vuoksi tutkielman tulokset eivät ole yleistettävissä, mutta ne tuovat oman pienen osansa uusien haastavien yhteiskunnallisten vaikuttamisen keinojen tarkasteluun. Tulevaisuus näyttää minkälaisen roolin Pyhäjoen leiri saa suomalaisessa

yhteiskunnallisen vaikuttamisen traditiossa, ja on kiinnostavaa seurata, omaksutaanko protestileiri osaksi radikaalin kansalaisosallistumisen toimintakeinojen valikoimaa.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Chesters, Graeme & Welsh Ian (2011) *Social Movements. The Key Concepts*. Routledge, Oxon. 41; 61-63.

della Porta, Donatella & Diani, Mario (2006) *Social Movements. An Introduction*. 2. painos. Blackwell.

della Porta, Donatella & Marchetti, Raffaele (2011) *Transnational Activism and The Global Social Movement*. Teoksessa Delanty, Gerard & Turner, Stephen P. (toim.) *Routledge International Handbook of Contemporary Social and Political Theory*. Routledge, Lontoo/New York. 428-438.

Doherty, Brian (2000) *Manufactured vulnerability: protest camp tactics*. Teoksessa Seel, Benjamin, Matthew Paterson & Brian Doherty (toim.) *Direct Action in British Environmentalism*. Routledge, London. 62-75.

Doyle, Timothy (2004) *Environmental Movements in Minority and Majority Worlds*. Rutgers University Press. 148–150.

Doyle, Timothy, Doug McEachern & Sherilyn MacGregor (2016) *Environment and Politics*. 4. painos. Routledge, Lontoo. 85-88; 94-95.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha (2008) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 8. painos. Gummerus, Tampere. 140, 148.

Feigenbaum, Anna, Fabian Frenzel & Patrick Mccurdy (2013) *Protest camps*. Zed Books.

Fenzel, Fabian, Anna Feigenbaum & Patric McCurdy (2013) *Protest camps: an emerging field of social movement research*. *The Sociological Review*, 62:3. 457-474.

Harju, Auli (2015) *Kokemuksellisuus yhteiskunnallisen toiminnan pontimena - Kansalaisaktivistien näkemyksiä osallistumisesta ja mediassa toimimisesta*. *Politiikka* 57:1, 33-43.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2001) *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Yliopistopaino, Helsinki.

Ilmonen, Kaj (1998) *Uudet ja vanhat yhteiskunnalliset liikkeet*. Teoksessa Ilmonen, Kaj & Siisiäinen, Martti (toim.) *Uudet ja vanhat liikkeet*. Vastapaino, Tampere. 31.

Juppi, Piritta; Jukka Peltokoski & Miikka Pyykkönen (2003) *Liike-elämää. Vastakulttuurinen radikalismi vuosituhaten vaihteessa*. 7.

Kalliala, Mari (2005) *Politiikkaa toisaalla. Poliittinen liike ja laitton toiminta*. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 23. Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo. Väitöskirja. 96; 167.

Kamieniecki, Sheldon; S. Dulaine Coleman & Robert O. Vos (1995) The Effectiveness of Radical Environmentalists. Teoksessa Taylor, Bron Raymond (toim.): Ecological Resistance Movements. The Global Emergence of Radical and Popular Environmentalism. State University of New York, Albany. 315.

Konttinen, Esa (2012) Kansalaisyhteiskunta ja kollektiivisen toiminnan koordinaatit - tarkastelussa ympäristöliike. Teoksessa Nikula, Jouko & Grandberg, Leo (toim.): Talonpoikaisuuden ja post-sosialismin jäljillä. Todellisuuksia tutkimassa Ilkka Alasen seurassa. SoPhi, Tampere. 163; 165–168; 172.

Konttinen, Esa (2010) Suomalaisen ympäristöliikkeen valtiosuhteet. Yhteiskunnallisten liikkeiden ja valtion suhteet. Teoksessa Konttinen, Esa & Peltokoski, Jukka (toim.) Verkostojen liikettä. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä. 60.

Konttinen, Esa & Litmanen, Tapio (1996) Haasteita hallinnolle. Teoksessa Konttinen, Esa & Litmanen, Tapio (toim.) Ekokuntia ja ökykuntia. Tutkimuksia ympäristöhallinnon paikallisesta eriaikaisuudesta. SoPhi, Jyväskylä. 275.

Kojo, Matti (2004) Ydinvoima, valta ja vasarinta. Like, Helsinki.

Laine, Timo (2015) Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-kustannus, Jyväskylä. 29-35.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä. 1994/468. §1.

Lindholm, Arto (2005) Maailman parantajat. Globalisaatiokriittinen liike Suomessa. 19-20, 34-36. Väitöskirja. Gaudeamus, Helsinki.

Litmanen, Tapio (2016) Riski ympäristösosiologian käsitteenä. Teoksessa Valkonen, Jarno (toim.): Ympäristösosiologia. SoPhi, Jyväskylä

Litmanen, Tapio & Kojo, Matti (2010) Not excluding nuclear power: the dynamics and stability of nuclear power policy arrangements in Finland. *Journal of Integrative Environmental Sciences*, 8(3), 171–194.

Litmanen, Tapio (2009) The Temporary Nature of Societal Risk Evaluation. Understanding the Finnish Nuclear Decisions. Teoksessa Kojo, Matti & Litmanen, Tapio (toim.) In The Renewal of Nuclear Power in Finland. Palgrave/ Macmillan, London. 192.

Litmanen, Tapio (1999) Tunteilevat vastustajat ja järkeilevät kannattajat. Ydinjätekiistan sosiaalisten kategorisointien purkaminen. Teoksessa Litmanen, Tapio, Hokkanen, Pekka & Kojo, Matti (toim.) Ydinjäte käsissämme. Suomen ydinjätehuolto ja Suomalainen yhteiskunta. SoPhi, Jyväskylä. 77-78; 81-81.

Litmanen, Tapio (1998) Kansainvälinen ydinvoiman vastainen liike ja sen suhde ydinaseiden vastaiseen liikkeeseen. Teoksessa Ilmonen, Kaj & Siisiäinen, Martti (toim.): Uudet ja vanhat liikkeet. Vastapaino, Tampere. ,291

Lundbom, Pia (2016a) Eläinten puolustajat. Suomalaisen eläinoikeusaktivismiin muutuva tyyli ja toiseus. Väitöskirja. Jyväskylä University Printing House, Jyväskylä. 9-10.

Lundbom, Pia (2016b) Suomalaisen eläinoikeusliikkeen toinen aalto verkottuneena ja vakiintuvana. *Politiikka* 58: 3. 203.

McCurdy, Patrick, Anna Feigenbaum & Fabian Frenzel (2016) Protest Camps and Repertoires of Contention. *Social Movement Studies*, 15:1. 97-104.

Nissinen, Jouni (2004) Valtavirran vastarinta. Teoksessa Kojo, Matti (toim): Ydinvoima, valta ja vastarinta. 81. Like, Helsinki.

Ramana, M.V. (2013) Nuclear policy responses to Fukushima: Exit, voice, and loyalty. *Bulletin of the Atomic Scientists* 69(2). 67–70.

Rannikko, Pertti (2003): Oikeudenmukaisuuskysymys suomalaisen ympäristöliikkeen aalloissa. Teoksessa Lehtinen Ari & Rannikko, Pertti (toim): Oikeudenmukaisuus ja ympäristö. Gaudeamus, Tampere.

Rasmus, Ari (2006) Uudet liikkeet. Radikaali kansalaisaktivismi 1990-luvun Suomessa. Tampereen yliopistopaino, Tampere. 113.

Reunanen, Esa & Harju, Auli (2012) Media iholla. Poliitiikan julkisuus kansanedustajien ja aktivistien kokemana. Tampereen Yliopistopaino, Tampere. 56; 76-77; 203; 252.

Rinne Jarmo (2011) Henkilökohtaistuva politiikka. Tutkimusmatkoja refleksiiviseen kansalaistoimintaan. Väitöskirja. Tampereen yliopisto, Tampere. 106; 111; 119.

Rinne, Jarmo (1999) Ympäristövallankumouksellista ja eläinten oikeuksien politiikkaa. Teoksessa Lappalainen, Pertti (toim.) Tyylikästä kansalaisaktivismia. Tampereen yliopisto, politiikan tutkimuksen laitos, Tampere. 8-9; 20-21.

Silvasti, Tiina (2014) Sisällönanalyysi. Teoksessa Massa, Ilmo (toim.) Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen. Gaudeamus, Helsinki. 47.

Tammilehto, Olli (1996) Miksi viidettä ydinvoimalaa ei rakennettu? – Ydinvoimanvastaisen liikkeen historiaa. Teoksessa Heima-Tirkkonen, Tuula, Tarja Kallio-Tamminen & Tove Selin (toim): Ruohonjuurista elämänpuuksi. Suomalainen vaihtoehtoliikkeitä. Kosmos-sarja nro 3. Vihreä Sivistysliitto ry, Vaasa.

Tarrow, Sidney (2005) *The New Transnational Activism*. Cambridge University Press, New York.

Tominaga, Kyogo (2017) Social reproduction and the limitations of protest camps: openness and exclusion of social movements in Japan. *Social Movement Studies*. Routledge.

Tuomi, Jouni & Sarajarvi, Anneli (2009) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi, Helsinki.

Strauss, Hannah (2011) For the Good of Society - Public participation in the siting of nuclear and hydro power projects in Finland. 150. Väitöskirja. Oulun Yliopisto. Tampere, Juvenes.

Syrjämäki, Eija; Matti Kojo; Tapio Litmanen (2015) Muuttunut hanke - Fennovoiman ydinvoimalahankkeen YVA- yleisötilaisuudet Pyhäjoella vuosina 2013–2014. 68-69. YFI julkaisuja, Jyväskylä.

Stranius, Leo (2010): Ympäristöliikkeen uudet haasteet. Teoksessa Konttinen, Esa & Peltokoski, Jukka (toim): Verkostojen liikettä. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Jyväskylän yliopisto. 83–95.

Stranius, Leo (2006) Epämuodollinen kansalaistoiminta - järjestötoiminnasta kevytaktivismiin. Teoksessa Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tulevaisuuteen. Oikeusministeriön julkaisuja. 2009:5. 130-163.

Valkonen, Jarno & Saaristo, Kimmo (2016) Ympäristökonfliktit. Teoksessa Valkonen, Jarno (toim.): Ympäristösosiologia. SoPhi, Jyväskylä

Virokannas, Elina (2015) Kertomusten rakentuminen haastatteluvuorovaikutuksessa. Teoksessa Moisio, Olli-Pekka, Tiina Silvasti & Ilkka Kauppinen (toim.) Polkuja yhteiskuntatieteisiin. SoPhi, Jyväskylä.

Ylönen, Marja, Tapio Litmanen, Matti Kojo & Pirita Lindell (2015) The (de)politicisation of nuclear power: The Finnish discussion after Fukushima. Public Understanding of Science 1-15. SAGE.

Elektroniset lähteet

Arola, Heikki (15.3.2017) Greenpeacen kysely: Enemmistö kansasta vastustaa Fennovoiman rakentamista – neljännes kannattaa <https://www.hs.fi/talous/art-2000005127610.html> Viitattu 18.6.2018.

Case Pyhäjoki. Facebook sivusto. <https://www.facebook.com/casepyhajoki/?fref=ts> Viitattu 17.10.2016

Hanhikivipäivät Pyhäjoki 5.-6.5.2012 (2016) Ohjelma. <http://www.hanhikivi.net/paivat/ohjelma/> Viitattu 17.10.2016

Hanhinen, H & Haavisto, M (30.6.2017) Turvapaikanhakijoiden mielenosoitus purettiin – purkua vastustaneet marssivat Maahanmuuttovirastolle <https://yle.fi/uutiset/3-9699894> Viitattu 18.6.2018.

Hartikainen, J. (16.2.2018). Fennovoiman valmistelut takkuilevat: Viranomaisilta puuttuvat yhä lähes kaikki tiedot rakennuslupaa varten. <https://www.hs.fi/talous/art-2000005568616.html> Viitattu 18.6.2018.

Helsingin Sanomat (2012) Mielenosoituksesta tuli perinne. <http://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002551115.html?jako=807f515ab99441884e5a59e8bb305e52&ref=tw-share> 12.8.2012. Viitattu 17.1.2017

Hyökyaalto (2015) 15.9.2015 Hanhikiven leirissä häätöoperaatio. <http://hyokyaalto.net/2015/09/15/hanhikiven-leirissa-haatooperaatio-kaynnissa-nyt/> Viitattu 18.10.2016

Hyökyaalto (2015) 2.6.2015 Työkoneita pysäytetty 2.6, kaksi kiinniotta.
<http://hyokyaalto.net/2015/06/02/tyokoneita-pysaytetty-2-6-kaksi-kiinniotta/> Viitattu 18.10.2016

Hyökyaalto (2015) 15.5.2015 Fennovoiman kiirehtimistä vastustava mielenosoitus protestoi Hanhikiven tietyömaalla. <http://hyokyaalto.net/2015/05/15/fennovoiman-kiirehtimista-vastustava-mielenosoitus-hanhikiven-tietyomaalla/> Viitattu 18.10.2016

Hyökyaalto (2015) 15.6.2015 Päivityksiä mielenosoituspäivältä 15.6.
<http://hyokyaalto.net/2015/06/15/paivityksia-mielenosoituspaivalta-15-6/> Viitattu 18.10.2016

Hyökyaalto (2015) 15.6.2016 Tiedote: Ydinvoiman vastustajat pysäyttäneet työt Fennovoiman työmaalla. <http://hyokyaalto.net/2015/06/15/tiedote-ydinvoiman-vastustajat-pysayttaneet-tyot-fennovoiman-tyomaalla/> Viitattu 18.10.2016

Hyökyaalto (2015) 9.6.2015 Kaksi päivää, neljä blokkausta.
<http://hyokyaalto.net/2015/06/09/kaksi-paivaa-nelja-blokkausta/> Viitattu 18.10.2016

Hyökyaalto (2015) 15.5.2015 Töitä pysäytettiin keskiviikkonakin.
<http://hyokyaalto.net/2015/05/15/toita-pysaytettiin-keskiviikkonakin/> Viitattu 18.10.2016

Hyökyaalto (2015) 11.5.2015 Työkoneita pysäytetään Fennovoiman työmaalla Hanhikivellä. <http://hyokyaalto.net/2015/05/11/tyokoneita-pysaytetaan-fennovoiman-tyomaalla/> Viitattu 17.10.2016.

Hyökyaalto (2015) 4.5.2015. Työkoneita estetty Hanhikivellä jälleen.
<http://hyokyaalto.net/2015/05/04/tyokoneita-pysaytetty-hanhikivella/> Viitattu 18.10.2017

Hyökyaalto (2015) 29.5.2015 Kaksi kaivinkonetta blokattu tänään taas.
<http://hyokyaalto.net/2015/05/29/kaksi-kaivinkonetta-blokattu-tanaan-taas/> Viitattu 18.10.2017

Hyökyaalto (2015) 28.5.2015 Fennovoiman töiden estäminen jatkuu – solidaarisuutta Hambachiin!
<http://hyokyaalto.net/2015/05/28/toiden-estaminen-jatkuu-solidaarisuutta-hambachiin/> Viitattu 18.10.2017

Hyökyaalto (2015) 28.4.2015. NYT Hanhikivellä: blokkaukset, tukkirekka tuottaa vaaratilannetta tarkoituksella. <http://hyokyaalto.net/2015/04/28/nyt-hanhikivella-blokkaus-vaaratilanne/> Viitattu 18.10.2017

Hyökyaalto (2015) 25.4.2015 Hanhikivenniemessä työkoneiden blokkaukset meneillään.
<http://hyokyaalto.net/2015/04/25/hanhikivenniemessa-tyokoneiden-blokkaus-meneillaan/> Viitattu 18.10.2016

Hyökyaalto (2015) 23.4.2015 KUTSU: Varaslähtö kesäleirille – Protestileiri aloitettu Hanhikivellä!
<http://hyokyaalto.net/2015/04/23/kutsu-varaslahto-kesaleirille-protestileiri-aloitettu-hanhikivella/> Viitattu 18.10.2016

Hyökyaalto (2015) 22.4.2015 Hanhikivenniemellä aktivisteja estämässä viimeisten puiden kaatamista. <http://hyokyaalto.net/2015/04/22/hanhikivenniemella-aktivisteja-estamassa-viimeisten-puiden-kaatamista/> Viitattu 17.10.2016

Hyökyaalto (2015) 17.4.2015 Mielenosoittajat tunkeutuivat Lassila & Tikanojan pääkonttoriin protestina Fennovoimalle suoritettavista luvattomista hakkuista Pyhäjoella. <http://hyokyaalto.net/2015/04/17/mielenosoittajat-tunkeutuivat-lassila-tikanojan-paakonttoriin-protestina-luvattomista-hakkuista-pyhajoella/> Viitattu 17.10.2016

Hyökyaalto (2015) 1.3.2015. Joukkovoima vastaan ydinvoima! Kansainvälinen toimintaleiri Pyhäjoella 8.-21. kesäkuuta 2015. <http://hyokyaalto.net/2015/03/01/1691/> Viitattu 17.10.2016

Hyökyaalto (2014) 13.10.2014 Turhan tien rakennus Fennovoiman haaveilemalle ydinvoimalalle keskeytettiin kuudeksi tunniksi. <http://hyokyaalto.net/2014/10/13/mielenosoittajat-pysayttivat-fennovoiman-tietyot-pyhajoella/#more-1407> Viitattu 17.10.2016.

Hyökyaalto (2009) 19.10.2009. Actions against E.ON in Helsinki and rest of Europe. <http://hyokyaalto.net/2009/10/19/actions-against-e-on-in-helsinki-and-rest-of-europe/#more-209> Viitattu 17.10.2016

Hyökyaalto. Mikä Hyökyaalto? <http://hyokyaalto.net/esittely/> Viitattu 17.10.2016

Indymedia (2009) Fennovoima Office Attacked in Lapland. <https://indymedia.org/de/2009/07/927464.shtml> Viitattu 17.10.2016

Jokinen, Juh (14.6.2018) Ydinvoimaa vastustaneet aktivistit valtasivat kaksi nosturia Helsingin Kalasatamassa – Yksi aktivisti joutuu maksamaan koko 12 600 euron laskun <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005719304.html> Viitattu 18.6.2018.

Kiljunen, Pentti (2010) Energy attitudes 2009. Seurantatutkimustietoa suomalaisten suhtautumisesta energiapoliittisiin kysymyksiin 1983-2009. Saatavilla os. http://www.sci.fi/~yhdys/eas_09/eas-tied_09.htm Viitattu 16.2.2017

Kröger, T (26.6.2017) Poliisi purki Suomi Ensin -leirin – neljä otettiin kiinni <https://yle.fi/uutiset/3-9691104> Viitattu 18.6.2018.

Lilja, Esa (13.8.2018) Pyhäjoen ydinvoimalalla ei ole vielä edes rakennuslupaa, mutta se on ottanut tiukan otteen paikallisten elämästä – Fennovoiman ja Rosatomin rahoilla ostetaan jääkiekkoilijoille varusteita ja harjoitellaan viulunsoittoa <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005322845.html> Viitattu 18.6.2018.

Malmberg, Lari (13.6.2018) Selvitys: Fennovoiman ydinvoimahankkeesta irrottautuminen olisi Helsingille ja Vantaalle lähes mahdotonta – Ydinsähkö saattaa tulla kaupungeille kalliiksi <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005718572.html> Viitattu 18.6.2018.

Nuclear Heritage Network (2016) Nuclear Controversy in Finland. Some past activities. http://www.nuclear-heritage.net/index.php/Nuclear_Controversy_in_Finland#Some_past_activities Viitattu 17.10.2016

Parempaa virtaa! (2015) Parempaa virtaa -leiri. <https://parempaavirtaa.com/about/> Viitattu 17.10.2016

Poliisin tiedote (2016) Poliisi poistaa aktivistit Hanhikiven alueelta. 29.04.2016. Saatavilla verkosta os.
http://www.poliisi.fi/oulu/tiedotteet/1/0/poliisi_poistaa_aktivistit_hanhikiven_alueelta_47078 Viitattu 17.2.2017

Pro Hanhikivi (2016) Yhdistys. <http://pro.hanhikivi.net/yhdistys/> Viitattu 17.10.2016
Reste, Juha-Pekka & Anni Hakama (18.6.2018) Wärtsilän tuoreet laskelmat kyseenalaistavat Suomen ydinvoimahankkeet: Tuulivoima on selvästi halvempaa ilman tukiakin <https://www.hs.fi/talous/art-2000005725145.html> Viitattu 18.6.2018.

Salomaa, Marja (17.1.2018) Helsinki ja Vantaa yrittävät tosissaan irti Fennovoiman ydinvoimalasta – ”Kannattaisiko osakkeet yksinkertaisesti lahjoittaa pois?”
<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005528193.html> Viitattu 18.6.2018.

Sisäministeriön julkaisu 3/2017. (2017) Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2017. Sisäministeriö, Helsinki. Saatavilla os.
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79235>

Sisäministeriön julkaisu 23/2016. (2016) Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus 1/2016. Teematilannekatsaus: Väkivaltaiseen ekstremismiin liittyvät rikokset 2015. Sisäministeriö, Helsinki. Saatavilla os.
<https://intermin.fi/julkaisut/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-324-102-2>

Stop Fennovoima (2016) 14.6.2016 Pyhäjoen protestileiri jää strategiselle tauolle.
<https://fennovoima.no.com/fi/2016/06/pyhajoen-protestileiri-jaa-strategiselle-tauolle/> Viitattu 14.3.2017

Stop Fennovoima (2016) 1.4.2016 Fennovoima, Securitas, tuhopoltto – ja hiljaisuus.
<https://fennovoima.no.com/fi/2016/04/fennovoima-securitas-tuhopoltto-ja-hiljaisuus/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima (2016) 22.3.2016 Fennovoimavastainen toimistovaltaus Oulun energian tiloissa: ”Oulun rahat pois Fennovoimasta!”. <https://fennovoima.no.com/fi/2016/03/oulun-rahats-pois-fennovoimasta/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima (2016) 15.3.2016 Kakkua Pyhäjoella Kansainvälisenä poliisiväkivallan vastaisena päivänä. <https://fennovoima.no.com/fi/2016/03/kakkua-pyhajoella-poliisivakivallan-vastaisena-paivana/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima (2016) 12.3.2016 Muistimme Fukushima ydinvoimalaonnettomuuden uhreja.
<https://fennovoima.no.com/fi/2016/03/fukushiman-uhrit/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima (2016) 4.3.2016 Yhdystiellä blokataan jälleen!
<https://fennovoima.no.com/fi/2016/03/1276/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima (2016) 8.2.2016 Postikortti Fennovoima-Rosatomille: Titan-2:n katolta.
<https://fennovoima.no.com/fi/2016/02/1153/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima (2016) 3.2.2016 Titan-2:lla palkat maksamatta Pyhäjoella: aktivistit vierailivat työmaa-alueella etsimässä kadonneita ruplia.
<https://fennovoima.no.com/fi/2016/02/1024/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima (2016) 22.1.2016 Työmaaliikenne Fennovoiman työmaa-alueelle pysäytettiin – taas.
<https://fennovoima.no.com/fi/2016/01/tyomaaliikenne-fennovoiman-tyomaa-alueelle-pysaytettiin-taas/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima (2015) 5.11.2015 Fennovoiman työmaaliikenne blokattu 5.11.
<https://fennovoima.no.com/fi/2015/11/3-kuorma-autoa-blokattu/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima (2015) 28.10.2015 Leiri muutti metsään.
<https://fennovoima.no.com/fi/2015/10/leiri-muutti-metsaan/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima (2015) 23.10.2015 Fennovoiman työmaa blokattu.
<https://fennovoima.no.com/fi/2015/10/fennovoiman-tyomaa-blokattu/> Viitattu 18.10.2016

Stop Fennovoima! (2015) 1.10.2015 Leiri tuli, leiri meni - leiri tuli takaisin.
<https://fennovoima.no.com/fi/2015/10/leiri-tuli-leiri-meni-leiri-tuli-takaisin/> Viitattu 18.10.2016

Suomen säteilyturvakeskus 15.5.2018 Hanhikivi 1, Uusien hankkeiden valvonta tammikuu-huhtikuu 2018
<http://www.stuk.fi/stuk-valvoo/ydinturvallisuus/stukin-kolmannesvuosiraportointi/uusien-hankkeiden-valvonta> Viitattu 18.6.2018.

TURVA-verkosto (2014) PELASETAAN PYHÄJOKI -mielenosoitus la 17.5. Helsingissä.
<https://turvaverkosto.wordpress.com/2014/05/16/pelastetaan-pyhajoki-mielenosoitus-la-17-5-helsingissa/> Viitattu 17.10.2016

YLE (2007) Greenpeacen mielenilmaus Olkiluodossa ohi. Julkaistu 1.6.2007. Artikkelia päivitetty 30.10.2008. <http://yle.fi/uutiset/3-5788508> Viitattu 17.1.2017

Yle (2016) Pro Hanhikivi luovutti: ydinvoimahanketta vastaan ei voi taistella. Julkaistu 12.1.2016. <http://yle.fi/uutiset/3-8589391> Viitattu 14.3.2017

LIITTEET

Liite 1.

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Taustatiedot:

-ikä, koulutustaso, sukupuoli

Ilmiön kuvaaminen

-Elämän ja arjen kuvaaminen leirillä. Miten käytännöllinen puoli toteutui?

-Miten sosiaaliset suhteet ja verkostot muotoutuivat ja mitä merkityksiä ne saivat?

-Protestitoiminnan kuvaaminen

-Miten päätöksenteko pyrittiin toteuttamaan? Miten päätöksenteko toteutui käytännössä?

-Mikä teki leiristä protestileirin?

Toimijan henkilökohtaiset näkemykset ja kokemukset

-Onko aiempaa kokemusta vastaavasta toiminnasta? Kuinka paljon ja mistä ?

-Kuinka kauan vietit aikaa protestileirillä?

-Millaisena oma toiminta nähdään?

-Muuttuiko oma ajattelusi protestin aikana? Miten? Jos kyllä, vaikuttiko se osallistumiseesi?

-Onko valitulla paikalla merkitystä, vai korostuuko pelkästään protestileirin olemassaolo?

-Kansalaistottelemattomuus & suora toiminta; väkivalta / terrorismi -näkökulmat; näkemys valtion auktoriteeteista protestileirin kontekstissa

-Mikä on protestileirin tarkoitus?

Protestileiri laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa

-Paikallinen, kansallinen, kansainvälinen merkitys

-Onko protestileiri osa laajempaa ympäristöliikettä tai ydinvoiman vastaista liikettä vai yksittäinen toimija?

-Miten järjestöt ja muut toimijat nähdään; miten muut liikkeet ja aktiivit mielestäsi suhtautuneet?

-Miten koetaan julkinen mielipide? Entä valtion ja Pyhäjoen kunnan rooli?

-Millainen on median rooli? Entä mahdolliset mediastrategiat?

-Nähdäänkö laajempaa yhteiskunnallista merkitystä?

-Arvioi protestileirin toiminnan vaikuttavuutta/hyödyllisyyttä verrattuna käytettyihin resursseihin? Mikä onnistui? Mitä parannettavaa?